

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
587

Subotica, 4. srpnja 2014. Cijena 50 dinara

SUSRET NIKOLIĆ-MAMBERTI:
ZAHVALNOST PAPI FRANJJI

HRVATSKO-ENGLESKA
DVOJEZIČNA NASTAVA

RADNI SUSRET
HRVATSKIH UDRUGA

DAN SELA U TAVANKUTU

INTERVJU
MIROSLAV KEVEŽDI

SRIJEMCI
SRIJEMU

PLUS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

www.svastara.rs

VOJVODANSKA Svaštara

Kupi računalo, laptop ili tablet i osvoji ljetovanje!

Sa
Laptopom
na more!

NAGRADNA IGRA TRAJE
DO 30. KOLOVOZA

www.tippnet.rs
024/555-765
Karadordev put 2
Subotica

Јавно комунално предузеће „Суботицaгaс“ • Суботица
Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat • Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ • Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

TURIZAM

LJETNJI FESTIVALI u HRVATSKOJ

»Svako mjesto svoju feštu ima, svako mjesto ima svoj dan«, kažu stihovi popularne pjesme koja je obilježila gotovo svačiju mladost, ali i cijeli život. Ima li što ljepše od osjećaja općeg slavlja iz čiste ljepote koju život sam sa sobom nosi svakog dana. Kada napravimo blagdan od nečega što je u biti neobvezno i prilično rasterećujuće od onih klasičnih svakodnevnih briga. Kada je lijepo vrijeme, tople noći, hladno piće i vesela lica svuda oko nas, eto svima dobrotne kombinacije. Jeste li se nekada zapitali koliko to zaista festivali postoje koji krase ljetnje dane po Jadranu, posebice u onim gradovima koji su oduvijek bili koljevka turizma i dobrog provoda? Imamo u Hrvatskoj nekih festivala koji postoje prilično dugo, a opet se ljudi trude da se dosjete nekakvih tema koje bi mogle poslužiti fešti pa tako smišljaju svašta baš i nekima se to i posreći pa se prime i postanu tradicija, a negdje bljesnu za jednu sezonu i nestanu kao da se nikada nisu niti dogodili. Hajmo navesti neke koji su prilično dugi i prestižni i uz koje riječ tradicija pristaje u svoj svojoj snazi.

Dubrovačke ljetnje igre najstariji su hrvatski festival. Postoje još od 1956. godine te svakog ljeta prenose svoju karizmu na sve posjetitelje ovoga drevnog grada. Renesansa i barok stvaraju atmosferu kao savršenu za kazališne prestave, baletne predstave, čuvene svjetske skladatelje i glazbenike. Tijekom lipnja i srpnja Šibenik postaje gradom djece, iskreni smijeh i radost odzvanja ulicama ovoga grada već 53 godine zaredom. *Međunarodni dječji festival* razlog je da se okupe ansambli iz cijeloga svijeta te svojom nepatvorenom kreativnošću obogate posjetitelje za nove iskrene radosti iz duša malih anđela. *Istra Inspirat* čini devet različitih doživljaja koji svaki za sebe oživljavaju istarsku povijest. Putujte kroz vrijeme i kroz istarske kaštele, rimske vile, stare gradske jezgre. Kušajte neka stara jela, družite se sa glumcima, osjetite čaroliju uvijek iznova, te zaplešite kao nekada davno u stoljećima daleko iza nas. Čuveni glazbeni *Splitski festival* izrodio je bezbroj hitova, ljubavi i sve to od početka šesdesetih godina prošloga vijeka. I evo već 54 godine se u Splitu izvode kompozicije domaćih autora i rađaju neki novi popularni glazbeni idoli. Odmah nakon ovog užitka za uho možete si priuštiti i vrhunski užitak i za oko – *Pulski festival filma*. On traje također preko pola stoljeća, i dio je antičkog amfiteatra, najočuvanijeg zdanja rimske arhitekture na našim prostorima. Čuvena pulska arena bila je dom bezbrojnim glumcima koji su u njoj doživljeli ili prve ili najveće trenutke svoje slave.

Imamo još glazbenih festivala, kao što je *Hartera* u Rijeci, koji se održava u staroj tvornici papira, te uklapa mistične tonove glazbe sa nesvakidašnjom arhitekturom tvorničkih hala. Pravo mjesto da se rasplešete, zar ne? Ili ako najviše volite jazz & blues otiđite u Vodice, poznato po burnom noćnom životu, ovaj put obojeno ritmovima swinga i dixielanda. U takovoj stisci ritma i veselja pronađite svoju mladost i radost. I na kraju, evo i jednog od onih festivala koji nisu zaživjeli – recimo festival *Cica* u Sv. Petru u Šumi, održan po prvi put prošloga svibnja, dakle u 2013. godini, okupio je dame sa najljepšim poprsjima i dekolteima u Hrvatskoj. Birale su se tu i najveće i najmanje ženske grudi, ali festival nije doživio slijedeću sezonu. Šteta, zar ne?

Piše: Marjan Antić
urednik web-portala
www.dobrodosli.net

Zato znajte da ste uvijek dobrodošli
u Hrvatsku, kao i u naš web sajt
s imenom – www.dobrodosli.net

AKTUALNO

Ivo Josipović

Tehnički vakuum u odnosima sa Srbijom ..7

TEMA

Srijemci Srijemu u Šidu

Manifestacija zajedništva..... 8-9

Radni susret udruga

Puno želja, malo novca..... 10-11

INTERVJU

Miroslav Keveždi, urednik časopisa Most

Strategijsko planiranje je odlučivanje o budućnosti 12-13

SUBOTICA

Unapređivanje obrazovanja na hrvatskom jeziku

Učenje kao igra 14-15

ŠIROM VOJVODINE

Srijemska Mitrovica

Večer kulturne raznolikosti 27

KULTURA

Godišnji koncert HKPD-a Jelačić iz Petrovaradina

Zbor, klapa i tamburaši 30

SPORT

Violeta Trifković, biciklistica

Najbolja sportašica u šidskoj općini 55

Nepodnošljiva »lakoća« postojanja

Nedavno se u našoj redakciji vodila žučna rasprava na temu – što trebaju biti teme o kojima trebamo pisati u našem tjedniku. Jesu li to »ozbiljne«, političke teme, ili akcent treba staviti na »lake«, zabavne teme. Vodila se rasprava generalno, ali i s »obzirom« na ljetno godišnje doba. Jedna »škola mišljenja« zagovarala je tezu kako se mi ne bismo trebali baviti »suviše teškim« i »ružnim« temama, kao što je na primjer bila tema o *Naslijeđu ratne prošlosti u Vojvodini* – o programu Vojvođanskog građanskog centra po nazivom *Neispričane priče*, kojim se nastoje osvijetliti slučajevi masovnih kršenja ljudskih prava tijekom devedesetih godina prošloga stoljeća.

S obzirom da je počelo ljeto, tvrdio je jedan zagovornik »lakih« tema, o ovome skoro pa ne bi trebalo niti pisati, a pogotovu takvu temu ne treba stavljati na naslovnicu našeg tjednika i to baš sada kada je ljeto i vrijeme godišnjih odmora i kada je Svjetsko nogometno prvenstvo u punom jeku. S druge strane, *Hrvatska riječ* je definirana kao informativno-politički tjednik (što piše i na naslovnici), pa sve one teme koje se tiču Hrvata u Vojvodini, pa bile one i ružne i teške, trebaju biti na pravi način, koliko je to u našoj mogućnosti, ispraćene i ispričane – bio je drugi stav, koji je (očekivano) prevladao.

Naravno, ne dopada se svima da se na stranicama tjednika pojavljuju »teške« teme s elementima konflikta, pa nam je na nedavno održanim domjencima, gdje pripadnici hrvatske zajednice imaju prigodu susresti se i porazgovarati o aktualnim temama, priopćeno u povjerenju – kako im je drago da je nedavna rasprava oko *Dužijance*, koja se vodila na stranicama našega tjednika, završena. I eto argumenta u prilog »laganih« tema. »Naši ljudi«, tvrdi se, ne vole rasprave, ne vole »svađe« u zajednici.

Međutim, premda je ljeto – i, kako se to veli među novinarima »sezona kiselih krastavaca«, uskoro se raspisuju izbori za nacionalna vijeća nacionalnih manjina u Srbiji. Pa će nam, s obzirom da će izbori biti, kako je najavljeno, održani na jesen, cijelo ljeto proteći u kampanji. A kampanje, kao kampanje, vrlo često baš i nisu jako »lijepe«. Mada ponekada mogu biti i zabavne. Ovisi kako tko gleda na njih. Bude tu i negativne kampanje, blaćenja konkurenata, različitih kritika osnovanih, a ponekada i neosnovanih, nesporazuma, oštarih argumenata i još oštrijih kontra argumenata. I što sad raditi? Pa, naravno, jedini je način i naša je zadaća poštovati načelo jednakosti prilikom izvještavanja o predizbornim kampanjama. I naravno, tako ćemo i postupati. Od trenutka kada budu raspisani izbori – ova »teška« tema imat će svoje redovito mjesto na stranicama tjednika. Ima već i sad priloga na tu temu, jer kao što to obično biva, i prije službenog raspisivanja izbora počelo je svrstavanje i kampanja prije kampanje već teče.

Naša je obveza osigurati sveukupni pravični i uravnoteženi pristup, odnosno osigurati prostor za svaku listu, pojedince i skupine koji se odlučuju kandidirati na izborima za Nacionalno vijeće hrvatske nacionalne manjine. Međutim, i sloboda izražavanja ima svoje granice – ograničena je u praksi potrebom da se zaštite ugled i prava pojedinaca. I nadamo se da će se toga svi i pridržavati.

J. D.

PRIOPĆENJE INICIJATIVNOG ODBORA ZAJEDNIČKE LISTE HRVATSKIH UDRUGA ZA IZBORE ZA HNV 2014.

Petnaest udruga zajedno izlaze na izbore

U prostorijama HKC *Bunjevačko kolo* u Subotici održan je 26. lipnja sastanak inicijativnog odbora petnaest hrvatskih udruga, s ciljem zajedničkog izlaska na izbore za Hrvatsko nacionalno vijeće, a koji će biti održani u listopadu ove godine. Sastanku su nazočili predstavnici hrvatskih udruga iz cijele zemlje. Predstavnici udruga govorili su o trenutačnom stanju u hrvatskoj zajednici u Vojvodini i Srbiji, ističući pojedine goruće probleme zajednice.

Sudionici su kao najveći problem istaknuli nejedinstvo stavova oko izlaska na izbore relevantnih organizacija bez obzira na kom polju djeluju, jer se u ovom mandatu pokazalo kako je stvorena vrlo loša klima u djelovanju HNV-a, koja je diktirana od jedne političke stranke, koja

je uzurpirala svu vlast u hrvatskim institucijama sa sjedištem u Subotici, a posebice u HNV-u. Iz tog razloga, što je i zakonodavac primijetio, na sljedećim izborima za nacionalna vijeća manjinskih zajednica posebno će se voditi računa da se izbori »departiziraju« i da se čitavo funkcioniranje nacionalnih vijeća depolitizira.

Donesen je jedinstven stav da se animiraju svi Hrvati u Republici Srbiji bez obzira gdje su zemljopisno nastanjeni i da se ravnopravno uključe u izbore i da u HNV-u budu ljudi koji će imati potpuno povjerenje zajednice. Rečeno je također da HNV treba jednako skrbiti o svima, a ne samo o političkim istomišljenicima.

Konstatirano je kako pokraj makedonske manjinske zajednice u Srbiji ni mi Hrvati nemamo dovoljan broj upisanih gra-

đana hrvatske nacionalnosti u poseban birački popis hrvatske manjinske zajednice, te se upućuje apel da se sve udruge i organizacije koje okupljaju Hrvate aktivno uključe u akciju upisa u taj poseban birački popis. Smatramo da su neposredni izbori za vijećnike HNV-a jedini pravi izraz volje svih građana, pa tako i nas Hrvata za svoju krovnu organizaciju HNV. Sadašnji tzv. elektorski izbori su posredni i nedovoljno demokratski. Okupljene udruge će u novom sazivu HNV-a izričito djelovati u interesu svih Hrvata i konačno objediniti hrvatsku manjinsku zajednicu u krovnoj instituciji u područjima obrazovanja, kulture, informiranja i uporabe hrvatskoj jezika.

Okupljene udruge u inicijativnom odboru vjeruju kako svojom snagom i umijećem mogu

stvoriti novi HNV, koji će izričito djelovati u interesu svih Hrvata i pomoći ponovnom objedinjavanju hrvatske zajednice pod »krovnom« institucijom zvanom Hrvatsko nacionalno vijeće.

U ime inicijativnog odbora u priopćenju se navodi sljedećih petnaest udruga: HKPD *Matija Gubec*, Ruma; HKUD *Ravnica*, Hrtkovci; HKUPD *Stanislav Preprek*, Novi Sad; HKUD *Sveta Barbara*, Vrdnik; HKC *Novi Sad*, Novi Sad; HKUD *Vladimir Nazor*, Sombor; KPZH *Šokadija*, Sonta; HKUD *Lemeš*, Svetozar Miletić; HKPU *Zora*, Vajska; HKUPD *Matoš*, Plavna; *Klub prijateljstva tri naroda*, Subotica; *Udruga Hrvatska nezavisna lista*, Subotica; Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović*, Subotica; UBH *Dužijanica*, Subotica i HKC *Bunjevačko kolo*, Subotica.

PRVA GODINA ČLANSTVA HRVATSKE U EU

Tehnički vakuum u odnosima sa Srbijom

Predsjednik Republike Hrvatske **Ivo Josipović** ocijenio je da u odnosima sa Srbijom trenutačno postoji »tehnički vakuum«, ali je izrazio nadu da će se s novom Vladom

u Beogradu konačno početi rješavati preostala otvorena pitanja.

»Sa Srbijom trenutačno imamo jedan, rekao bih, tehnički vakuum, niz bilateralnih komisija koje se bave najvažnijim i najosjetljivijim temama – od nestalih, do graničnih problema – ne sastaju se uopće, ili makar ne dinamikom koja bi bila zadovoljavajuća«, rekao je Josipović u razgovoru za agenciju Hina u povodu prve

godine članstva u Europskoj uniji.

Josipović je istaknuo da su Srbija i Hrvatska uspjele naći dovoljno snage i razuma da bilateralne odnose konačno postave u jedan racionalni kontekst.

»Ne mislim da o teškim stvarima treba šutjeti i mislim da je istina bitna. Ali razgovor o teškim stvarima ne smije biti prepreka za dijalog o razvoju odnosa, zajedničkim interesima, pa i nekom ljudskom prostoru koji uvijek postoji u odnosu sa susjedima«, rekao je Josipović.

Hrvatski premijer **Zoran Milanović** izjavio je pak da ta

zemlja kontinuirano radi na rješavanju preostalih otvorenih pitanja sa Srbijom, ali da je okrenuta i razvoju i jačanju svih oblika suradnje. »Napredak Srbije prema EU zavisi od njene vlasti i građana, mi joj nećemo biti smetnja na putu, ali ćemo tražiti da ispuni uvjete koje smo morali ispuniti i mi«, istaknuo je Milanović, također u razgovoru za Hinu povodom godišnjice članstva u EU.

Zoran Milanović je podsjetio na ulogu Hrvatske u regiji, kao članice EU, rekavši da je ona »most između jugoistočne Europe i EU«.

SUSRET NIKOLIĆ – MAMBERTI

Zahvalnost papi Franji zbog pomoći nakon poplava

»**S**aspekta države Srbije u interesu je da papa **Franjo**, koji je na čelu države Vatikan, posjeti Srbiju, a ne mogu govoriti o odnosu među crkvama«, rekao je ministar vanjskih poslova Srbije **Ivica Dačić**, nakon nedavnog susreta s tajnikom Vatikana za odnose s državama, nadbiskupom **Dominiquom Mambertijem**.

Dačić je rekao da se Srbija politički želi s Vatikanom što bolje razumjeti u pitanjima od zajedničkog interesa i da može s Vatikanom razgovarati i o najneprijatnijim pitanjima u uzajamnim odnosima, prenosi Tanjug. On je ukazao da postoje različiti pogledi na hrvatskog kardinala, zagrebačkog nadbiskupa u Drugom svjetskom ratu **Alojzija Stepinca** i dodao da »to pitanje unosi šum u naše odnose«. Dačić je zahvalio na principijelnoj podršci Vatikana u svezi s članstvom Srbije u Europskoj uniji i u vezi s pitanjem Kosova, dodavši da Vatikan nije priznao jednostrano proglašenje neovisnosti Kosova. Dačić i nadbiskup Mamberti potpisali su u Palati Srbija međudržavni sporazum u oblasti visokog obrazovanja.

UNAPREĐENJE ODNOSA SRBIJE I SVETE STOLICE

S tajnikom Svete Stolice za odnose s drugim državama **Dominiquom Mambertijem** razgovarao je u Beogradu 1. srpnja i predsjednik Srbije **Tomislav Nikolić**.

Nikolić je Mambertiju zahvalio na tome što Vatikan, vodeći se principima, nije priznao jednostrano proglašenje neovisnosti Kosova i Metohije.

Govoreći o problemu imovine koja je vjerskim zajednicama nacionalizirana nakon

Predsjednik Nikolić je uputio pismo zahvalnosti papi Franji zbog njegove direktne pomoći našoj zemlji nakon katastrofalnih poplava koje su Srbiju pogodile ove godine

Drugog svjetskog rata, predsjednik Nikolić je rekao da će Srbija restituciju obaviti što brže i efikasnije, u skladu sa Zakonom i mogućnostima, priopćila je Pres služba predsjednika Republike. Nikolić je uputio pismo zahvalnosti **papi Franji** zbog njegove direktne pomoći našoj zemlji nakon katastrofalnih poplava koje su Srbiju pogodile ove godine, a vezano za papin posjet Srbiji, predsjednik Nikolić je istaknuo da će mu biti drago poželjeti dobrodošlicu poglavaru Rimokatoličke crkve, čim oko tog posjeta bude postignut dogovor sa Srpskom pravoslavnom crkvom. Nikolić je izrazio želju da se zajedničkom mudrošću ne načini nikakav potez koji bi bilo koga uvrijedio, pogotovo u vezi odnosa prema povijesti, Drugom svjetskom ratu i ulozi **Alojzija Stepinca** u njemu, navedeno je u priopćenju. I predsjednica Narodne skupštine **Maja Gojković** je istoga dana razgovarala s **Dominiquom Mambertijem** i tom prilikom se zahvalila u ime Narodne skupštine na pomoći Svete Stolice i apelima pape Franje za pomoć postradalima u poplavama

u Srbiji i Bosni i Hercegovini. Kako se navodi u priopćenju Skupštine Srbije, **Maja Gojković** je izrazila zadovoljstvo zbog unapređenja odnosa Srbije i Svete Stolice i pozdravila potpisivanje sporazuma u oblasti visokog obrazovanja između Srbije i Svete Stolice, čiju će primjenu podržati Narodna skupština. Mamberti se saglasio da su odnosi Srbije i Svete Stolice unapređeni posljednjih godina, a dokaz toga je i potpisivanje sporazuma u oblasti visokog obrazovanja, koji će, kako je naglasio, unaprijediti suradnju u oblasti kulture i obrazovanja.

»OTVARAJU SE VRATA ZA DOLAZAK PAPE«

Nakon ovih susreta, čula su se i mišljenja društvenih analitičara. Tako je predsjednik beogradskog Centra za istraživanje religije, politike i društva **Nikola Knežević** ocijenio da je sastanak predsjednika Srbije **Nikolića** s **Mambertijem** veoma važan u kontekstu daljnjeg unapređivanja odnosa dviju država koji su, kako kaže, solidni, iako opterećeni izvjesnim povijesnim bala-

stom i njenim interpretacijama. »Ovaj posjet je važan, jer pokraj ugovora o visokom obrazovanju, koji su potpisani između dviju država, što pretpostavljam znači mogućnost razmjene studenata i pravno reguliranje rimokatoličkih visokih i srednjih škola u Srbiji, otvara vrata za pripremu dolaska pape Franje, što bi bio veoma simboličan i historijski događaj, naročito u kontekstu unapređenja odnosa između SPC i RKC, ali i dobrosusjedskih odnosa u regiji«, rekao je Tanjugu **Knežević**. S druge strane, **Knežević** je rekao da ostaju otvorena brojna pitanja koja se suradnjom moraju riješiti, a jedno od najkritičnijih jest želja Vatikana da na zahtjev Hrvatske nadbiskupske konferencije beatificira kardinala **Alojzija Stepinca**, oko čije uloge u Drugom svjetskom ratu postoje ponekad i dijematalno različita stanovišta. Mambertija je primio i patrijarh SPC **Irinej**, ali detalji njihovog razgovora nisu priopćeni. Patrijarh je pisao papi Franji o **Stepincu**, prenosi *Politika*, ali se sadržaj pisma, kako se navodi, nije mogao saznati.

Priredio: Z. S.

SRIJEMCI SRIJEMU U ŠIDU

Manifestacija zajedništva

Na zajedničkom nastupu predstavljen dio kulturne baštine srijemskih Hrvata, koju danas njeguje devet udruga u ovom dijelu Vojvodine

U petak, 27. lipnja, u dvorištu župne kuće u Šidu održana je manifestacija *Srijemci Srijemu*, manifestacija srijemskih udruga koja se drugu godinu za redom održava u Srijemu, pod pokroviteljstvom Hrvatskog nacionalnog vijeća i u suorganizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, te ove godine i mjesnog HKD-a Šid. Inače, inicijativa za utemeljenje zajedničke manifestacije svih hrvatskih udruga u Srijemu potekla je iz potrebe jačeg povezivanja srijemskih udruga, te boljeg i organiziranijeg prezentiranja hrvatske kulturne baštine srijemskih Hrvata, koju danas njeguje devet kulturno-umjetničkih i prosvjetnih udruga.

Program je počeo služenjem svete mise povodom crkvenog goda i blagdana Srca Isusovog u crkvi Presvetog Srca Isusovog. U euharistijskom slavlju pokraj domaćina župnika **Nikice Bošnjakovića** sudjelovali su svećenici iz Srijemske biskupije, a propovijedao je vlč. **Zdravko Čabrac**, župnik u Beočinu. »Sama misao da Bog koji nas ljubi i uživa zbog našeg postojanja, potiče nas da svojim malim

djelićem to i uzvratimo. 'Učite se od mene, jer ste ponizni otvorena srca, taj citat nam govori da trebamo učiti od jednog, Božijeg autoriteta, koji se ne pojavljuje u ljudskom liku. Kao vjernici sa

Nikica Bošnjaković

svih strana smo došli da oplemenimo i ispunimo prvu zadaću kršćana a to su Isusove riječi: moji ste učenici ukoliko budete imali ljubavi jedni za druge«, istaknuo je vlč. Čabrac.

INZISTIRANJE NA ZAJEDNIŠTVU

Svečanost je nastavljena u dvorištu župne kuće bogatim

kulturno-umjetničkim programom hrvatskih kulturnih udruga iz Srijema. Prije početka kulturnog dijela programa, skupu se obratio predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić**, koji je tom prigodom izrazio veliko zadovoljstvo zbog održavanja druge po redu manifestacije *Srijemci Srijemu*. »Drago mi je što smo održali riječ od prošle godine kada je ova manifestacija po prvi put održana u Srijemskoj Mitrovici i kada smo rekli da ćemo tu tradiciju nastaviti i ubuduće. Ono što mi je mnogo važnije i zbog čega osjećam veliku sreću jest to da je ovo zajednička manifestacija HKD-a u Šidu, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i HNV-a i svih hrvatskih kulturnih udruga ovdje u Vojvodini i mislim da je upravo u tome bit. Mi, Hrvati u Vojvodini i Republici Srbiji, uvijek moramo inzistirati na zajedništvu i da stalno ne naglašavamo ono što nas razdvaja, jesmo li Bunjevci, Šokci, Bosanci, Hercegovci, Dalmatinci. Jer ako se počnemo svađati i dijeliti još dodatno, Subotičani protiv Somboraca, Somborci protiv Tavankučana, Tavankučani protiv Srijemaca,

Srijemci protiv Šokaca, onda je to brži put u naš siguran nestanak i našu bržu asimilaciju, a to nitko od nas ne želi«, rekao je Slaven Bačić.

POTPORA SRIJEMCIMA

Nazočnima se obratio i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Dragan Đurić**. »Ovaj veliki skup ovdje govori o tome, kako malo može biti i veliko, a veliko zbog toga što su ovdje došli svi čelnici hrvatskih institucija koji djeluju u Vojvodini i Republici Srbiji da pomognu Šid i da se Srijemci napokon iskažu u svojoj punini, kao i da nastave održavati ovakve manifestacije i u budućnosti s potporom hrvatskih institucija«, rekao je Đurić.

Skupu se obratio i župnik u Šidu i Sotu vlč. Nikica Bošnjaković: »Želim vam svima zahvaliti što ste došli ovdje iz jednog glavnog razloga, a to je podržati, ohrabriti HKD Šid koji slavi četvrtu godišnjicu svoga djelovanja. Želim zahvaliti i prvom predsjedniku HKD-a Šid **Josipu Hodaku**, kao i vodstvu tog društva. Ovaj događaj je kruna njihovog zalaganja, a

Veliki broj gostiju uživao je u programu

BOGAT PROGRAM

A mnogobrojnoj publici te večeri, plesom, pjesmom i glazbom predstavili su se: HKD *Šid* sa svojom starijom i mlađom skupinom folkloraca i izvedbama tamburaškog orkestra, HKPD *Tomislav* iz Golubinaca s tamburaškim orkestrom i vokalnim solistom **Mirkom Peršićem**. Nastupio je i mješoviti pjevački zbor iz Zemuna kojega čine članovi tamošnjih udruga Društva hrvatske mladeži i Zajednice Hrvata Zemuna *Ilija Okrugić*. Publika je imala prigodu vidjeti i čuti i nastupe folkloraca HKD-a *Ljuba* iz Ljube, tamburaški orkestar HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume i tamburaški orkestar i folklorce HKC-a *Srijem* iz Srijemske Mitrovice. Nastupili su i pjevački zbor i klapa HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina, a kao specijalni gosti programa predstavili su se i članovi HKPD-a *Matija Gubec* uz Tavankuta s plesovima i pjesmama bunjevačkih Hrvata. Skupu su nazočili i predsjednici HKUD-a *Sveta Barbara* iz Vrdnika i udruge *Ravnica* iz Hrtkovaca koja je u osnutku.

Svim sudionicima na kraju programa predsjednik HKD-a *Šid* Josip Hodak uručio je zahvalnice i poželio da se ova manifestacija nastavi još dugi niz godina i da svaki put bude brojnija i bogatija, što i jest cilj, kako organizatora tako i svih sudionika te večeri.

Suzana Darabašić

hvala dragom Bogu na svima vama koji ste došli stvoriti uvjete da budete sunce, mjesec i zvijezde i da osvijetlite nas ovdje i budete s nama«, istaknuo je vlč. Bošnjaković. Pokraj velikog broja

gostiju koji su došli uživati u programu, manifestaciji su nazočili i predstavnici Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu, ravnatelj Zavoda za kulturu Vojvođanskih Hrvata **Tomislav**

Žigmanov, podtajnik za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice **Mato Groznica**, ravnatelj NIU *Hrvatska rijeka* **Ivan Karan**, kao i mnogi svećenici Srijemske biskupije.

MJESTO KALVARIJE, ALI I USKRSNUĆA

»Svim onim organizacijama koje se odvažaju organizirati, HNV je tu da pomogne«, kazao je među ostalim u svojem obraćanju predsjednik HNV-a Slaven Bačić. »Kada sam prije četiri godine prvi put došao u Šid i upoznao župnika, koji je, mogu slobodno reći, jedan od najgorljivijih i najagilnijih svećenika koje sam sreo, kada sam vidio kako je počeo obnavljati vašu crkvu i kada smo zajedno dogovorili s diplomatskim konzularnim predstavnicima Republike Hrvatske da predsjednik **Ivo Josipović** dođe ne samo na mjesto kalvarije, nego i na mjesto nade i uskrsnuća Hrvata u Srijemu, shvatio sam da je to mjesto upravo Šid. U Šidu u kome je hrvatska zajednica bila zastrašujuće mala, nikada jaka, ali zahvaljujući nizu okolnosti, ona se uzdigla zajedničkim djelovanjem pomoći koje su HNV i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata pružili ovom društvu kako kroz materijalnu potporu, što kroz razne seminare i programe, gdje su članovi društva išli u Republiku Hrvatsku obučavati se«, rekao je Slaven Bačić.

Slaven Bačić

RADNI SUSRET PREDSTAVNIKA HRVATSKIH UDRUGA KULTURE U ŠIDU

Puno želja, malo novaca

*Ukupna sredstva koja su četrdesetak hrvatskih udruga u Vojvodini dobile 2012. godine od svih instancija državne uprave putem javnoga natječaja iznose nešto više od 10 600 000 dinara * Želja i projekata je 6,5 puta više nego što je raspoloživih sredstava*

osnovane su nakon 2003. godine, a samo jedna četvrtina ima vlastite prostorije za svoj rad i svi imaju problema s financiranjem, jer nema proračunskih redovitih primanja», kazao je Žigmanov.

NEKONZISTENTNA POLITIKA FINANCIRANJA

Kultura manjinskih zajednica u Srbiji financira se proračunski, što znači da je financiranje redovito, kroz sadržaje koji se realiziraju u kulturnim i znanstvenim ustanovama i institucijama od strane tijela državne uprave, drugi oblik je redovito financiranje također iz proračuna, a treći je putem natječaja što ih raspisuju tijela državne uprave. »Ono što vrijedi jest da Hrvati u Vojvodini dobivaju premalo sredstava, dok iskustva drugih manjina – napose mađarske i slovačke, tomu su suprotna. Ukupna sredstva koja je 40-ak hrvatskih udruga u Vojvodini dobilo 2012. godine od svih instancija državne uprave putem javnoga natječaja iznose nešto više od 10 600 000 dinara, što je iznimno malo i imajući ovaj podatak na umu, ne treba se čuditi što postoji ne samo siromašna već i niska kvaliteta kulturne produkcije u hrvatskoj zajednici u Vojvodini«, rekao je Žigmanov.

U organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, a u suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem, prošloga je petka u Šidu održan prvi ovogodišnji redoviti susret predstavnika hrvatskih kulturnih udruga. Na sastanku, koji je održan u prostorijama HKD-a Šid, bilo je riječi o dvjema temama: politici financiranja kulture manjinskih zajednica u Srbiji na primjeru Hrvata u Vojvodini u 2012. godini, o čemu je govorio ravnatelj ZKVH-a **Tomislav Žigmanov**, te analiza aplikacija na natječaje, koju je predstavio predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Darko Sarić Lukendić**.

OSVRT I AKTUALNO STANJE

Ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov je u svom izlaganju najprije iznio kronološki pregled organiziranosti i djelovanja hrvatske zajednice od prije devedesetih godina do danas. »U socijalizmu nismo imali svoje škole i svoj predznak. Hrvati su pred devedesete godine bili bez organiziranih članova, a Katolička crkva je jedino djelovala kako na polju duhovnog, tako i na polju kulturnog i nacionalnog okvira. Do početka djelovanja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata 2009. godine, hrvatska nacionalna manjina u Vojvodini

nije imala nijednu profesionalnu kulturnu instituciju. Nedostajale su snažnije i jasne definirane inicijative iz zajednice da se stanje u ovom području unaprijedi, a veći problem je bio taj što nije postojala jasna platforma ili program državnih tijela po ovom pitanju. S druge strane, hrvatski sadržaji u programima kulturnih i znanstvenih ustanova i institucija od nacionalnog i pokrajinskog značaja i općina gdje žive Hrvati više su nego skromni. Danas se najveći dio kulturnoga života hrvatske manjinske zajednice zbiva u četrdesetak hrvatskih kulturnih udruga, koje predstavljaju najvidljiviji i najmasovniji segment hrvatske kulturne scene u pokrajini. Više od dvije trećine udruga

Zaključio je kako u Srbiji ne postoji konzistentna, na načelima pravednosti utemeljena i prema potrebama manjinskih zajednica projicirana politika financiranja kultura manjinskih zajednica. »Trebalo bi doći do većeg broja hrvatskih sadržaja u kulturnim i znanstvenim ustanovama i institucijama i nastaviti s izgradnjom onih institucija koje se financiraju izravno iz proračuna i uložiti napore da sredstva koja osigurava država Srbija, a koja se dijele putem natječaja, budu neusporedivo veća od dosadašnjih«, kazao je on.

sti i projekte dimenzioniramo spram europskih brendova, a ne zatvaranju u svoje mikro sredine, nego se moramo otvarati prema vani. Ovaj korak prema otvaranju drugima je nekakav prijelazni korak prema osposobljavanju jednog broja naših udruga da danas-sutra apliciraju pred međunarodne predpristupne fondove, koji će biti dostupni Republici Srbiji u procesu pridruživanja EU«, rekao je Darko Sarić Lukendić.

I predstavnici udruga iznijeli su neke od svojih prijedloga kako bi se mogla povećati sredstva, a jedan

EDUKACIJA U PISANJU PROJEKATA

Jedan od prijedloga bio je da hrvatske kulturne udruge prošire svoje aktivnosti na prekogranične sadržaje, a jedna od potreba udruga je edukacija u pisanju projekata.

ŽELJE VEĆE OD RASPOLOŽIVIH SREDSTAVA

Analizu aplikacija hrvatskih udruga na natječaje predstavio je predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Darko Sarić Lukendić. Analizom razdoblja od posljednje tri godine utvrđeno je kako je želja i projekata znatno, i to čak 6,5 puta više nego što je raspoloživih sredstava. Prilikom izlaganja, Sarić Lukendić je predočio nekoliko prijedloga kako bi hrvatske udruge mogle dobiti sredstva: »Naše kulturne udruge se moraju otvarati i prema natjecajima koji se odnose na građanske manifestacije, odnosno manifestacije ili projekte na koje mogu aplicirati svi, a ne samo predstavnici hrvatske nacionalne zajednice. U tom smislu treba osmisliti i odgovarajuću vrstu manifestacije ili projekt, koji bi bili prihvatljivi kako za očuvanje hrvatskog kulturnog identiteta, tako i suvremene hrvatske kulture u pojedinim segmentima, a tako i sa stanovišta onoga tko ta sredstva dodjeljuje, bilo da je u pitanju lokalna samouprava, Republika ili Pokrajina. Ovo je pitanje tim pre značajnije, jer je ovo put ka kojem moramo ići, jer za nekoliko godina, nadamo se, svi ćemo biti članovi Europske unije, a onda će biti važno da svoje aktivno-

od prijedloga izložio je i predsjednik HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića **Ivan Karan:** »Hrvatska zajednica je mala i nejak i ne može utjecati na Republiku i Pokrajinu, ali zato može imati utjecaja na lokalnoj razini. Problemi su prvenstveno u kriterijima, a primjer je bio upravo Sombor. Bio sam usamljen u ideji da se kriteriji mijenjaju, kao što je to učinjeno u Ministarstvu kulture i informiranju RS i Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje upravu i nacionalne zajednice i Gradu Subotici. Nije nama kriva vlast, nego naši predstavnici i udruge i nitko nam neće pomoći ako ne pomognemo sebi samima. Primjerice, mi ne koristimo u Gradu Somboru neutrošena sredstva za rad koreografa, jer hrvatske udruge ne apliciraju. Trebaju se procijeniti projekti i prema tome da se dodjeljuju sredstva i dobro je da je HNV uveo projektno financiranje kulturnih udruga, jer nekada su izražene potrebe nerealne. Predlažem da se učini nešto što ne ovisi o drugima i da napravimo manifestaciju od značaja za zajednicu s većom zastupljenosti društava. Također, da HNV većom sumom sredstava financira redovitu djelatnost, da udruge prate hrvatske i lokalne medije i natječaje u njima i da više i bolje radimo i ne tražimo krivca u drugima.«

Suzana Darabašić

Vlak s voznim redom

Nedavno sam putovao vlakom prema zapadu. To je ipak drugačije nego zrakoplovom. Ima okus djetinjstva, budi uspomene odlaska na Hrvatsko primorje kad smo imali izravnu liniju za Zagreb i odatle na sve jadranske destinacije. Lijepo je gledati prirodu kroz prozor. Iznenađilo me je kada sam u okolici Drezdena vidio male placeve, neku vrstu vikendica. Ne zato što su vikendice nešto posebno, zapravo Nijemci ih zovu kolonije i imale su specijalan status u Berlinu. Iznenađilo me je jer sam u mnogim vrtovima tih vikendica vidio ovce. Drže ljudi ovce, obilaze ih i čuvaju, valjda su im nešto između domaćih životinja i kućnih ljubimaca. To mi je bilo neobično.

Bilo mi je neobično i kada su neki putnici tražili da djeca u vlaku budu tiha. Nije da su vikala, ali su se igrala. Zašto nekom smeta dječja igra? Udubio sam se u to pitanje. Kako je moguće da u zlatnom vremenu ljudskih prava, kada svaka skupina traži pravo na sve i svašta, eto, najlakše je djeci zabraniti ono što im je najprirodnije? Borimo se da osobe istospolne orijentacije imaju pravo na okupljanje, borimo se da svatko ima pravo demonstrirati, izražavati svoje stavove, nije li tako? Ili se to radi samo kada je *fancy*, kada je *in*, kada je *trendy*?

Mislim, nešto definitivno ne štima. Bilo bi bolje djeci dati malo institucionalne slobode, ali i roditeljske stege umjesto da se roditeljima priječi odgoj tradicionalnim metodama, a od djece se očekuje da budu dobra, onako sama od sebe. Onda me ne čudi da kasnije ta djeca malo skrenu s pravog puta i počnu se iživljavati kad postanu punoljetna, kada im nitko ništa ne može. Tako sam sreo mladića od oko 20 godina kojem se očito svidjela pobjednik(ca) Eurosonga. Paradirao je u helankama, s dugom valovitom kosom i stiliziranom bradom. Drugi se reklamirao u ritama sveudilj smrdeći i proseći danima na postaji u zemlji koja daje nemale iznose beskućnicima. Čovječe?!

No, tko sam ja da sudim, zapravo ne dotiče me se. Ali mi je krivo kada neki za koje se društvo bori radi njihovih prava, nekad zaborave da postoje i tuđa prava. Zato nikada ne kritizam izjašnjavanje Bunjevaca, usprkos intimnom nesuglasju. Jer, svi ljudi imaju svoja prava. Zapravo, trebali bi ih imati i rabiti. Bilo bi lijepo i da katolici mogu dočekati svog vjerskog poglavara. Bilo bi dobro da je kod nas takva klima kao u Njemačkoj, gdje se slobodno može navijati za bilo koju nogometnu reprezentaciju, pa i isticati najrazličitije zastave na autima i kućama. Ali, daleko smo od toga.

N. Perušić

MIROSLAV KEVEŽDI, UREDNIK ČASOPISA ZA KULTURU NEVLADINIH ORGANIZACIJA VOJVODINE MOST

Strategijsko planiranje je odlučivanje o budućnosti

Razgovor vodio: Zvonko Sarić

Veća je podrška planovima koji su rezultat dijaloga i uvažavanja velikog broja aktera. Bez ovakvog planiranja odluke i resursi odnose se samo na uski krug onih koji su u poziciji moći, a nemoćni bivaju demotivirani i napuštaju priču u kojoj ne mogu imati utjecaj

Nedavno je objavljen prvi broj časopisa za kulturu nevladinih organizacija Vojvodine *Most*, a tema prvog broja odnosi se na strateško planiranje razvoja kulture. O novom časopisu i ovoj temi razgovarali smo s urednikom **Miroslavom Keveždijem**.

HR: Koji je bio motiv za pokretanje časopisa? Što je cilj produkcije?

Različiti izvori operiraju brojem od oko 20-22 000 registriranih nevladinih udruga u Srbiji. Postoje indicije da je od toga oko 15 500 udruga zaista i aktivno. Skoro polovica udruga

nalazi se u Vojvodini. Od tog broja pretpostavljamo da se veliki broj bavi kulturom, po nekim naznakama broj takvih udruga mogao bi biti i par tisuća, i on stalno raste. Udruge nacionalnih manjina uglavnom su organizirane kao kulturno-umjetnička društva lokalnog karaktera, i svako vojvođansko mjesto ima ih bar nekoliko. S druge strane, ima i onih koje su ozbiljnije i u smislu teritorijalnog, a i tematskog zahvata, pa tako postoje različite akademske i strukovne udruge. Čak se i nacionalna vijeća nacionalnih manjina financiraju s proračunske linije 481 koja je namijenjena nevladinim organizacijama. Osim njih postoje i nevladine udruge u potpunom smislu tog pojma, a to su one koje zaista mogu nadomjestiti rad vlasti u nekim područjima, pa tako i na području kulture. Sve one predstavljaju tzv. civilni ili treći sektor, koji djeluje pokraj privatnog i javnog sektora. Tamo gdje nema doma kulture, kulturnog centra, zavoda ili instituta koji bi se bavio kulturom – udruge svojim aktivnostima nadomješćuju ove važne institucije.

Zavod za kulturu Vojvodine kroz aktivnosti jedinice za nevladine organizacije od skora nastoji

sustavno identificirati tendencije, razvoj i domete civilnog sektora na području kulture. U tom smislu je pokrenut časopis za kulturu nevladinih organizacija Vojvodine *Most*, koji bi trebao u prvom redu biti identifikacioni instrument na osnovi kojeg bi kreirali projekte koji bi zadovoljili uočene potrebe s obzirom na treći sektor u kulturi. Časopis će izlaziti jednom godišnje, bit će financiran sredstvima Zavoda i imat će jasno definiranu temu prema kojoj ćemo birati autore i suradnike. Na prvim stranicama trebali bi biti publicirani tekstovi istraživača i znanstvenika, dok bi na stranicama koje slijede trebali imati uvid u praktično stanje s obzirom na temu. To bi nas skupa vodilo zaključcima fundiranim kako u teoriji, tako i u praksi. Nadamo se da bi nam to omogućilo kvalitetniju formulaciju projekata kojima bi Zavod trebao pomoći rješavanje uočenih problema.

HR: Zbog čega je važno strateško planiranje razvoja kulture? Jesu li sva manjinska nacionalna vijeća utvrdila strategiju razvoja kulture nacionalnih manjina?

Strategijsko planiranje je važan instrument upravljanja

institucijama. Na njegovoj osnovi se kroz jedan utvrđeni proces iskazuje što organizacija želi postići u nekom dužem periodu, te na osnovi toga ona stiče podršku i partnere. U našoj državi na području kulture dva zakona reguliraju donošenje strategije kulturnog razvoja. U prvom redu to je Zakon o kulturi, a zatim Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. I jedan i drugi donijeti su istog dana 2009. godine. Prvi je definirao donošenje strategije razvoja kulture Republike Srbije i taj smo dokument trebali dobiti još 2010. godine. Drugi zakon definirao je da nacionalno vijeće utvrđuje strategiju razvoja kulture nacionalne manjine. Pozvali smo autore koji su dobro upućeni u manjinske sustave i kulture, kao i novinare koji su skloniji kritičkom sagledavanju ovih procesa, i utvrdili da je veoma mali broj vijeća ispunio svoju zakonsku nadležnost. Mađarsko vijeće utvrdilo je strategiju za koju, i pokraj kritika koje smo mogli čuti, možemo reći da je ozbiljan dokument. Makedonska i rusinska zajednica donijele su zbirne dokumente u obliku nacionalnih strategija. I jednom i drugom se može zamjeriti nedosljednost u poštovanju procesa izrade ovih dokumenata. Slovački dokument je na pola puta do formiranja. Ostala vijeća su u fazi promišljanja kako odgovoriti na ovaj izazov, a neka su od takvog planiranja i odustala. To ne čudi jer, kako vidimo, niti država nema snage ili volje odgovoriti javnosti ovakvim dokumentom.

HR: Dakle, neka vijeća nacionalnih manjina nisu došla do strateških planova u području kulture. Čudi li vas ta činjenica?

Do sada se pokazalo da ona vijeća koja imaju potporu izvana, u suradnji sa snažnijim i iskusnijim NVO mogu doći do svog strateškog plana. Albansko vijeće dobilo je svoj dokument u suradnji s OSCE, Vlaško nacionalno vijeće je u suradnji s Centrom za razvoj civilnog društva, uz podršku Veleposlanstva Norveške,

došlo do takvog dokumenta. Slovački dokument rađen je uz potporu fondova iz Slovačke. Mnoga vijeća radije troše svoja sredstva na druge stvari, a ne na ono što ili ne razumiju, ili čemu ne vide svrhu. Nekima ne bi niti odgovaralo kad bi se otvorilo javnosti planiranje i odlučivanje o budućnosti. Zaboravlja se da je to zakonom predviđena aktivnost, i da su sredstva za rad vijeća dobivena kako bi se zakon provodio.

HR: Kako ocjenjuje te one strategije nacionalnih vijeća u ovoj oblasti koje postoje?

Strateški dokumenti rade se u skladu s utvrđenom metodologijom i formom. S obzirom da je strateško upravljanje institucijom zapravo pozicioniranje u okruženju, na osnovi kojeg se realiziraju poželjni ciljevi – može se reći da je unutar nekih strateških dokumenata zaboravljeno analizirati okruženje, kao i snage, slabosti, prijetnje i prilike s obzirom na instituciju – tako da dokumenti tada predstavljaju samo »spisak lijepih želja«. Neki dokumenti ili njihovi dijelovi nemaju jasnog titulara, u tom smislu da nije jasno koja institucija bi strategiju provodila. Metodološki nedostaci odnose se na izostanak konzultacija i javnih rasprava sa što širim krugom aktera. Formalni nedostaci odnose se na skoro redoviti izostanak akcionog plana i proračuna koji bi trebali konkretno definirati tko, kad, s kojim resursima provodi koje aktivnosti u kojem cilju. Malo je onih koji su utvrdili i način evaluacije izvedbe strateškog plana. Mađarski dokument je tu ispred ostalih. Ne treba uvijek biti samo kritičan – valja pozdraviti svaki prvi korak, jer za njim slijedi drugi, sigurniji i bolji.

HR: Što znači u praktičkom smislu nepristupanje strateškom planiranju u oblasti kulture pojedinih nacionalnih vijeća?

U prvom redu ne zna se kamo se uputilo. Možda to znaju vođe, ali to mora znati što više pripadni-

ka manjine. Oni bi trebali na neki način sudjelovati u izradi ovakvog plana, na zbilja demokratski način. Strategija ne smije biti rezultat rada malog broja ljudi. One moraju biti rezultat participativnog procesa širokog kruga dionika. Broj onih koji su konzultirani biva ugrađen u »težinu« strateškog dokumenta, što se najbolje vidi u komunikaciji s donatorima. Veća je podrška planovima koji su rezultat dijaloga i uvažavanja velikog broja aktera. Bez ovakvog planiranja odluke i resursi odnose se samo na uski krug onih koji su u poziciji moći, a nemoćni bivaju demotivirani i napuštaju priču u kojoj ne mogu imati utjecaj. Unutar jedne manjinske zajednice to znači okretanje asimilaciji. Ukoliko niste eksplicitno utvrdili strateške ciljeve, mediji i javnost vas ne mogu pitati zašto još nešto niste uradili, ali vas ne mogu ni pohvaliti ukoliko cilj postignete prije ili s manje resursa. Kad plana nema, onda sve može biti kao i uvijek – a to znači da nema razvoja.

HR: Imate li uvid u kulturnu scenu hrvatske manjinske zajednice?

Nastojim se informirati o događanjima u hrvatskoj zajednici. Hrvatska zajednica je »nova« nacionalna manjina koja se nalazi u paradoksalnom položaju, jer je do jučer bila »konstitutivna« kultura, a sada se nastoji afirmirati s pozicije margine. Margina je zajednička značajka u odnosu na ostale manjine, ali je pozicija »novosti« osobita prednost i mana. Mana je kad nije prisutna podrška u istoj mjeri kao kod »starih« manjina, dok je prednost u tom smislu da je moguće izgraditi sustav na suvremen način, neopterećen tradicionalnim rješenjima. Imam utisak da je ljudima iz hrvatske zajednice zaista stalo izgraditi dobar sustav, dok se kod mnogih starih manjina zamjećuje zamor i gubitak entuzijazma.

HR: Na republičkom nivou ne postoji dokument o strateškom razvoju kulture u Srbiji. Je li to pogubno?

Izostanak ovakvog planiranja znači izostanak zdravog pristupa upravljanju kulturom, otežavanje komunikacije s drugim institucijama, provođenje ad hoc rješenja i arbitrarnih odluka, nepostojanje mjerila uspjeha. Bez strateškog plana teško se ustanovljava razvoj, a ponašanje aktera u kulturi biva nasumično i nepredvidivo, a s druge strane inertno i obilježeno tradicionalizmom. Najvažnije je to da se bez ovakvog planiranja ne može očekivati podrška različitih fondova koju očekujemo u budućnosti, pogotovo onih europskih, tako da nam je hitno potrebno ovo stanje popraviti.

HR: Strateško planiranje u oblasti kulture ne postoji ni na nivou APV? Što to znači za vojvođansku kulturnu scenu?

Vojvodina je dobila svoj prijedlog strateškog plana još 2008. godine. Taj prijedlog trebao je zahvatiti period do 2016. godine. Međutim, čujemo da se čekalo na Republiku, kako bi se prijedlog uskladio s njenom strategijom. Dan-danas nema se s čime uskladiti. Sam vojvođanski prijedlog pisan je za drugo doba, prije financijske krize, novih zakona i političkih promjena u Srbiji, ali i u EU. U tom smislu možda je bolje da ostane u ladi. Vojvodina, isto kao i Srbija, nedostatkom strategije gubi priliku da se pozicionira u odnosu na prioritete EU koji su definirani prvo Lisabonskom strategijom, a zatim strategijom Europa 2020. U tim dokumentima veliki značaj pridaje se kreativnim industrijama i drugim suvremenim oblastima kulture. Ukoliko nemate strategiju za usklađivanje s programima EU, to znači da nemate podršku kreativnom sektoru u Srbiji, na primjer. Skoro se nitko službeno ne bavi nečim što je važno za Europu i što bi trebalo biti važno za Srbiju, ne postoje financijske linije za podršku, niti pravna osnova za djelovanje. Sve bi to trebalo uvažiti i ponuditi drugačija, realna strateška rješenja.

NA KOJI SE NAČIN UNAPREĐUJE OBRAZOVANJE NA HRVATSKOM JEZIKU?

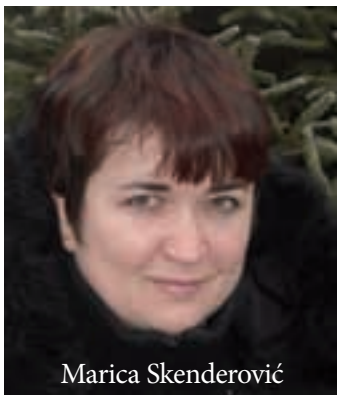
Učenje kao igra

*Iskustva nastavnika koji rade u dvojezičnoj nastavi su veoma pozitivna, a učenici čak i više vole takve sate jer su dinamičniji od uobičajene nastave i za njih je to neka vrsta izazova, kaže učiteljica Marica Skenderović * Montessori metoda rada je za djecu mnogo zabavniji način učenja, a i učinkovitiji jer ona sama pokrenu svoje sposobnosti, kaže psihologinja Maja Gabrić-Stipić*

Proces nastave i obrazovanja podrazumijeva učenje generalnog znanja, određenih vještina, dobrog rezoniranja i mudrosti, a kroz taj ne uvijek lagani svijet obveznog školovanja i nastavnici i roditelji nastoje svoje učenike i djecu provesti na način da im on bude privlačan, zanimljiv, poticajan. Na koji se način obrazovanje na hrvatskom jeziku unapređuje, tema je ovog teksta za koji odabiramo primjere uvođenja bilingvalne nastave u Osnovnoj školi Matija Gubec i poučavanje primjenom Montessori metode u Osnovnoj školi Ivan Milutinović.

DVOJEZIČNA NASTAVA

Učiteljica **Marica Skenderović** priprema se od

Marica Skenderović

jeseni voditi prvi razred koji će nastavu pohađati na hrvatskom i engleskom jeziku. Njene pripreme podrazumijevaju prisustvovanje izvođenju bilingvalne nastave u Novom Sadu i pohađanje online tečaja koji će, u organizaciji British Councila, trajati do rujna. »Djeca će dvojezičnu nastavu

slušati samo na satu matematike i svijeta oko nas, dok se ostali predmeti predaju na hrvatskom jeziku. Pri tome nastavni plan i program je identičan uobičajenom, razlika je u tome što se dio nastave na dva spomenuta predmeta odvija na engleskom jeziku, odnosno on se postupno povećava kroz godinu dok ne dostigne nekih 30 do 40 posto sadržaja na engleskom. Cilj je sadržaj tih predmeta prenijeti učeniku, a nije naglasak na učenju jezika, gramatike ili na tome da sve bude perfektno na engleskom iskazano. Cilj je da oni razumiju, a onda postupno usvajaju i sve više pojmova na engleskom, dakle na taj način uranjaju u jezik«, objašnjava Marica Skenderović i dodaje kako učenje stranog jezika u ranoj dobi povećava kognitivne sposobnosti djece, povećava mentalnu aktivnost, poboljšava snalaženje u novim situacijama.

»Djeci ne predstavlja problem ili opterećenje takva nastava, iskustva nastavnika koji rade u dvojezičnoj nastavi su veoma pozitivna, a učenici čak i više vole takve sate jer su dinamičniji od uobičajene nastave, koristi se i dosta materijala i za njih je to neka vrsta izazova. Osim toga, učenje engleskog jezika je potreba današnjice«, kaže učiteljica Skenderović.

KOMUNIKACIJSKA KOMPETENCIJA

U Vojvodini se dvojezična nastava na srpskom i engleskom jeziku provodi od 2011. godine, od kada se u ove projekte uklju-

čilo pet odjela predškolskih ustanova, šest odjela osnovnih škola i tri odjela srednjih škola. »Učenici uče gradivo prema istom obujmu i prema istim kriterijima kao i ostali koji te predmete slušaju samo na srpskom jeziku, odnosno materinskom jeziku. Glavni cilj dvojezične nastave je pružanje učenicima ne samo stručne kompetencije – ovladavanje stručnom terminologijom, u svakom pojedinačnom programu, nego i odličnu jezičnu i komunikacijsku kompetenciju. Strani jezik postaje sredstvo za stjecanje i jezičnih i nejezičnih znanja i vještina, a materinski i engleski jezik se ne isključuju već se nadopunjuju«, kaže **Mato Groznica**, podtajnik Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice.

Mato Groznica

Pokrajinsko tajništvo je ostvarilo suradnju i s Francuskim institutom u Srbiji, te će postojati mogućnost uvođenja dvojezične nastave u školama gdje se i inače francuski jezik uči kao strani. Za sada se bilingvalna nastava na francuskom jeziku provodi u novosadskoj i karlovačkoj gimna-

ziji, ali pod pokroviteljstvom Ministarstva prosvjete.

Dvojezična nastava u školama u Srbiji održava se od 2004. godine i to francusko-srpska, englesko-srpska, talijansko-srpska, njemačko-srpska, rusko-srpska, u Subotici i njemačko-mađarska, a očekuje se i formiranje španjolsko-srpskog odjela, kao i model učenja kineskog jezika. Ovakvu nastavu podržavaju Britanski savjet, Francuski, Talijanski i Goethe institut i Ruski dom.

Ravnateljica Osnovne škole Matija Gubec **Stanislava Stantić-Prčić** ističe kako je jedna od prednosti uvođenja engleskog jezika u nastavu na hrvatskom jeziku latinično pismo, zbog čega se ovaj strani jezik s lakoćom nadopunjuje. »Iskustva pokazuju kako dvojezična nastava nije

Stanislava Stantić-Prčić

opterećenje za učenike, čak bolje uče i više vole takve sate jer su dinamičniji, privlačniji, a dodatni motiv su im razni televizijski programi i sadržaji na internetu«, kaže Stantić-Prčić i dodaje kako je prednost ovakvog školovanja što učenici, ako žele, mogu nastaviti obrazovanje u inozemstvu.

Osim u školi *Matija Gubec*, dvojezična nastava će od jeseni biti uvedena i u predškolskom odjelu u Tavankutu, a ideja je da se učenicima omogući i nastavak školovanja na englesko-hrvatskom jeziku u Gimnaziji.

MONTESSORI METODA RADA

Jedan od načina unapređenja nastave je Montessori metoda rada, čiju je obuku u organizaciji Montessori društva Srbije lane prošlo dvadesetak nastavnika Osnovne škole *Ivan Milutinović*. Ravnatelj škole **Ivan Stipić** ističe kako ovu metodu najviše koriste učitelji u hrvatskim odjelima, kao i da primjenjuju MENSA-in NTC sustav učenja koji potječe razvoj kreativnog i funkcionalnog razmišljanja. »Po našem zakonodavstvu, Montessori program nije predviđen u državnim školama, te pravu Montessori školu može otvoriti privatnik, kao što postoji u Beogradu privatna škola. To su suvremene metode učenja, premda Montessori postoji 120 godina, ali na našim prostorima je novitet. Jako puno elemenata načina rada ima finski obrazovni sustav, gdje je **Marija Montessori** upravo i usavršila taj svoj način rada, ali i ovdajšnje Ministarstvo preuzimalo je neke elemente u nastojanju da naš

sustav osuvremeni«, objašnjava **Ivan Stipić**.

Osobenost ovakvog načina rada izražena je u individualnom pristupu učeniku i podrazumijeva izradu i primjenu brojnih materijala, od kojih su neki standardni, ali mnoge učitelj sam treba izrađivati. Pod pojmom materijali podrazumijevaju se predmeti koji sliče igračkama, koji se koriste u mlađoj dobi, ali i zadaci i konkretni ogledi koji se primjenjuju u starijem uzrastu. »Materijali moraju biti sveobuhvatni, podrazumijevaju mnoge detalje i načine na koje dijete shvaća pojmove i u sebi sadrže i elemente i vježbe koje omogućavaju učeniku da sljedećeg dana ili sljedeće godine može nadograditi svoje znanje. Rad u odjelima s Montessori metodama podrazumijeva jako veliku pripremu učitelja i poznavanje učenika, jer ne rade svi učenici s istim materijalima, već im se prilazi individualno, te se na taj način i koncipiraju materijali«, kaže Stipić.

DRUGAČIJA ULOGA UČITELJA

Prilagođen Montessori program provodi se godinu dana u Osnovnoj školi *Ivan Milutinović*, i to najviše s učenicima prvog, drugog i trećeg razreda nastave na

hrvatskom jeziku. Psihologinja **Maja Gabrić-Stipić** ističe kako je prateći učinke programa kroz godinu dana najizraženiji upravo individualni pristup djetetu

gdje ono sukladno svojim sposobnostima, zanimanju i mogućnostima samo sebi bira zadatke i materijale, koji mu omogućuju napredovanje sukladno vlastitim mogućnostima.

»Klasična nastava najviše odgovora nekoj srednjoj razini sposobnosti učenika, te se najslabiji učenici ne uspijevu najbolje prilagoditi, a nadareni pak ne dobivaju ono što im treba. U Montessori pristupu, primjerice, učenici ponavljaju gradivo kroz igru memorije, asocijacije, kroz puzzle, sklapanje kartica, itd. Zapravo stvar jest u jako dobroj pripremi učitelja koji svojom kreativnošću i domišljatošću mora osmisliti taj materijal, stoga se mnogo koriste prirodni materijali, koji su nekada bili

zastupljeni u školama – kukuruz, grah, drvene pločice, domine. Sve to nije ništa novo, ali se na dobar način primjenjuje«, kaže Maja Gabrić-Stipić.

Kroz ovakav način rada učenici postaju samostalniji, a uloga učitelja je znatno drugačija, on više nije glavna figura koja 45 minuta priča ispred ploče, već postaje organizator aktivnosti koji s malo priče vodi učenike do postavljenog nastavnog cilja. »To je za djecu mnogo zabavniji način, a i učinkovitiji, jer ona sama pokrenu svoje sposobnosti. Djeca su jako samostalna u tom pristupu, te čak i sama provjeravaju jesu li dobro došla do rješenja. U odjelu se stvara mnogo bolja atmosfera, djeca su više upućena jedna na druge, pomažu onome tko nije savladao zadatak, a učenje shvaćaju kao igru, ali je to zapravo, kada mi stručnjaci pogledamo, veoma ozbiljna igra za koju je potrebna mnogo veća priprema nego za klasičan način rada. Za nastavnike to svakako nije lako, ali za one koji doista vole svoj posao i kvalitetno ga rade, to je dodatni profesionalni motivator, da rade nešto novo, nešto drugačije. I zapravo kada vide kako ta djeca dobro napreduju, onda je to nešto od čega se ne može odustati«, kaže Maja Gabrić-Stipić.

S. M.

Hoćete li ovog ljeta putovati negdje na godišnji odmor?

ALEKSANDAR BALIĆ,
električar, Šid

Samo kampiranje

Mislim da ću i ovog ljeta kao i nekoliko prethodnih, ostati kod kuće s obitelji i ljetnje dane iskoristiti na obližnjim rijekama. Na žalost, nisam uspio uštedjeti novac kako bih svoju obitelj odveo na more, jer trenutačno nemam stalno zaposlenje i s prihodima zarađenim na povremenim poslovima, uspijem podmiriti samo osnovne životne troškove. Starija kćer mi završava fakultet u Novom Sadu i na svu sreću prima državnu stipendiju, ali i pored toga moram joj pomoći. Ali školujem i mlađu kćer koja pohađa gimnaziju u Srijemskoj Mitrovici pa su i tu troškovi veliki i za mjesečnu kartu, hranu, odjeću. Sva sreća supruga mi ima stalno zaposlenje pa nekako uspijevamo, ali zato za nas dvoje uvijek fali i već smo se navikli da za ljetnji odmor ostajemo kod kuće. Trenutačno nam je vrt jedina razonoda tu pronalazimo i korist i zadovoljstvo pa svoje slobodno vrijeme uglavnom provodimo tamo. Žao mi je jedino što mlađoj kćeri nisam priuštio odmor, ali nekako ćemo već pronaći mjesto za razonodu i rekreaciju. U blizini nam je rijeka Bosut, zatim Sotsko jezero, tako da ćemo tamo najvjerojatnije kampirati, pecati, kupati se, odmarati se i družiti, a vjerojatno će nam se pridružiti i prijatelji koji su u sličnoj situaciji kao i mi. Ne sjećam se točno kada sam posljednji put bio s obitelji na moru, mislim da ima sigurno šest godina kada sam bio s obitelji kod rodbine u Rijeci, ali tada sam radio u inozemstvu pa se mogla izdvojiti izvjesna svota novca i za odmor. Trenutačno je ljetovanje za moju obitelj, samo pusti san dok ne dođu neka bolja vremena ili barem stalno zaposlenje.

S. D.

ANGELA DULIĆ,
kućanica, Đurđin

Idemo na provjereno

Moglo bi se reći da mi već tradicionalno obiteljski ljetujemo u Pirovcu s obzirom da će nam ove godine biti šesti put da ćemo tamo provesti godišnji odmor. Prve godine nam se svidjelo i od tad ne mijenjamo destinaciju. Moram odmah naglasiti da je naš godišnji odmor jedan aktivan odmor, s obzirom na to da imamo petero djece te je prikladnost plaža i samog mjesta za djecu jedan od razloga zašto bismo Pirovac. Veliku prednost Pirovac u odnosu na mjesta u južnoj Dalmaciji ima i zbog autoceste. Nama treba 8 sati da stignemo autom od kuće do Pirovca. To je zaista brzo. Privlačna su nam ljetovališta poput Makarske i Dubrovnika, ali kao što sam već rekla – blizina i jednostavnost puta uvijek prijelomi da se iz godine u godinu vraćamo u Pirovac. Osim samog mjesta, sviđa nam se i blizina Šibenika, Biograda na Moru, Vranskog jezera i otoka Murtera. Često odlazimo na jednodnevne ekskurzije i obilazimo ova mjesta. Bilo je od članova naše obitelji i prijedloga da ljetujemo u Grčkoj, ali ja sam uvijek navijala za Hrvatsku. Volim kad odem na more da čujem dalmatinske klope i njihov lokalni dijalekt. Grčka nam je lijepa i posjetit ćemo je jednog dana, ali za sada ne odustajemo od provjerenog. Djeca su nam mala i ovo nam je u jednu ruku i sigurnija varijanta, jer je bliže, a i nemamo tu jezičnu barijeru koju bi imali u Grčkoj ili nekoj drugoj državi. U Hrvatskoj nam se djeca mogu igrati s drugom djecom na plaži i u parku i bez problema komunicirati s njima, jer govore hrvatski. Kad malo porastu, možda ćemo početi i eksperimentirati s destinacijama.

Je. D.

ROBERT LUKIĆ,
neuposleni radnik, Sonta

Ostala sjećanja

Udobi kad je čovjek najproduktivniji, ostao sam bez redovitog uposlenja, jer mi je poduzeće bilo jedno od onih koja su uništena u seriji lopovskih privatizacija. U vrijeme dok smo radili redovito sve je bilo daleko lakše i normalnije nego danas. I supruga je bila uposlena, a svi znaju da se prije devedesetih s dvije mjesečne plaće kućni proračun posve solidno popunjavao. Živjelo se lagodno, mogli smo sebi i djetetu priuštiti puno toga, pa i redovita ljetovanja. Odlazili smo na hrvatsko primorje, svake godine u drugo mjesto i tamo bi ostajali dva do tri tjedna. Kako sve što je lijepo kratko traje, ta su ljetovanja ostala samo u našim sjećanjima. No, svako zlo ima i svoje dobro. Osobno, morem nikada nisam bio pretjerano oduševljen na ljetovanja sam odlazio zbog obitelji. Oduvijek sam bio zaljubljenik u Dunav i strastveni pecaroš. Ljetni godišnji odmori za mene su postali ostvarenje snova. Odjedanput sam mogao sebi priuštiti dva do tri tjedna neprekidnog druženja s Dunavom. Šator, pecanje, kupanje postajali bi za to vrijeme sav moj svijet, moje carstvo, moj način odmora i opuštanja. Obitelj bi mi dolazila u kamp po danu, noći su mi bile ispunjene pecanjem. No i to je naprasno prekinuto, Dunav je postao granica, bilo je i vrlo opasno, ubrzo i zabranjeno dolaziti u tu zonu. Sada nemam ni materijalnu osnovu za bilo kakva ljetovanja van Sonte. Čak mi i za pecanje ne ostaje onoliko vremena koliko bih želio, ali što da se radi, i to je život.

I. A.

**RAZGOVOR POVODOM
LJETNE TURISTIČKE SEZONE:**
**BRANKA BANJANIN, DJELATNICA
TURISTIČKE ORGANIZACIJE GRADA SUBOTICE**

Subotička secesija i Paličko jezero – turistički aduti

Prošlog je kolovoza zabilježeno znakovito povećanje dolazaka gostiju iz zemlje i inozemstva, pa je ljetna sezona pridodana proljetnoj i jesenskoj

Srpanj i kolovoz su dva glavna mjeseca ljetne turističke sezone, kada većina ljudi koristi svoje godišnje odmore. Iako Subotica s obližnjim jeze-

seminara i kongresa, ali je u kolovozu zabilježeno veliko povećanje broja dolazaka i ostvarenih noćenja, pa sada možemo i mi govoriti kako se Subotica priklju-

potom Palić, ali sve više i ostala turistički nastrojena mjesta na teritoriju subotičke općine koja su razvila turističko – ugostiteljske kapacitete.

Osim secesije kao uvjetno rečeno glavnog brenda, koji su još turistički aduti koje Subotica može ponuditi?

Posljednjih je godina Subotica sve više prepoznatljiva po svojim vinarima i njihovim vinarijama, koje su se razvile i u turističke objekte za smještaj gostiju, tu su i brojni salaši, koji također uz gastronomsku ponudu nude i mogućnost višednevnog boravka, a svojevrsan subotički brand su svakako i konji. Glasovita ergela Kelebija, ali i neke manje ergele na Paliću i Radanovcu, imaju u ponudi i turističku djelatnost, pa su postale neizostavnim dijelom prateće ponude. Također, željela bih istaknuti i Tavankut, sa svojom egzotičnom turističkom ponudom koja će ove godine zahvaljujući *Svjetskom kongresu slame* i pratećim sadržajima predstojće *Dužijance* upotpuniti cjelokupnu turističku ponudu grada Subotice.

Kako biste definirali ponudu Palića, kao zbilja specifičnog turističkog potencijala ovog našeg podneblja?

Palić je sa svojim jezerom zbilja nešto posebno kada su u pitanju turističke mogućnosti Subotice, a nudi raznovrstan

spektar mogućnosti koje se kreću od događanja na vodi (kupanje, sunčanje i dr.) do brojnih kulturnih, sportskih i društvenih događanja koja su neizostavni dio pratećih programa počevši od proljetnih mjeseci. Uz naravno jedan od najljepših ZOO vrtova u ovom dijelu Europe, koji je također jedan od naših specifičnih turističkih brandova.

Hoće li, sukladno kriznim vremenima, Palić postati i svojevrsno ljetovalište za mnoge koji si ne mogu priuštiti odlazak na more ili neku drugu ljetnu destinaciju?

Sve je indikativniji trend kraćih turističkih boravaka od nekoliko dana na određenoj lokaciji, pa se u tom kontekstu i Palić sve više profilira kao potencijalna destinacija za kraći proljetno – ljetni boravak. Ne trebamo se zavaravati kako bi na Palić gosti dolazili na klasično višednevno ljetovanje, ali s druge strane postoje i jasni pokazatelji kako gosti koji dolaze na kraće vremensko razdoblje mnogo više potroše u izvanpansionskoj potrošnji. Palić sa svojim *Filmskim festivalom*, brojnim sportskim potencijalima, već spomenutim ZOO vrtom i nadasve neditnutom ljepotom jezera i stoljetne šume koja ga okružuje, predstavlja svojevrsan biser turističke ponude grada Subotice i u budućnosti će se sigurno još više razvijati.

Dražen Prčić

rom na Paliću nije klasična turistička ljetna destinacija, ipak je očevidan porast broja noćenja kako domaćih, tako i inozemnih gostiju koji se odlučuju najveći grad na sjeveru Srbije upisati u svoj putni itinerer. Kako to iz prve ruke izgleda upitali smo **Branku Banjanin**, djelatnicu Turističke organizacije grada Subotice.

Što za Turističku organizaciju grada Subotice znače predstojeća udarna dva ljetna mjeseca?

Sve do prošle godine za Turističku organizaciju grada Subotice glavnu sezonu su činili proljeće i jesen, zbog većeg broja dačkih ekskurzija, stručnih

čila klasičnim ljetnim turističkim destinacijama. U tom kontekstu srpanj i kolovoz predstavljaju mogućnost širenja turističke sezone i solidniji udio u popunjavanju raspoloživih turističkih kapaciteta.

U kojem se radijusu prostire turistička ponuda Subotice i koje su njezine glavne atrakcije za potencijalne goste iz zemlje i inozemstva?

Želimo se pozicionirati kao grad secesije, a sve drugo što nudimo uz ljepotu naših građevina i spomenika kulture, prostire se na potezu subotičke pješare, tj. od Bačkih Vinograda do Kelebije. Glavni turistički adut predstavlja sam grad Subotica,

POKRET ULJEPŠAVANJA ZIDNIH POVRŠINA AFITOOSLIKAVANJEM

Mjesečina za ljepši grad

»Naš prvi cilj je realizacija naše misije s cilnom skupinom, a to je organiziranje slobodnog vremena mladih ispunjavajući ga korisnim sadržajima, u ovom primjeru grafitera. A drugi je razvoj filantropije među članovima cjelokupne zajednice, jer je uloga naše zaklade pedagoško djelovanje na sve uzraste u stjecanju navike i načina ponašanja davanja zajednici«, kaže Dezső Kiss

Dezső Kiss s volonterkama zaklade

U svom bi kvartu, ulici i uz zgradu, svatko poželio slike vedrih boja, simbola i poruka, umjesto zapuštenih i izvrljanih zidova, prekrivenih starim i iskidanim plakatima. Novi izgled, kao primjer kako bi u korisnim aktivnostima mogle biti presvučene i uljepšane i druge javne zapuštene zidne površine, dobili su proljetos zidovi trafo postaje u dvorištu subotičke Tehničke škole *Ivan Sarić*. Mali, ali nužan objekt koji je donedavno izgledom odbijao poglede, sada je vedar ukras školskog dvorišta, okružen zelenilom. Rezultat je aktivnosti Zaklade *Mjesečina*, u čijem je okrilju formirana grupa *Retroline*, koja okuplja grafitere na različitim formama njihovog nastupa u javnosti, legalnog i društveno korisnog. Ujedno, Zaklada *Mjesečina* izradila je nacrt projekta oslikavanja trafo postaje u Subotici i okolnim mjestima, malih javnih objekata koji su svojim zapuštenim izgledom ruglo ulica i kvartova, a mogli bi se uljepšati i ukrasiti javni prostor grada. Sada su u tijeku aktivnosti na uspostavljanju kontakata s gradskom upravom,

institucijama i organizacijama o uključivanju i suradnji na realizaciji ove inicijative i zamisli od koristi za zajednicu u cjelini.

Rad Zaklade *Mjesečina* s grafiterima započeo je prije dvije godine:

»Vrlo specifičnu ciljnu skupinu od prije dvije godine nam čine djeca i mladi iz jedne subkulture, koji se nazivaju grafiterima. Smatramo da možemo pridonijeti njihovom razvoju okupljajući ih u grupi koju smo oformili pod nazivom *Retroline* i osmišljavajući za njih legalne forme nastupa, kojih je bilo nekoliko za ovo vrijeme«, kaže pedagog **Dezső Kiss**, vođa *Mjesečine*.

NA SVJETLO DANA

Dezső Kiss objašnjava kako su u subkulturi grafitera djeca i mladi koji noću i krišom, izvan očiju javnosti, sprejevima ispisuju i crtaju poruke i slike na zidovima objekata. Grupe mladih, ili općenito svi koji su u jednom takvom svjetskom pokretu, a djeluju lokalno, imaju i svoja određena pravila ponašanja. Ova pojava godinama ima negativnu konotaciju u javnosti, zbog čega

je jedna od karakteristika njihovih subkulture osjećaj neprihvaćenosti, pa i progonjenosti, uz ustrajnost priopćavanja vlastitih poruka. Pa i po cijenu bježanja u okrilju noći.

»Zaklada *Mjesečina* i svojim drugim brojnim programima pridonosi prevenciji maloljetničke delikvencije i općenito delinkvencije djece i mladih i, između ostalog, ozbiljan smo društveni stup i u prevenciji narkomanije. Nastojimo razne skupine djece i mladih, koji pripadaju specifičnim subkulturama, izve-

sti na svjetlo, pokazati im put. Uspješni smo u tome. Grafiteri su, također, izloženi svim opasnostima koje vrebaju noću. Kroz grupu *Retroline* pružamo im šansu prikazati javno njihov rad, u legalnim okolnostima, na korist i njima i zajednici. Njihovo okupljanje i stvaranje uvjeta za njihov legalan nastup, ne kršeći pri tome nepisane subkulturalne norme grupe, vremenom će rezultirati smanjenjem broja onih koji samo žvrklaju po zidovima i time kontaminiraju urbanu ljudsku okoliš.«

SVJETSKI FENOMEN

Grafiterstvo, trend koji je nastao pronalaskom boja u obliku sprejeva, izrastao je u europski i svjetski pokret uz vlakove.

»Mural oslikan na željezničkoj kompoziciji putuje u druge krajeve, u svijet, što je mlade ispunilo saznanjem kako su svoju osobnu poruku poslali svijetu, drugim mladim ljudima. Danas se mnoga područja umjetnosti, ne samo likovne, a i znanosti bave istraživanjem ovog fenomena. Tekstovima, crtežima i općenito porukama grafita bave se pjesnici, sociolozi, psiholozi, pedagozi i drugi stručnjaci istražujući i tumačeći što nam mladi poručuju, što svijetu poručuju, što se između kontinenata prenosi među mladima«, kaže Kiss o grafiterstvu kao svjetskom fenomenu.

Što je grupa *Retroline* od svog nastajanja uljepšala ovim specifičnim umjetničkim djelima i porukama u stilu koji je svjetski trend – grafitostilu? Sudjelovali su u oslikavanju ograde gradilišta kazališta, a prošle su godine također uljepšali i zid školske zgrade u Tavankutu. Često slikaju u školama. Osim u tavankutoj, bili su i u Osnovnoj školi *Jovan Mikić* gdje su u interijeru ostavili fresku Sv. Save, prvu izrađenu ovim stilom. Ovog su proljeća oslikali fasadu fiskulturne sale Tehničke škole *Ivan Sarić* i trafo postaju u dvorištu iste škole. U suradnji s *Američkim kutkom* uljepšali su zid ograde vrtića u Ulici Ivana Gorana Kovačića na veliko dječje zadovoljstvo zbog veselih boja i likova, a u fokusu interesa javnosti bili su i u *Noći muzeja* slikajući murale na gipsanim panoima pred očima publike u dvorištu Gradske knjižnice.

UKRASI JAVNOG PROSTORA

U grupi *Retroline* je tridesetak mladih ljudi šarolikog uzrasta, od osnovaca i srednjoškolaca, preko učenika i zaposlenih mladih ljudi. Ali, rad u grafostilu iziskuje i veća materijalna sredstva, ukoliko se želi naslikati mural, što zahtijeva veću količinu i više boja u sprejevima.

»Zašto ima toliko žvrljanja po zidovima u Subotici i drugim gradovima? To su napravili mladi koji žele slati neke poruke. Toga je bilo i u mojoj mladosti, toga ima u svačijoj mladosti, šaralo se i šara se i po klupama. Jer je osnovna čovjekova potreba ostaviti trag za sobom. Takva je potreba i mladog čovjeka. Ima potrebu slati poruku, ima potrebu ostaviti trag, a nema novca za nabavu skupog materijala. Možda uštedjeti tek za jeftin sprej u jednoj boji, a time se ne može izraditi neko djelo, ali se može žvrljati. Mi, kao zaklada, radimo na osiguranju financijskih sredstava za nabavu tih skupih boja i oko toga možemo okupiti djecu i mlade koji žele stvoriti kompoziciju, odnosno mural. Uspijevamo ih okupiti osiguravajući materijal za rad i uvjete za legalan rad u okviru javno organiziranih skupova, djelatnosti, događaja... A da bismo mogli nabaviti financijska sredstva, osmišljavamo i realiziramo projekte«, kaže Kiss ukazujući na novi izgled trafo postaje u dvorištu Tehničke škole kao primjer kako se ruglo može presvući u ukras, što bi se moglo po istom principu učiniti i s drugim objektima i ukrasiti javni prostor grada.

Međutim, za to je potrebna i podrška Grada, drugih institucija i udruga, kao i stanovništva određenih ulica i kvartova. Evo na koji način:

»Naš prvi cilj je realizacija naše misije s ciljnom skupinom, a to je organiziranje slobodnog vremena mladih ispunjavajući ga korisnim sadržajima, u ovom primjeru grafitera. A drugi je razvoj filantropije među članovima cjelokupne zajednice, jer je uloga naše zaklade pedagoško djelovanje na sve uzraste u stjecanju navike i načina ponašanja davanja zajednici. U ovom slučaju u davanju članova zajednice kako bi njihova sredina bila ljepša. Dakle, u uljepšavanju javnih prostora Subotice na ovaj način imamo mogućnosti sudjelovati svi. Filantropijom se postiže i sljedeći cilj, a to je urađeno i uljepšano sačuvati. Jer, kada se daje osobni doprinos uređenju tada se i osobno doprinosi očuvanju postignutog.«

Katarina Korponaić

Primjer uljepšavanja okruženja

Nova ograda vrtića

Na zidu škole

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 4. srpnja do 10. srpnja

4. SRPNJA 1913.

Rođen je **Marko Peić**, književnik, sakupljač narodnih umotvorina. Jedan je od osnivača i urednika časopisa mladih bunjevačkih, odnosno hrvatskih književnika *Bunjevačko kolo*. Autor je više značajnih djela, među ostalim, s **Grgom Bačlijom** *Rečnika bačkih Bunjevaca* (1990.) i *Imenoslova bačkih Bunjevaca* (1994.).

4. SRPNJA 1948.

Rođen je **Lazar Francišković**, pjesnik, romanopisac, esejist i kritičar. Objavljuje u časopisima *Rukovet*, *Ūzenet*, *Polja*, *Dometi*, *Klasje naših ravni* i dr. uspostavljajući suspregnuti dijalog

s ravnicom, rasutim salašima, samoćom i tradicijskim reliktima predaka. Objavio: *Zov reči – Mrginj* (1977.); *Utva bez krila* (1980.); *Biblioteka, Gradska kuća, Fontana* (1998.); *Stara crkva* (2000.); *Skaska o vatri* (2003.); *Hodočasnik* (2003.); *Hodočasnik II.* (2006.); *Prelistali smo za vas* (2007.); *Graal* (2008.) i dr.

4. SRPNJA 1997.

Nakladom NIP *Subotičke novine* i Katoličkog Instituta za kulturu, povijest i duhovnost Ivan Antunović objavljena je knjiga *Bunjevačko pitanje danas* prof. dr. **Tome Vereša** (1930. – 2002.),

teologa, filozofa, prevoditelja i pisca, začetnika dijaloga s marksizma i nositelja najvećeg priznanja među dominikancima: magister in sacra theologia (učitelj svete teologije).

5. SRPNJA 1831.

Radi otklanjanja pogibelji od epidemije kolere, Gradsko vijeće je sjeverno i istočno od grada postavilo više stražarskih mjesta. Inače, na liniji od Čantavira, preko Kanjiže i Martonoša, do Subotice i Ötömösa djelovalo je 7 povjerenika, 182 pješaka i 49 konjanika, a naknadno je postavljeno još 79 stražara.

5. SRPNJA 1931.

Rođen je **Bela Duranci**, povjesničar umjetnosti, likovni kritičar, plodan spisatelj, dugogodišnji kustos Gradskog muzeja, pokretač Međuopćinskog zavoda za zaštitu spomenika kulture i vodeći zaposlenik, višedecenijski kroničar likovnog života Subotice i Vojvodine, autor petnaestak djela i dnevnčkih zabilježki, pisac kojega odlikuju velika erudicija, invencija i tragalaštvo.

6. SRPNJA 1901.

U velikoj dvorani hotela *Pešta* (donedavno je to bio dio prostora srušene zgrade subotičkog Narodnog kazališta) otvorena je prva izložba crteža **Jelene Čović** (1879.–1951.), prve subotičke hrvatske akademske slikarice.

6. SRPNJA 1975.

Subotičanka **Marija Letić** postala je prva sportašica u Jugoslaviji koja je preletjela 518,7 kilometara tijekom IV. europskog šampionata u zrakoplovnom jedrilicarstvu za žene, čime je popravila svoj

prijašnji državni rekord postavljen na 505 kilometara.

7. SRPNJA 1714.

Ratni savjet Carskog dvora u Beču potvrdio je u dužnosti **Iliju Sučića**, kao kapetana Subotičkog vojnog šanca. Poslije njegove smrti 1724. za novog kapetana je postavljen njegov sin **Jakov**, koji pet godina kasnije postaje nadkapetan; dočim je od 1730. podkapetan **Đuro Sučić**, a od 1734. **Luka Sučić**. Od 1741. potkapetan je i **Ranislav Krnjajski**.

8. SRPNJA 1773.

Odgovarajući na predstavke Gradskog vijeća Svete Marije (Subotica) provincijal Franjevačkog reda u Rimu ističe da je molba Subotičana saslušana te da je ovdašnji samostan uvršten u slavensku provinciju. Slijedom toga, u nje će biti upućeno više slavenskih dušobrižnika.

8. SRPNJA 1945.

Održani su prvi izbori za mjesne narodne odbore u Subotici. Izbori su se odvijali pod geslom: *Svi na izbore!*, koje je bilo posvuda ispisano, na šest jezika naroda Vojvodine: hrvatskom, mađarskom, rumunjskom, rusinskom, slovačkom i srpskom.

9. SRPNJA 1687.

Iz vojnog logora u blizini Novog Sada izborni knez Bavarske, nadvojvoda **Maximilijan** uputio je preporuku Ratnom savjetu Carskog dvora u Beču da pod svoju zaštitu uzme katoličke Race (Dalmate, Ilire, kasnije nazvane Bunjevci) te da im dozvoli izgradnju tri palanke, po jednu u Segedinu, Subotici i Baji, gdje će ubuduće živjeti.

9. SRPNJA 1700.

Zastupnici Ratnog savjeta Carskog dvora i Dvorske komore u Beču, sporazumjeli su se da će racki narod, kako katolički, tako i pravoslavni, biti podijeljen u tri kategorije: 1. aktivne graničare, 2. veterane, to jest osobe nesposobne za vojnu službu i 3. ratare, koji ne pripadaju vojnom kontingentu te će biti odvojeni od vojnika i kolonizirani u pustare, kao živalj podčinjen županiji.

9. SRPNJA 1918.

U 40. godini umro je **Đuro Stantić**, višestruki državni rekorder, olimpijac. Na Svjetskom prvenstvu u Berlinu 1901. stazu dugu 75 kilometara prešao je za osam sati, 46 minuta i 24 sekunde. Na Međulimpijskim igrama u Ateni 1906. osvojio je zlatnu kolajnu u brzom hodanju na tri tisuće metara. Rođen je 19. kolovoza 1889.

10. SRPNJA 1521.

U vrijeme turske opsade Beograda (Nándorfehérvár) umro je subotički vlastelin i beogradski ban **Imre Török**, kapetan kalemegdanske utvrde. Sve njegove naslove i posjede, odnosno, vlastelinstvo, naslijedio je njegov sin **Balint (Valentin) Török**.

10. SRPNJA 1780.

Prema popisu izvršenom samo godinu dana nakon stjecanja statusa slobodnog kraljevskog grada Subotice (Mariatherezopolis), u javnim je službama zaposleno 56 osoba. U gradu je bilo 663 slugu i sluškinja, nadničarenjem se bavilo 150 muškaraca i 12 žena. Prosjačilo je 117 osoba. Grad je imao 45 siročadi, 21 redovnika u samostanu, te sedam vanjskih katoličkih i pravoslavnih svećenika.

POGLED S DRUGE STRANE: LJETO I KUPALIŠTA

Dobri planovi ne biraju veličinu naselja

Palić prvog dana ljetne sezone

vikend kućica. Na neuređeno područje *Vikend naselja*, inače, mnogo je pritužbi.

Palićka ljetna sezona otvorena je glazbenim programom i festivalom ekstremnih sportova i vještina, kao što su skokovi Bmx biciklima, umijeće žongliranja nogometnom loptom s kombinacijom plesa i igre, vožnja na dasci po jezeru i drugo. Od 28. lipnja otvoren je termalni bazen na Paliću, bilo je kupaca već prvog dana. Cijena ulaznica je 350, za umirovljenike je snižena na 250, a za djecu na 200 dinara. Dvoje odraslih s dvoje djece, to su 22 štruce kruha, pa će o kupanju u termalnom bazenu i učestalosti posjeta odlučivati sadržina obiteljskog novčanika.

PRUGE VIŠE NEMA

Ako Subotičane i Pačir ovog ljeta poveže kupalište s termalnom vodom (uz ogradu o nenajavljenim cijenama ulaza u novi kompleks), mnogi će se sjetiti kako je nekada, osim automobilom i autobusom, u to mjesto bilo moguće otići i željezničkim prometom (koji je i danas najjeftiniji). Ali *Pačirske pruge*, kako je i danas u sjećanjima zovu od milja, već dugo nema. Postojala je oko sedam desetljeća, sve do osamdesetih godina prošloga stoljeća kada je isključena iz prometa. Ovim potezom su »iz života« isključena i neka mjesta iz subotičkog atara, poput Pavlovca i Hrvatskog Majura, gdje je potom narednih godina značajno smanjen broj salaša i stanovnika upravo nakon uklanjanja, za ove krajeve, važne prometne poveznice. Šine su odavno izvađene, tucanik još ponegdje postoji, trasa pruge je preorana ili se njena čvrsta podloga koristi za atarsku cestu... Samo uspomene traju: »Sjećam se putovanja šinobusom za Pačir, putovao sam kod bake. Prva stanica po polasku bila je Subotica-bolnica...«

Katarina Korponaić

U Pačiru, naselju s manje od tri tisuće stanovnika, uskoro će biti otvoreno kupalište s termalnom vodom koja dospijeva iz dubine od 1300 do 1400 metara, iz bunara završenog 2010. godine uz pomoć Fonda za kapitalne investicije. Kako su nedavno mediji izvijestili s tehničke predaje kompleksa, jezero s termalnom vodom prostire se na 2400 četvornih metara i najdublja točka mu je na 1,6 metara dubine. Izgrađeni su i prateći objekti neophodni za otvaranje kupališta s kabinama, sanitarnim čvorom i ugostiteljskim objektom. Izvještava se kako je termalna voda vrlo bogata mineralima te pogodna za rehabilitaciju pojedinih bolesti, zbog čega predstavnici Mjesne zajednice izražavaju nadu kako će novi kompleks, koji će uskoro biti otvoren za posjetitelje, označiti i novi razvojni put sela. Žele perspektivni ostanak mladih u selu, zasnivajući ga na novoj turističkoj ponudi u koju su i sami ulagali. Naime, osim spomenutog ulaganja, tu su udružena i općinska sredstva, kao i sredstva mjesnog samodoprinos!

PODSJETNIK NA NEURADENO

Vijest o novopodignutom kupalištu u susjednoj općini za Subotičane je poput podsjetnika na sve ono što sa svojim jezerom prethodnih godina nisu učinili, pa je Palić, nažalost, prestao biti kupalištem i panonskim morem za ovdašnje stanovništvo i goste. Godinama su se nizali megalomanski, skupi i neostvarivi planovi, prijedlozi o velikim zahvatima za privlačenje »ogromnog broja turista«, spominjani su različiti načini za čišćenje jezera, a bilo je i projekta koji se, naravno, plaćaju, ali table s napisima kako se kupanje u jezeru ne preporučuje su i dalje tu. Subotica se nakon ispuštanja jezerske vode sedamdesetih godina prošloga stoljeća, izgradnje pročišćача, obnove korita i prosperiteta Palića kao kupališnog središta regije ubrzo, samo tri desetljeća kasnije, opet našla pred problemom zagađenog jezera. Problem stoji godinama i još je bez adekvatnog rješenja. Na kupanje u jezeru ćemo u Pačir, u Bačku Topolu, ili ćemo do obala rijeke Tise... Po okolici,

ako više nemamo vlastite plaže s koje u ljetnim danima možemo u vodu, a ne samo gledati je.

Pa i kada je u jezeru Palić onemogućeno kupanje, za ovdašnje stanovnike ove obale su, ipak, najbliže izletišta, šetalište, zelena oaza u vrućim danima i najbliže (zračne) toplice do kojih se besplatno stiže biciklom. Prema Paliću mnogi se ovih ljetnih dana upućuju i radi usputne rekreacije, i biciklistička staza uz put je puna. Trasom se voze bicikli, roleri i hoda se ili trči na duže staze. Pogotovu nešto rjeđi sunčani dani ljeta 2014. izmame veću gužvu. Tako je bilo i u subotu, 28. lipnja, kada je i službeno otvorena ljetna sezona na Paliću, nažalost ne i kupališna (osim za posjetitelje tamošnjeg termalnog bazena). U međuvremenu, do početka ove sezone, na *Muškom štrandu* obnovljen je mol te se ponovno bez bojazni može odmarati nad vodom, a pomaci su učinjeni i kod *Vikend naselja* gdje je uređena pješčana i travnata plaža, pripremljeni tereni za odbojku i rukomet na pijesku i obnovljeni tuševi i slavine. Počelo se i s uklanjanjem starih

TRIBINA: ZAKON BOŽJI I DJECA ABRAHAMOVA U SUVREMENOM SVIJETU

Dijalogom do boljeg društva

Veliko je ohrabrenje kada se sastanu predstavnici crkava i vjerskih zajednica i svojim primjerom pokažu kako se može surađivati i zajedno živjeti, ocijenila je **Jelena Jablanov-Maksimović** iz Fondacije Konrad Adenauer

kazao kako je rezultat birokracije uvijek javašluk, tj. imalac javnih ovlasti radi za sebe koristeći javnu imovinu i uzurpirajući ono što pripada svima. »S druge strane, rezultat administracije, što je svjedočanstvo razvijenog i uređenog svijeta, je uspješna ili ure-

tra Vučković. Uz ocjenu kako bi mogao djelovati krajnje politički naivno, Vučković je kazao da će najteži posao u reformi društva biti zapravo mijenjanje pojedinca, odnosno samih sebe, o čemu će ovisiti i uspješnost reformi.

jedino kroz vjeru prevladavaju, vjeru u Boga. Onaj tko vjeruje u Boga taj će vjerovati i u čovjeka«, kazao je otac Stokin poručujući vjernicima kako će biti kršćani samo ukoliko mogu prihvatiti i one koji nisu kršćani i koji ne dijele s njima isti sustav vrijednosti.

Ističući kako ljudi vole vidjeti susrete i zajedničke aktivnosti predstavnika crkava i vjerskih

U Gradskoj kući je održana tribina pod nazivom Zakon Božji i djeca Abrahamova u suvremenom svijetu, na kojoj su govorili predstavnici katoličke, pravoslavne i evangeličke crkve, te židovske i islamske vjerske zajednice

na nedavno održanoj tribini u Velikoj vijećnici Gradske kuće naslovljenoj *Zakon Božji i djeca Abrahamova u suvremenom svijetu*, na kojoj su govorili predstavnici katoličke, pravoslavne i evangeličke crkve, te židovske i islamske vjerske zajednice.

REFORMA DRUŠTVA

Pozdravljajući skup, načelnik Sjevernobačkog okruga **Dragi Vučković** je konstatirao kako je naše društvo apatično i inertno, te istaknuo da se osobno svakodnevno susreće s lijenošću zaposlenika u javnom sektoru. Praveći razliku između administracije i birokracije, Vučković je

kažao kako je rezultat birokracije uvijek javašluk, tj. imalac javnih ovlasti radi za sebe koristeći javnu imovinu i uzurpirajući ono što pripada svima. »S druge strane, rezultat administracije, što je svjedočanstvo razvijenog i uređenog svijeta, je uspješna ili ure-

PREVLADATI PODJELE

Idejni organizator skupa otac **Dragan Stokin** smatra kako je važnost tribine u tome da svatko od sudionika, prije svega pred svojim vjernicima, potvrdi što je istina njegove vjere koju živi, te izrazio uvjerenje da će sudionici na taj način pridonijeti boljitku i smanjenju frustracija. »Živimo u teškom povijesnom trenutku gdje su ljudi s pravom frustrirani, ojađeni, rađaju se mnoge loše emocije koje nisu bezrazložne, od sudaranja egzistencijalnih problema, od ratova i svega onoga što je loše bilo na ovom prostoru, javljaju se podjele i osjećanja koja se jedino i samo

zajednica, vlč. **Andrija Anišić** je kazao da su to poruke i znaci dijaloga u ljubavi, te kao primjer naveo nedavni molitveni susret u Vatikanu gdje su se sreli papa **Franjo**, patrijarh **Bartolomej** carigradski i predsjednici Izraela i Palestine. Citirajući riječi pape Franje da je za uspostavljanje mira potrebna mnogo veća hrabrost no za vođenje rata, vlč. Anišić je istaknuo kako se kroz dijalog izgrađuje bolji svijet. On je kazao da Katolička crkva suživot i suradnju različitih vjerskih zajednica, odnosno kršćana i različitih crkava, temelji na dvama dokumentima Drugog vatikanskog sabora - Dekretu o ekumenizmu i Deklaraciji o odnosu Crkve prema nekršćanskim religijama. »U nedavnim poplavama očitovala se solidarnost ljudi, koja je drugi izraz

za ljubav, i to je predivno, jedino nije dobro da čekamo da se dogode ovakve katastrofe kako bi nas zbližile. Uvijek je lako prepoznati čovjeka koji je u potrebi, koji je u nevolji, kako bismo mu iskazali konkretnu ljubav«, kazao je Anišić pozivajući vjernike kao i predstavnike crkava i vjerskih zajednica da daju svoj doprinos reformi društva i obnovi države u kojoj živimo.

DIJALOG MIRA

Govoreći o suradnji, suživotu i misiji mira, efendija **Bajazit Nicović** je kazao kako islamska zajednica podržava ovakvu vrstu susreta, i pozvao da džamija, koja je sagrađena u Subotici prije pet godina doista bude objekt koji okuplja i objedinjuje ljude. On je istaknuo kako vjera islam podržava i potvrđuje poslanstvo svih Božjih poslanika, od **Adama, Mojsija, Isusa i Muhameda**, koji nas ujedinjuju i koji su svi imali istu misiju mira.

O povijesti dijaloga židova s kršćanima i muslimanima, govorio je **Tomislav Halbrohr** iz židovske vjerske zajednice, a konkretne prijedloge na koji način bi se mogla uspostaviti bolja suradnja između crkava i vjerskih zajednica u Subotici, iznijela je pastorica Evangeličke kršćanske crkve **Sofija Mendan**. Ona je predložila organiziranje većeg broja ekumenskih manifestacija, poput molitvenih osmina koje je svojedobno organizirao **vlač. Kopilović**, organiziranje posjeta djece prostorijama drugih crkava, tiskanje brošura i flajera putem kojih bi se crkve predstavile javnosti, itd. Pastorica Mendan je naglasila široj javnosti nedovoljno poznat status svećenica, »u tom pogledu bi naša crkva voljela u daljnjim susretima širiti ovu činjenicu, te da i naše postojanje bude istaknuto na isti način kao što je već stoljećima prihvaćeno kada je riječ o kolegama«.

Na skupu je najavljeno održavanje još nekoliko tribina na jesen.

S. M.

Gradonačelnik Maglai na svečanosti u Osijeku

Gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** sa suradnicima prisustvovao je obilježavanju *Dana zaštitnika grada Osijeka sv. Petra i Pavla*, kojom prigodom je gradonačelnik Osijeka **Ivan Vrkić** priredio prijem za izaslanstva prijateljskih gradova - Pforchajma, Pečuha, Tuzle, Maribora, Budimpešte XIII. okruga i Subotice. Na svečanosti je, u ponedjeljak 30. lipnja, ocijenjeno kako su prijateljstva gradova veliko bogatstvo, te da je, osim

dobrih kontakata na najvišoj, državnoj razini, za dobrobit građana veoma značajna i regionalna suradnja. Gradonačelnici su se složili u ocjeni da je dosadašnja dugogodišnja prijateljska suradnja bila uspješna i kako bi u sljedećem razdoblju trebalo razvijati i jačati gospodarsku suradnju, a osobito suradnju kroz projekte u kulturi.

Općina Subotica i grad Osijek potpisali su 1. rujna 2004. godine Sporazum o dobrosusjedskim odnosima i suradnji, a Sporazum o prijateljstvu i suradnji između gradova Osijeka i Subotice potpisan je 8. srpnja 2010. godine. Suradnja se odvija u područjima kulture, znanosti, obrazovanja, gospodarstva i sporta, kao i u drugim područjima od zajedničkog interesa.

Predstavnici Vatikana u posjetu Subotici

Tajnika Svete stolice za Odnose s državama **Dominiquea Mambertija**, veleposlanika Svete stolice u Beogradu **Orlanda Antoninija**, zrenjaninskog biskupa **Lászla Németha**, subotičkog biskupa **Jánosa Pénzesa**, tajnika u Državnom tajništvu Svete stolice **Henrika Jagodzinskog**, tajnika nuncijature u Beogradu **Janusza Blachowiaka** i **Mirka Štefkovića**, tajnika Subotičke biskupije, primili su 28. lipnja gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai** i predsjednik Skupštine Grada **Ilija Maravić**.

Ističući kako posjet visokog izaslanstva Katoličke crkve predstavlja priznanje za subotičku lokalnu samoupravu, gradonačelnik Maglai je gostima predstavio grad, ukazao na aktualne probleme i upoznao ih s mjerama koje će se u idućem razdoblju poduzimati u cilju ekonomskog osnaživanja Subotice.

On je naglasio kako je Subotica grad u kome žive ljudi više različitih religija, djeluje više crkava i vjerskih zajednica, te najviše vjernika imaju Katolička i Srpska pravoslavna crkva. Ilija Maravić je istaknuo kako je Subotica multietnička sredina s populacijom koju čine predstavnici više od 20 različitih nacionalnosti od kojih su najbrojniji Mađari, Srbi, Hrvati i Bunjevci, te da je grad i izvan granica naše zemlje prepoznat po njegovanju i poštovanju bogatstva različitosti.

Izražavajući zahvalnost što lokalna samouprava skrbi i o Katoličkoj crkvi, **Dominique Mamberti** je kazao kako je glavni cilj njegova dolaska u Suboticu posjet ovdašnjoj katoličkoj zajednici, te da taj posjet predstavlja znak zanimanja koje Sveta stolica ima prema Srbiji. Na sastanku je konstatirano kako će se, budući da je Subotica grad u kome svoje sjedište ima najbrojnija katolička biskupija u Srbiji, sporazum o suradnji u području visokog obrazovanja, koji su u Beogradu potpisali šefovi diplomacija Srbije i Svete stolice, **Ivica Dačić** i **Dominique Mamberti**, moći primjenjivati upravo u našem gradu.

Naime, čim sporazum zaživi i država prizna diplome o višoj stručnoj spremi svećenika i vjernika koji su studirali u inozemstvu, planira se Teološko-katehetski institut podići na rang fakulteta ili, što je mnogo izvesnije, u suradnji s Učiteljskim fakultetom na mađarskom nastavnom jeziku u Subotici otvoriti smjer na kome bi katolički vjeroučitelji stjecali visoko obrazovanje. Razlog tomu je, kako je rečeno, da se katoličkim vjeroučiteljima osigura adekvatno akademsko obrazovanje i Subotička biskupija, odnosno Katolička crkva u Srbiji, uključi u akademski život našeg grada i države.

00.06.2014. 00.22.09.2014.

Ljetna akcija

-20% NA FOTOKROMATSKA, POLAROIDNA I OBOJENA LEČA

-30% NA DIOPTRIJSKE OKVIRE

-50% NA SUNČANE NAOČALE

TÓTH OPTIKA SUBOTICA

024 551-045

4. srpnja 2014.

23

Front.indd 19

2.7.2014. 14:08:43

NAJLJEPŠE HRVATICE U NARODNOJ NOŠNJI IZVAN REPUBLIKE HRVATSKE

Spoj ljepote djevojaka i narodnih nošnji

Za najljepšu Hrvaticu izabrana je Darinka Orčik iz Mađarske, za njezinu prvu pratilju izabrana je Ivana Kljajić iz Bosne i Hercegovine a za drugu pratilju izabrana je Lidija Sarić iz Vojvodine, u nošnji bunjevačkih Hrvata iz Tavankuta

U druga za očuvanje i promicanje hrvatske tradicijske kulture u Bosni i Hercegovini *Stećak* i Hrvatska matica iseljenika iz Zagreba, pod pokroviteljstvom Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Općine Tomislavgrad, te uz pomoć Vlade Hercegbosanske županije, organizirala je 28. lipnja *Izbor najljepše Hrvaticе u narodnoj nošnji izvan Republike Hrvatske*. Na natjecanju je sudjevalo dvadeset osam djevojaka iz dvadeset i jedne države, i to iz Novoga Zelanda, Australije, Sjedinjenih Američkih Država, Brazila, Čilea, Perua, Mađarske, Njemačke, Srbije (Vojvodine), Austrije, Belgije, Italije, Slovenije, Crne Gore, Češke, Slovačke, Rumunjske, Makedonije, Kosova i Španjolske, te Bosne i Hercegovine. Žiri koji je odlučivao o izboru činili su **Nevenko Herceg, Frano Vukoja, Anica**

Kovač, Martina Budek, Željana Zovko i Petar Galić. Darinka Orčik iz Mađarske proglašena je najljepšom Hrvaticom, a predstavila se u santovačkoj šokačkoj nošnji Hrvata iz Mađarske. Za njezinu prvu pratilju izabrana je **Ivana Kljajić** iz Bosne i Hercegovine u gradskoj nošnji Hrvatica iz Dervente, dok je za drugu pratilju izabrana **Lidija Sarić** iz Vojvodine, u nošnji bunjevačkih Hrvata iz Tavankuta. Hrvate iz Vojvodine na izboru je predstavljala i **Anita Đipčanov** iz Bačkog Monoštora u šokačkoj narodnoj nošnji Bačkog Monoštora.

»Osobita mi je čast što sam mogla predstavljati ne samo bunjevačke Hrvate na ovome događaju, već i pridonijeti i tome da se i na ovome natjecanju čuje za Tavankut i njegove specifičnosti, slamarsku umjetnost i drugu kulturnu tradiciju našega kraja koju sam učena njegovati od

Darinka Orčik

svojeg djetinstva. Organiziranost ovog izbora je na tolikoj razini da to nisam mogla niti zamisliti. Zahvaljujem svima koje su me sve vrijeme podržavali i na društvenim mrežama, te kojima sam

bila favoritkinja i prije samoga proglašenja. Posebice zahvaljujem **Kristini Kovačić**, mojoj pratilji koja je sve dane bila uz mene i dotjerivala me i oblačila«, rekla je Lidija Sarić.

Tijekom petodnevnog boravka u Tomislavgradu ove su djevojke imale organizirani, bogati program od čega su najznačajniji posjet gradu Zagrebu i predsjedniku **dr. Ivi Josipoviću**, predsjedniku Hrvatskog sabora **Josipu Leki**, dok su se na zagrebačkom Bundeku susrele uz ručak i s gradonačelnikom **Milanom Bandićem**. Osim posjeta hrvatskoj prijestolnici djevojke su imale prigodu obići Mostar i obnovljeni stari most, te Vitez i sam grad Tomislavgrad. Djevojke iz Vojvodine ovo su gostovanje realizirale uz potporu Hrvatskog nacionalnog vijeća.

I. D.

Ivana Kljajić, Darinka Orčik i Lidija Sarić

DAN SELA U TAVANKUTU

Najavljen nastavak obnove Doma kulture

U Tavankutu je u petak 27. lipnja, na blagdan Presvetog Srca Isusovog, obilježen *Dan sela*. Slavlje je započelo svečanom svetom misom, nakon koje je u prostorijama HKPD-a *Matija Gubec* održana svečana sjednica na kojoj su, među ostalim, nazočni bili i gradonačelnik Subotice **Jenő Maglai**, te predsjednik Skupštine Grada **Ilija Maravić**, ali i predstavnici udruga koje djeluju na teritoriju Mjesne zajednice Tavankut.

»Dužnost svih dužnosnika je ne samo sjediti u svojim uredima, nego obilaziti sve svoje građane i u okolnim mjestima. Zato smo gospodin Ilija Maravić, predsjednik Skupštine, i ja danas obišli Tavankučane, kako bismo pokazali spremnost na suradnju svih tijela koja rade na teritoriju grada. Tavankut će ove godine započeti sljedeću fazu obnove Doma kulture sa šest milijuna dinara i izgradnjom mrtvačnice u Gornjem Tavankutu, dok jedan od glavnih projekata Tavankuta svakako jest vodovod koji ne postoji na teritoriju MZ Tavankuta i Ljutova, ali zbog velikog iznosa sredstava potrebnog za realizaciju ovoga projekta to ćemo morati započeti i realizirati zajedničkim snagama«, kaže gradonačelnik Maglai.

Na svečanoj sjednici pokraj gradonačelnika nazočnima su se obratili i predsjednik Skupštine Tavankuta **Josip Petreš**, te predsjednica Savjeta MZ-a **Nataša Stipić**. **Ladislav Suknović**, predsjednik HKPD *Matija Gubec*, kao jedan od domaćina upoznao je izaslanstvo Grada s projektima koje je to društvo u posljednjih nekoliko godina realiziralo uz potporu brojnih donatora i projekata, pri čemu je posebice istaknuo gradonačelnika Zagreba **Milana Bandića**, koji je svojom donacijom pomogao obnovu etno salaša *Balažević*. Nakon svečanosti gradonačelnik je s ostalim gostima obišao ovaj etno salaš.

Drugi dan proslave *Dana sela* protekao je u znaku sportsko- kulturnih aktivnosti. U prijepodnevnom satima igran je mali nogomet, dok je u poslijepodnevnom satima u parku ispred crkve organiziran kulturni program, na kojem su nastupili *Bunjevačku kulturni centar*, HKPD *Matija Gubec* i učenici OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta.

I. D.

TJEDAN U BAČKOJ

Na rubu apsurdna

Danas se mogu čuti razne mudre misli, bilo da ih je kazao neki veliki mudrac ili pak običan čovjek. Posljednja o kojoj razmišljam bila je: »Bolje da izgoriš, nego da se ugasiš!« U ovom grotesknom vremenu nekomunikacija sve više ovladava u svijetu, a čovjeka je najlakše povrijediti ignoriranjem. Teško je čovjeku kad osjeti da je drugom suvišan i kada mu se gasi potreba za zajedništvom. Ljudi sve manje razmjenjuju duhovna i duševna stanja i zato se osjećaju ogoljeni, usamljeni i bespomoćni, a budući da su mnogi nezaposleni i na rubu egzistencije, lako ih je uvući u sferu politike, uz razna primamljiva obećanja, a ponekad i bez njihove volje. Između novokomponirane glazbe i prekomponirane vlasti više nema nikakve razlike. Ovi fenomeni okupirali su cijelo društvo, od najvećih gradova, do najmanjih sela. I tako koračamo pokraj brojnih *zombija* i *psihičkih mrtvaca* čija je duša opljačkana, a životni smisao sveden na ono čime se zadovoljavaju samo niža bića. Iako je Vojvodina sada već poluautonomija, a uskoro možda više neće biti niti to, još uvijek postoje i ljudi koji misle o svojoj budućnosti i koji su sačuvali svoj imunitet na ove pojave te i dalje pokušavaju da se ne ugase. Oni su odlučili čak izgorjeti ostajući pravi ljudi sa svim kulturnim potrebama i aktivnostima koje im osmišljavaju opstanak u ovom čudesnom vremenu. Nedavno sam čuo da je ministar **Ivan Tasovac** prigodom posjeta šefa EU u Beogradu s veleposlanicima zemalja Europske unije općini Bač, predao novom predsjedniku općine nekoliko primjeraka vrlo vrijedne knjige o Franjevačkom samostanu, koju je prvi čovjek Bača uručio predstojniku samostana fra **Josipu Špeharu** te ravnatelju Narodne knjižnice u Baču **Viktoru Vezjaku**. U knjizi je zapišan cjelokupni inventar ovoga samostana, a može se koristiti samo unutar knjižnice. Jedva čekam vidjeti ovo djelo! Kako čujem, u okviru programa *Vojvodina više od knjige*, nedavno je objavljen prvi broj časopisa za kulturu nevladinih organizacija Vojvodine *Most*, koji je predstavljen u Zavodu za kulturu Vojvodine. Tema prvog broja odnosi se na strateško planiranje razvoja kulture. Urednik časopisa je **Miroslav Keveždi**. Oko 70 lađa isplovilo je 21. lipnja na Dunavu iz Novog Sada prema Titelu u okviru ovogodišnje regate koju organizira JVP *Vode Vojvodine*. Ova šesta po redu regata u deset dana preći će 310 km Dunavom, Tisom i bačkim kanalima, a u njoj, pokraj domaćina, plove i nautičari iz Hrvatske, Slovenije i Austrije. Ova rekreativna regata organizirala se povodom *Međunarodnog dana Dunava*, 29. lipnja, a njezin je cilj promocija poslovnog potencijala Vojvodine, nautičkog turizma, života na vodotokovima i u njihovu priobalju. Ovim pokazujemo da smo dio nečega, a ne neka zasebna cjelina.

Z. Pelajić

U ŠIDSKOJ GALERIJI SLIKA

Sarkofag iz rimskog doba

Nakon što je prije desetak godina pronađen na lokalitetu Belnjača u Šidu, reprezentativni primjerak sarkofaga iz rimskog doba krasi dvorište Galerije slika Sava Šumanović u Šidu. Idejno rješenje za postolje na kome je postavljen sarkofag iz druge polovice četvrtog stoljeća osmislili su stručnjaci iz Zavoda za zaštitu spomenika kulture iz Srijemske Mitrovice.

Kada je otkriven, u njemu nije pronađeno ništa, tako da se samo temeljem njegovih reljefnih predstava može izvršiti njegovo reljefno datiranje. »Utvrdeno je kako je njegovo podrijetlo iz oblasti Gumri, a to je kamenolom u blizini Vilaha. Pretpostavlja se kako je najvjerojatnije vodenim putem stigao iz oblasti Austrije u tadašnji Sirmij. Mramorni kovčeg se sastoji iz dvaju dijelova – sanduka i poklopca – i na sebi ima reljefne predmete. Na prednjem dijelu se nalaze muška i ženska figura predstavljena kao rimski vojnik s pojasnom garniturom i štitom koji drži u desnoj ruci«, ističe arheologinja **Sanja Garunović**.

Osim niza drugih zanimljivih detalja na sarkofagu koji govore o velikoj vrijednosti arheološkog otkrića, Sanja Garunović ističe kako se tijekom stručne obrade došlo do saznanja da se sarkofag najvjerojatnije nalazio u sklopu nekog mauzoleja. »Na sarkofagu su nađeni ostaci fragmenata fresko-slikarstva, što govori da ga je za vrijeme života naručio netko tko je bio imućniji i tko

je služeći u rimskoj vojsci kao nagradu dobio komad zemlje gdje je sagradio letnjikovac. Sa strane sarkofaga nađeni su tragovi crvene i plave boje od kojih crvena još uvijek izbiva«, navodi Sanja Garunović.

Vjeruje se kako bi se daljnjim arheološkim istraživanjima na terenima gdje je i pronađen ovaj sarkofag, moglo doći do daleko iscrpnijih podataka o antičkom dobu i drevnom Sirmiju koji se prostirao na ovim prostorima. Kada je u pitanju Srijem i njegova prapovijesna epoha, njegova dva najpoznatija arheološka nalazišta su lokaliteti Gomolava kod Hrtkovaca i Gradina na Bosutu. Prema dostupnim podacima, na Bosutu su otkriveni ostaci još 1880. godine, a prva iskapanja na ovom lokalitetu započeta su tek 1964. godine. Stručnjaci iz Muzeja Srijema su najveći broj pronađenih eksponata deponirali u najveću muzejsku ustanovu u Srijemu, gdje se nalaze više od četiri desetljeća. Rezultati iskapanja pokazali su kako je riječ o višeslojnom povijesnom naslijeđu, čiju je nepotpunu kulturno-kronološku sliku prvi izložio

akademik **Nikola Tasić**. Ovaj istaknuti autor je izdvojio bosutsku skupinu kao posebnu pojavu na teritoriju Vojvodine i sjeverne Srbije. Godine 1971. ovo je nalazište ušlo u domaću i svjetsku znanost, predstavljajući jednu novu kulturu željeznog doba, do tada nedovoljno poznatu u arhe-

ološkoj literaturi. Po Gradini na Bosutu ova je kultura i dobila naziv *Bosutska kultura*, a radovi na ovom lokalitetu nastavljeni su sredinom sedamdesetih godina prošloga stoljeća i trajali su sve do 1988. godine.

S. Darabašić

Temeljem članka 63. stav 2. Zakona o planiranju i izgradnji (»Službeni glasnik RS« br. 72/09, 81/09-ispr., 64/10- US, 24/11, 121/12, 42/13-US i 50/13-US i 98/13-US) i Pravilnika o načinu javne prezentacije urbanističkog projekta (»Službeni glasnik RS«, broj 43/10), obavijestavaju se zainteresirani građani da će se od 7. 7. 2014. do 14. 7. 2014. u uredu 202/1 Stare Gradske kuće održati:

JAVNA PREZENTACIJA URBANISTIČKOG PROJEKTA

ZA IZGRADNJU I UREĐENJE POSLOVNOG KOMPLEKSA
»RETAIL PARK SUBOTICA« NA K. P. BR. 14774/2 K.O. NOVI
GRAD U SUBOTICI

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu u Gradskoj upravi Subotice, u Službi za građevinarstvo, Stara gradska kuća, ured br. 202/1. Primjedbe na planirana rješenja u tijeku javnog uvida, mogu se u pisanoj formi dostaviti Službi za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 14 ili 15), do 14. 7. 2014.

Sve primjedbe prispjele u Zakonskom roku bit će dostavljene Komisiji za planove.

MANIFESTACIJA U NIJEMCIMA

Divan je kićeni Srijem

Manifestacija koja je karakteristična za općinu Nijemce, *Divan je kićeni Srijem*, 17. je put održana u organizaciji općinske Turističke zajednice Nijemci, a njeguje tradicijsku kulturu, folklorno naslijeđe i identitet zapadnog Srijema.

U bogatom programu koji je trajao tri dana, od 20. do 22. lipnja, posjetitelji su mogli uživati u glazbi tamburice i folklornim plesovima, kako starijih tako i dječjih skupina te u nastupima tamburaških sastava: *Šil dil daj*, *Patria*, *Kristali*, *Slavonci*, *Sremci*, *Tambura bend*, *Stjepana Jeršeka-Štefa* i *Ivice Brandibura*. Publika je sa zanimanjem pratila nastup velikog broja KUD-ova iz Vukovarsko-srijemske županije, a kao gost nastupilo je i hrvatsko kulturno društvo *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice, koje se predstavilo s dječjom i starijom skupinom plešući *Banatsko nadigravanje*.

SRIJEMSKA MITROVICA

Večer kulturne raznolikosti

Centar za kulturu *Sirmiummart* i Ured za praćenje ostvarivanja prava nacionalnih manjina organizirali su program pod nazivom *Večer kulturne raznolikosti*, s ciljem da javnost u Srijemskoj Mitrovici upoznaju s kulturom i tradicijom manjinskih zajednica koje žive na teritoriju njihovog grada. U okviru programa predstavili su se mađarske, njemačke, romske, ukrajinske, rusinske i slovačke udruge manjinskih zajednica iz Srijemske Mitrovice, kao i hrvatsko kulturno društvo *Srijem – Hrvatski dom*. Osim njih, u programu je sudjelovalo i srpsko kulturno-umjetničko društvo *Đoko Patković* iz Bobote, iz Republike Hrvatske, koje djeluje u okviru Srpskog kulturnog centra u Vukovaru, i predstavilo je kulturnu baštinu srpske nacionalne zajednice. Program se bazirao na tradicionalnoj kulturi, tako da je obuhvatio folklorne, glazbene i recitatorske točke svojstvene manjinskim zajednicama. Program je održan u srijedu, 25. lipnja, u Gradskom kazalištu pod pokroviteljstvom Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje i Grada Srijemske Mitrovice.

A. D.

4. srpnja 2014.

TJEDAN U SRIJEMU

Ostavka ili smjena!

Glavna vijest iz Srijema dolazi nam iz općine Šid i to s političke scene koja se ni manje ni više odnosi na podnijet prijedlog 13 vijećnika SO Šid iz Nove demokratske stranke i LSV-a (od ukupno 39 vijećnika). Vijećnici su zatražili smjenu predsjednika općine Šid **Nikole Vasića** i ujedno zatražili hitno sazivanje sjednice Skupštine obrazlažući svoj prijedlog u 18 točaka. U svom obrazloženju vijećnici oporbe navode: »Loše i nedomaćinsko raspolaganje sredstvima općinskog proračuna, kao i velike rashode općinskih sredstava za reprezentaciju, plaće, dnevnice i ostale nadoknade, zatim nenamjensko trošenje sredstava od naplate ekološke takse i sredstava mjesnog samodoprinos, nedovoljno angažiranje na privlačenju novih investitora i potpuno zapostavljanje rada na opremanju industrijske zone, kao i obmanjivanje javnosti o dolasku ruskih investitora i prekid suradnje s talijanskim investitorima, ukidanje projekata koji su bili od izuzetne važnosti za građane šidske općine, ukidanje općinskog Fonda za razvoj poljoprivrede i Fonda za razvoj poduzetništva, zapostavljanje rada Lokalnog savjeta za socijalno-ekonomska pitanja i Gospodarskog savjeta, potpuni izostanak suradnje šidske općine s republičkim i pokrajinskim institucijama i nepostojanje suradnje s općinama srijemskog okruga, loša organiziranost Stožera za izvanredne situacije i nedovoljna angažiranost oko spašavanja od poplava u naseljenom mjestu Jamena i odbijanje naređenja Porajinskog stožera za izvanredne situacije za evakuaciju iz, političkih i osobnih razloga, nedovoljna angažiranost nadležnih općinskih struktura u asanaciji terena u Jameni, zatim bahato i nedolično ponašanje prema odbornicima SO Šid.« U svom obrazloženju 13 vijećnika SO Šid navode i prekid suradnje s policijskom postajom u Šidu i područnom policijskom upravom za Srijem, kao i zabranjivanje korištenja prostorija SO Šid za službene periodične sastanke, zatim nepotizam i nedolično ponašanje predsjednika općine u javnosti.

Odbornici su prijedlog za razrješenje predsjednika općine podnijeli 23. lipnja, a sjednica Skupštine trebala bi se održati nakasnije do 7. srpnja.

S. Darabašić

IVICA I STIVEN ŽIVKOVIĆ, MESARI IZ SOTA

Tradicija mesarskog zanata

Najviše prodajemo kulen, kobasicu, slaninu, čvarke i to uglavnom dođu i kupe ljudi iz okolnih mjesta, a neki i iz Hrvatske

Obitelj Živković iz Sota već više od dva desetljeća poznata je po svojim svježim i suhomesnatim proizvodima i to ne samo u Sotu, nego i mnogo šire. S obzirom da svoju mesnicu i klaonicu imaju u svom mjestu, u Sotu, koje se nalazi na regionalnoj cesti koja vodi od Šida prema Iloku, Bačkoj Palanki i Novom Sadu, već godinama imaju svoje stalne mušterije koje ih redovito posjećuju i kupuju njihove srijemske delikatese: čvarke, šunku, kulen, kobasicu, tlačenicu...

Svoju mesnicu otac **Ivica Živković** otvorio je devedesetih godina u svojoj obiteljskoj kući. Prije toga, 1971. godine, izučio je mesarski zanat u Bačkoj Palanki kod majstora **Petrovića**. Ratnih devedesetih odlučuje otvoriti radnju u svom mjestu i u taj posao uključuje cijelu obitelj. Već tada trinaestogodišnji sin **Stiven** počinje pomagati svom ocu, iako je tada još išao u školu. Poslije završene osnovne škole odlučuje nastaviti mesarski zanat i tako pomoći svom ocu i nastaviti se baviti ovim zanimanjem: »Završio sam osnovnu školu baš u najgore vrijeme, kada je bilo ratno stanje i kada su se mnoga poduzeća u šidskoj općini zatva-

rala, tako da sam odlučio izučiti mesarski zanat i pomoći ocu. Tada nam je bilo teško, kada smo počinjali. 'Krao' sam svoj zanat i učio od oca, a kasnije sam završio zanat u Srijemskoj Mitrovici. Uvjeti za rad su tada bili mnogo teži nego što su danas. Sve se radilo ručno, ručno smo miješali i pravili suhomesnate proizvode, ali je tada to bilo lakše naplatiti nego danas. Više se prodavalo nego danas. Za velike blagdanе, rođendane, kupovali su se janjci, odojci, a sada se to jako slabo prodaje. Najviše prodajemo kulen, kobasicu, slaninu, čvarke i to uglavnom dođu i kupe ljudi iz okolnih mjesta, a neki i iz Hrvatske. Iako je nekad bila inflacija i manje novca, uvijek je bilo sirovine. Sada sirovine jako poskupljuju i seljak tu nema nikakve zarade. Ali raditi se mora i već smo se svi uhodali, jer bolje da smo kod kuće i da svi radimo, nego da radimo negdje u privatnoj tvrtki za minimalnu plaću«, kaže Stiven.

CIJELA OBITELJ UKLJUČENA

A Živković se pokraj mesarskog zanata bave i poljoprivredom, hrane goveda, ovce, svinje,

Ivica i ...

i u taj posao je uključena cijela obitelj. Stiven ima peteročlanu obitelj, suprugu **Ružicu** koja pravi sir, održava higijenu u svim objektima, prodaje robu i brine o četvero djece: **Slavici** (16), **Katarini** (13), **Kristijanu** (10) i najmlađoj trogodišnjoj **Ana Mariji**. Po cijeli dan ova obitelj provodi u očevoj kući, gdje se nalazi klaonica i mesnica, a u svojoj kući tek prenoće. Kako navodi Stiven, moraju po cijeli dan raditi kako bi uspjeli prehraniti mnogobrojnu obitelj: »Ne mislim da će nam u budućnosti biti nešto puno bolje, ali što da radim, idem dalje jer moram izdržavati obitelj, a bitno je da sam kod kuće i da ne moram ići negdje zarađivati plaću. Posao jest dosta težak i zahtjevan i što se tiče higijene, ali i usluge, tako da taj posao ne može baš svatko raditi«, kaže Stiven. A za higijenu i prodaju zadužena je supruga Ružica, koja i pokraj četvero djece sve uspije stići. Kako kaže, ranije je, dok su djeca bila mala, sve bilo mnogo teže, pogotovo što u kući nisu imali kupaonu. Međutim, sada kada su djeca narasla, sve je puno lakše. »Ana Marija je još mala, ali ostala djeca

su velika pa je stalno s njima, tako da ja mogu više vremena posvetiti poslu. U ovom poslu moraš biti psihički spreman, odgovoran, jer se mora voditi računa da se roba ne pokvari, a o higijeni da i ne govorim. Ali sve stignem uz dobru organizaciju«, kaže Ružica.

KVALITETA NA PRVOM MJESTU

A glavni razlog zbog kojeg ova obitelj opstaje već godinama je prije svega sloga u obitelji i zajednički rad, a na drugom mjestu kvaliteta njihovih proizvoda koju su održali toliko vremena, a dokaz za to su njihove stalne mušterije: »Uspjeli smo koliko smo mogli, uvesti novu tehnologiju i osuvremeniti proizvodnju u skladu s našim mogućnostima. Držimo se samo dobrih domaćih proizvoda i prije svega vodimo računa o kvaliteti zbog koje i opstajemo«, kaže Stiven. A dokaz za dobru kvalitetu su brojne manifestacije poput *Srijemske kulenijade* u Erdeviku, *Kobasicijade* u Šidu, gdje ova obitelj izlaže i prodaje svoje proizvode.

... Stiven Živković

Da će se ovaj tradicijski posao nastaviti, nesumnjivo potvrđuje podatak da desetogodišnji unuk i sin Kristijan već sada pokazuje zanimanje za ovaj posao. Već sada on svom djedu i ocu pomaže praviti tlačenicu, a isto tako i u mesnici. Kako kaže, po završenom osmogodišnjem školovanju, planira izučiti mesarski zanat baš kao njegovi djed i otac. Dok mala

Ana Marija pretendira biti šefica. Prilikom našeg posjeta ovoj složnoj obitelji ponosno je paradržala u svojoj pregači s natpisom šefica, a s obzirom da je najmlađa, već sada je svi slušaju. Mi smo im svima od srca poželjeli puno sreće u daljnjem radu, kao i da ubuduće ostanu tako složni i uspješni kao što su bili i do sada.

Suzana Darabašić

KULEN FEST U LEMEŠU

Gastronomsko uživanje

Osmi po redu *Lemeški kulen fest* održan je u subotu, 28. lipnja, na šetalištu ispred Doma kulture u Lemešu. Ovaj gastronomski događaj je tradicija sela i organizira ga udruga građana *Lemeški kulen*. Cilj udruge je očuvanje tradicije i obogaćivanje turističke ponude sela. Proizvod vrijednih mesara je delicija koja je obišla sve kontinente i uvijek je privukla pažnju svojim okusom i mirisom. Tako je i Lemeš mirisao na papriku i sušeno meso, a kad se tomu doda dobra kapljica vina i

ugodna glazba, posjetioци su imali lijep, nesvakidašnji ugođaj.

Da nije sve zabava pokazao je natjecateljski dio ovog događaja. Tročlanom komisijom za procjenu kvalitete je predsjedao prof. **Ilija Vuković** s Poljoprivrednog fakulteta iz Novog Sada. Komisija je imala težak zadatak, jer je trebalo procijeniti kvalitetu osamnaest uzoraka. Ocjenjivao se okus, miris, tekstura i izgled. Na kraju je nagrađeno pet najboljih. Na petom mjestu je bila **Katarina Kovač** (Lemeš), na četvrtom

kulen od divljači iz Monoštora, treće mjesto je zauzeo najstariji učesnik **Ferenc Vujević** (Lemeš), na drugom mjestu je

prošlogodišnja pobjednica **Tereza Ivanković** (Lemeš), a pobjednik je bio **Ištvan Budai** iz Sombora.

Druženje je obogaćeno i kulturno-umjetničkim programom u kome su sudjelovali M. E. *Nemeth Laszlo* i HBKUD *Lemeš*. Oni su pokazali umijeće u plesanju narodnih plesova. Ljepota nošnji i ugodni mirisi su se miješali i dočaravali na tren neka davno prošla vremena. Kad je pala noć mladi su dobili svoj dio zabave – za njih su svirali *Jam Display*, rock grupa iz Sombora.

L. T.

Susreti udruga

Radni susreti predstavnika udruga kulture, poput onoga koji je održan prošloga petka u Šidu, dobar su način da se identificiraju problemi s kojima se susreću ovi akteri kulturne scene Hrvata u Vojvodini, odnosno Srbiji. Na prošlotjednom je susretu, među ostalim, bilo riječi o politikama financiranja i natječajima, a s tim u svezi konstatirano je kako je novca malo, kao i da su programske potrebe udruga čak 6,5 puta veće od dostupnih sredstava.

No, priču o nedostatku novca smo već znali. Ono što se meni učinilo zanimljivim jest da je na susretu predložen i jedan drugi problem, koji govori o inertnosti pojedinih udruga, te nas navodi na zaključak da su one dijelom i same odgovorne za svoju lošu financijsku poziciju. Naime, pojedine udruge ne apliciraju redovito i kontinuirano na sve one natječe koje bi im dosad već trebali biti dobro poznati. A to su, da podsjetimo, sljedeće opcije: natječaj lokalne samouprave kojoj pripadaju, natječaj Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice i Pokrajinskog tajništva za kulturu i javno informiranje, natječaj Ministarstva kulture, te natječaj Hrvatskog nacionalnog vijeća i javni poziv Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu.

Prijave na ove natječe bi trebale biti standard; udruge stoga moraju biti *na oprezu* i pratiti što se događa glede potencijalnih izvora financiranja. No, očito da to nije slučaj.

U svezi s ovom temom, predloženo je također da udruge pokušaju ići i na tzv. opće natječe, te da se oprobaju i u aplikacijama za EU fondove. Uspjeh na prvim ovisit će o zanimljivosti programskog koncepta, dok će za druge biti potrebno ozbiljno znanje, koje podrazumijeva dodatnu edukaciju.

U kontekstu ove priče, na susretu je ponovljen prijedlog da udruge svoje planove rada dimenzioniraju (racionaliziraju) spram organizacijskih i drugih okolnosti, te da se više umrežavaju s drugima, kako bi se određeni programi lakše, ali i kvalitetnije organizirali.

Redoviti susreti udruga su praksa koja se odvija nekoliko godina unatrag, a teme poput natječaja, racionalizacije i umrežavanja su već bile na dnevnom redu. Rezultati ovakvih radnih susreta mjerljivi su uspjesima udruga na natječajima, kao i kvalitetom njihove produkcije. Stoga nam ostaje nada kako će zaključci ovoga, kao i nekih ranijih susreta, intenzivnije zaživjeti u praksi.

D. B. P.

GODIŠNJI KONCERT HKPD-A JELAČIĆ IZ PETROVARADINA

Zbor, klapa i tamburaši

Nakon većeg broja nastupa u tuzemstvu i inozemstvu tijekom proteklih godinu dana, HKPD *Jelačić* održao je u subotu, 28. lipnja, u Atriju samostana sv. Jurja u Petrovaradinu svoj Godišnji koncert.

Prije početka koncerta nazočnima se obratio **Dragan Đurić**, generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici, zahvalivši se nedavno osnovanoj pjevačkoj klapi društva na sudjelovanju u programu obilježavanja Dana državnosti RH u Beogradu i Subotici.

Predsjednik društva **Petar Pifat** rekao je, između ostalog, da su rad glazbenih sekcija diktirali brojni nastupi i gostovanja.

Tridesetočlani mješoviti pjevački zbor, koji i danas čini okosnicu djelovanja HKPD-a *Jelačić*, interpretirao je skladbe mahom domaćih skladatelja: **Štefanovića**, **Prepreka** i **Kolarića**. Pravo osvježenje bio je nastup deseteročlane mješovite klape istoimene pjevačke sekcije. Četveroglasne izvedbe poznatih dalmatinskih skladbi *Moja jube*, *Vilo moja* i *Ruža crvena* izazvale su prave ovacije posjetitelja, koji su do posljednjeg mjesta ispunili Atrij samostana.

Bez obzira na probleme s kojima se susreću u svome radu, vrlo simpatičan je bio i zajednički nastup dječjeg i omladinskog tamburaškog orkestra društva sa splotom instrumentalnih skladbi iz Bačke, Slavonije i Podravine, kao i s pjesmom *Osam tamburaša s Petrovaradina*, koju je otpjevao tenor **Miloš Ristić**.

Ipak, koncert će na poseban način ostati upamćen po nastupu gostiju iz Rume – Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a *Matija Gubec*, koji su tijekom svoga jednosatnoga nastupa, pod ravnanjem **Josipa Jurce**, prikazali vokalno-instrumentalno umijeće kroz više glazbenih žanrova tuzemnih i inozemnih skladbi, te solističkih točaka.

Svečanost je završena razmjenom prigodnih riječi i darova predsjednika dvaju spomenutih društava: **Pavla Škrobota** i Petra Pifata, čime je javno potvrđeno njegovanje daljnje suradnje na očuvanju kulturnoga stvaralaštva srijemskoga kraja.

P. P.

Rezultati natječaja za dotacije organizacijama hrvatske zajednice

NOVI SAD – Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice objavilo je rezultate natječaja za dotacije organizacijama etničkih zajednica u 2014. godini. Za hrvatsku nacionalnu zajednicu ovim je natječajem izdvojeno 3,1 milijun dinara, a sredstva je ukupno dobilo sedamdesetak programa, odnosno projekata. Rezultati natječaja dostupni su na službenim internetskim stranicama Tajništva: www.puma.vojvodina.gov.rs

Predstave iz Hrvatske na *Infantu*

NOVI SAD – U okviru ovogodišnjeg, 41. po redu *Infanta* (Internacionalnog festivala alternativnog i novoga teatra), koji je održan od 25. lipnja do 2. srpnja u Novom Sadu, publika je imala prilike vidjeti i dvije predstave iz Republike Hrvatske. Izvedena je

plesna instalacija *The memory of water*, autorice **Maše Kolar** po djelu engleske dramatičarke **Shelagh Stephenson**, te predstava *Čelava pjevačica* po tekstu **Eugenea Ionescoa** u produkciji Dramskog studija slijepih i slabovidnih *Novi život* iz Zagreba. Ovu predstavu je režirala **Ana Prolić**.

Folklorci Šokadije gostuju u Međugorju

SONTA – Folklorci i tamburaši KPZH *Šokadija* ovoga vikenda će nastupiti u Međugorju na dvodnevnoj manifestaciji - III. međunarodnoj večeri folkloru *Vionica 2014*. Manifestacija će ove godine okupiti sudionike iz Hrvatske, Crne Gore, Makedonije, Srbije, Bosne i Hercegovine, te goste iznenađenja.

I. A.

Pjesnička nagrada Antun Gustav Matoš predstavljena u Đakovu

ĐAKOVO – U okviru programa 17. đakovačkih susreta hrvatskih književnih kritičara, koji su u Đakovu održani 30. lipnja i 1. srpnja, predstavljena je i trijenalna nagrada za najbolju knjigu poezije Hrvata iz Vojvodine »Antun Gustav Matoš«, koju je nedavno utemeljio Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata. Predstavljanje nagrade održano je u ponedjeljak, 30. lipnja, tijekom svečanoga otvorenja.

O nagradi je govorio ravnatelj ZKVH-a i član Povjerenstva za dodjelu nagrade **Tomislav Žigmanov**, koji je bio ujedno i sudionik Đakovačkih susreta hrvatskih književnih kritičara.

Drugi CD *Kraljica Bodroga*

SUBOTICA – U nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata izišao je drugi nosač zvuka *Kraljica Bodroga* pod nazivom *Faljen Isus, Divice!*. Kompakt disk sadrži 15 pjesama šokačkih Hrvata iz Monoštora posvećenih Blaženoj Djevici Mariji. Ženska pjevačka skupina *Kraljice Bodroga* djeluje u okviru Kulturno-umjetničkog društva Hrvata *Bodrog* iz Monoštora. Počimalje su: **Marijana Šeremešić** i **Marija Francuz**, a rožalje: **Anica Šuvak**, **Anica Kovač**, **Anita Đipanova**, **Marija Kovač**, **Miljana Kovač**, **Anica Pejnak**, **Ljiljana Jovanović**, **Evica Roža**.

Pjesme na albumu *Faljen Isus, Divice!* snimljene su u prosincu 2013. godine u studiju **Viktora Keslera** u Subotici.

Drugo izdanje *Dogovorenog braka*

SUBOTICA – Roman subotičkog pisca **Dražena Prčića** *Dogovoreni brak*, nakon rasprodane prve tiraže, doživio je svoje drugo izdanje. Nakladnik drugoga izdanja je također *Minerva* iz Subotice. Knjiga »Dogovoreni brak« govori o fenomenu dogovaranja brakova, a radnja romana odvija se, među ostalim, u Monošturu, Somboru, Subotici i na Paliću. Nove promocije romana do kraja godine očekuju se u Tavankutu, Baču i još nekim vojvođanskim mjestima.

Dužijanica 2014.

5. srpnja (subota) – Smotra dječjeg folkloru »Dužijanica«

– tijekom dana izlet i etno radionica u Maloj Bosni

20 sati – folklorna večer i predstavljanje malog bandaša i bandašice, gradski trg u Subotici

6. srpnja (nedjelja) – Dječja zahvala Bogu za žetvu

10 sati – sveta misa u katedrali bazilici sv. Terezije Avilske. Nakon mise procesija oko crkve.

11. srpnja (petak) – Otvorenje XXIX. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame

19.30 sati – Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame HKPD-a »Matija Gubec« Tavankut

12. srpnja (subota) – Natjecanje risara

od 6.30 sati – Etno salaš Balažević, Tavankut

13. srpnja (nedjelja)

10 sati – Dužijanica u Žedniku, crkva sv. Marka

10 sati – Dužijanica u Bajmoku, crkva sv. Petra i Pavla

Rezultati natječaja HNV-a za kulturu u 2014. godini

Općina	Mjesto	Udruga	Manifestacija	Hrvatsko nacionalno vijeće - Natječaj za dodjelu sredstava manifestacijama i udrugama hrvatske nacionalne manjine u 2014. godinu u oblasti kulture
				Odluka
Apatin	Senta	KPZH Šokadija	"Šokačko veče" u Senti	30.000,00
Bač	Bač	UG Tragovi Šokaca	Stručni skup - žensko tradicijsko češljanje i oglašje hrvatske nacionalne zajednice	20.000,00
Bač	Plavna	HKUPD Matoš	"VI. dani A. G. Matoša i dr. J. Andrića"	50.000,00
Bač	Plavna	HKUPD Matoš	Redovita djelatnost	30.000,00
Bač	Vajska	HKUPD Dukat	Likovna kolonija "Provala 2014"	20.000,00
Bač	Vajska	HKPU Zora	Redovita djelatnost	30.000,00
Bač	Vajska	HKPU Zora	Revija narodnih nošnji - Baranjski bečarac	30.000,00
Zemun	Beograd	Društvo hrvatske mladeži Zemun	Proslava Dana državnosti Republike Hrvatske u Beogradu	30.000,00
Zemun	Beograd	Društvo hrvatske mladeži Zemun	Proslava VII. obljetnice od osnutka društva-tradicionalni turnir u malom nogometu	50.000,00
Zemun	Beograd	Zajednica Hrvata Zemuna Knjižnica i čitaonica Ilija Okrugić	Pomoć Zajednici Hrvata Zemuna čitaonica i knjižnica Ilija Okrugić	40.000,00
Zemun	Beograd	Zajednica Hrvata Zemuna Knjižnica i čitaonica Ilija Okrugić	Pomoć pjevačkom zboru "Odjek" Zajednica Hrvata Zemuna Ilija Okrugić Zemun	40.000,00
Ing	Vrdnik	HKUD Sveta Barbara	Dani Svete Barbare	20.000,00
Novi Sad	Novi Sad	HKUPD Stanislav Preprek	Redovita djelatnost	30.000,00
Novi Sad	Novi Sad	HKUPD Stanislav Preprek	"Preprekovo proljeće 2014. - Zbirka pjesama"	30.000,00
Novi Sad	Petrovaradin	HKPD Jelačić	Izdavanje zbirke popijevaka Ilije Okrugića Srijemca	50.000,00
Novi Sad	Petrovaradin	HKPD Jelačić	Afirmacija rada pjevačkog zbora	80.000,00
Ruma	Ruma	HKPD Matija Gubec	Jubilarni koncert velikog tamburaškog orkestra povodom 50 godina umjetničkog rada Josipa Jurca	50.000,00
Ruma	Ruma	HKPD Matija Gubec	Međunarodni festival tamburaških orkestara u Rumi	40.000,00
Sombor	Bereg	HKPD Silvije Strahimir Kranjčević	Redovita djelatnost	20.000,00
Sombor	Bereg	HKPD Silvije Strahimir Kranjčević	Međunarodni festival tambure "Mikini dani"	30.000,00
Sombor	Monoštor	KUDH Bodrog	Divanlim šokački	25.000,00
Sombor	Monoštor	KUDH Bodrog	"U susret Božiću"	20.000,00
Sombor	Monoštor	KUDH Bodrog	Proslava zavjotnog dana	40.000,00
Sombor	Sombor	HKUD Vladimir Nazor	Redovita djelatnost	30.000,00
Sombor	Sombor	UG Urbani Šokci	23. Pasiionske svečanosti - Zagreb	40.000,00
Sombor	Stanišić	HKD Vladimir Nazor	"Ikavica - govor bunjevačkih, šokačkih, dalmatinskih, ličkih, bosanskih i hercegovačkih Hrvata"	20.000,00
Sombor	Stanišić	HKD Vladimir Nazor	"LXVII. obljetnica savezne kolonizacije 1945./46."	20.000,00
Sombor	Lemeš	HBKUD Lemeš	Hrvatski sabor kulture "Jadran 2014"	30.000,00
Srijemska Mitrovica	Srijemska Mitrovica	HKC Srijem - Hrvatski dom	Škola tambure	40.000,00
Stara Pazova	Golubinci	HKPD Tomislav	Nabava opreme	50.000,00
Stara Pazova	Golubinci	HKPD Tomislav	"Večeri i noći Ilije Žarkovića"	50.000,00
Subotica	Mirgeš	HKUD Ljubo	Redovita djelatnost	25.000,00
Subotica	Subotica	Hrvatska čitaonica	"XIII. Dani Balinta Vujkova"	40.000,00
Subotica	Subotica	Hrvatska čitaonica	Nakladnička djelatnost	50.000,00
Subotica	Subotica	Hrvatska nezavisna lista	Franjevačka crkva svetog Mihovila u Subotici	20.000,00
Subotica	Subotica	HKC Bunjevačko kolo	Obnova starih zanata	20.000,00

Subotica	Subotica	Hrvatsko akademsko društvo	"Leksikon podunavskih Hrvata-Bunjevaca i Šokaca"	40.000,00
Subotica	Subotica	Hrvatsko akademsko društvo	Knjiga Mirka Kopunovića "Prozi ruku, još jedanput"	30.000,00
Subotica	Subotica	Hrvatsko akademsko društvo	Scenarij za dugometražni igrani film Rajka Lubića "Sićaj se mojih ruci"	30.000,00
Subotica	Subotica	Festival hrvatskih duhovnih pjesama Hosanafest	Festival "Hosanafest"	60.000,00
Subotica	Subotica	HGU Festival bunjevački pisama	"XIV. festival bunjevački pisama"	50.000,00
Subotica	Subotica	HGU Festival bunjevački pisama	Godišnji koncert HGU Festival bunjevački pisama	30.000,00
Subotica	Subotica	Katoličko društvo za kulturu, povijest i duhovnost Ivan Antunović	Književna večer - Dužijanca 2014.	30.000,00
Subotica	Subotica	Cr6 media	"Život i običaji Hrvata na sjeveru Bačke"	20.000,00
Subotica	Subotica	HLU Cro-art	III. saziv umjetničke kolonije "Panon"	20.000,00
Subotica	Subotica	Matica hrvatska	Tiskanje romana Tomislava Ketiga "Damin gambel"	30.000,00
Subotica	Subotica	Udruga Naša djeca	Hrvatska, bunjevačko-šokačka priča (Iko čuva prošlost, ima i budućnost)	30.000,00
Subotica	Subotica	Udruga bunjevačkih Hrvata "Dužijanca"	Dužijanca 2014.	105.000,00
Subotica	Subotica	HASK Zrinski	Nabava šah opreme	25.000,00
Subotica	Tavankut	HKPD Matija Gubec	XXIX. saziv prve kolonije naive u tehnici slame - Tavankut 2014. i Svjetski kongres slame	50.000,00
Subotica	Tavankut	HKPD Matija Gubec	III. seminar bunjevačkog stvaralaštva	20.000,00
Subotica	Tavankut	Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame Tavankut	Sudjelovanje na nacionalnoj manifestaciji "Noć muzeja"	30.000,00
Šid	Šid	HKD Šid	Žetva	110.000,00
Zrenjanin	Zrenjanin	HKU "Antun Gustav Matoš"	"Srce za Banat"	50.000,00
Ukupno				2.000.000,00

V. LIKOVNA KOLONIJA VAJSKA – BAČ 2014.

Inspiracije nije manjkalo

HKPU Zora i MO DSHV-a Vajska organizirali su petu po redu Likovnu koloniju *Vajska – Bač 2014.*, koja je ovoga puta održana od 26. do 28. lipnja u Baču, u *Pansionu Jakić*. Kao i do sada, Zora na ovakvim susretima upriličuje i popratna događanja, a ove je godine to bilo predstavljanje NIU *Hrvatska riječ* iz Subotice.

Program je počeo u četvrtak, 26. lipnja, dolaskom desetoro slikara, članova HLU *CroArt*

iz Subotice, pod vodstvom predsjednika udruge **Josipa Horvata**. Nakon svete mise u Franjevačkom samostanu, koju je predslavio fra **Josip Špehar**, uslijedio je obilazak samostana, kalvarije i Bačke tvrđave. Slikare su najviše zanimala stare slike i freske te povijest ovoga najstarijeg franjevačkog samostana u Bačkoj, o čemu je govorio fra Špehar, iznoseći i ovoga puta neke nove detalje za koje se do sada nije znalo, ne samo o samo-

stanu, nego i o Baču kao drevnom gradu na Mostongi.

Sutradan, u petak 27. lipnja, slikari su imali cijeli dan na raspolaganju te su uradili vrlo kvalitetne radove. Inspiracija slikarima, koji su ovoga puta bili iz raznih mjesta (Subotica, Zrenjanin, Pančevo, Novi Sad, Segedin), nije mogla izostati, a toga je dana bio i blagdan Presvetog Srca Isusova, što je moglo biti dodatni impuls umjetnicima kršćanskog nazora.

U subotu, 28. lipnja, prire-

đena je izložba radova nastalih na likovnoj koloniji, koju je otvorio zastupnik Zore **Željko Pakledinac** iz Vajske, a potom je Josip Horvat govorio o ovom događanju, ali i o dobroj suradnji između HLU *CroArt* i kulturnih udruga u općini Bač. Posebno je zahvalio domaćinima **Katici** i **Ivici Jakić** koji su ih lijepo ugojestili u svom Pansionu i dijelom sponzorirali ovaj skup, ali i fra Josipu Špeharu, koji im je održao zanimljivo predavanje.

Prije zatvaranja susreta, kome su kao uzvanici nazočili predstavnici HKUPD-a **Matoš** iz Plavne, vlč. **Josip Štefković**, sudionici kolonije i nekoliko drugih posjetitelja, ravnatelj NIU *Hrvatska riječ* **Ivan Karan** predstavio je NIU *Hrvatska riječ* i nekoliko novih izdanja ove ustanove, a potom se razvio spontani razgovor o stanju u hrvatskim udrugama u ovom kraju i šire. Dotaknuti su i neki nastali problemi, upravo pred izbor novog HNV-a, ali i pitanja od općeg značaja, primjerice, da treba raditi na kadrovskom osnaživanju, te aktivnosti udruga staviti u širi kontekst.

Z. Pelajić

DUŽIJANCA 2014.

Risar u risu

Risar

Piše: Alojzije Stantić

Ris je ručna žetva žita (pšenice) i drugi strni žitarica. Danas se taj poso više ne radi ručno, ne rade ga risari već ga urade mašine, žitni kombaji (kombajni). Početak kraja posla za risare navišćen je prvim žitnim kombajmima - koji su u subatičkim žitištima počeli brujiti u žetvi 1956. g. Uprkos kombajmima, risari nisu bili zaboravljeni. Radili su još desetak godina, a da se ne zatomi sićanje na nji obavlja su u pokaznoj priredbi na tzv. *Takmičenju risara*. U toj priredbi su se nadmećali najprija risari, a danas se samo priučeni žeteoci, nadmeću ko će prija i bolje uraditi, pokositi i u krstine saditi (složiti) svoj dio žitišta.

[Lakše će se razumjeti tekst nuz tumač: 1. ris = a) ručna žetva strni žitarica; b) naknada u natu-ri kojom je plaćena usluga risa; c) risno vrime - vrime kad se radi žetva. 2. risar - ručni žetelac; risaruša - ob. ženska osoba koja za risarom skupi pokošeno žito i odlaže ga u snop; 3. krstine - unakrsno složeni 18 snopova žita; 4. pripelica - dio žitišta koji se kosi.]

NAJTEŽI POSO POLJODILCA

Danas 2014. u okviru smotre *Dužijanca 2014.* na takmičenju

risara neće raditi ni jedan starovinski risar. Jedva da ima još samo nekoliko živi risara/risaruša koji su uradili starovinski ris, al oni više nisu kadri latiti se tog posla. Do nedavno brez risara nije bilo kruva, zato se malo približimo risaru i vidimo zašto je završio sićanje i poštivanje.

Najprija i najvažnije: ris je jedan od najteži poslova kojeg je čovik ikad radio, a najteži je poso poljodilca. Njeg su mogli raditi samo mladi, zdravi i u ručno košenje utrveni (naviknuti) ljudi. Risaruša je s risarom u risu radila i sporedni poso: pletenje uža za vezivanje snopova, sadivanje krstina i čišćenje - grabljanje strnike. Ris se radio od praskozorja i dok se vidilo, a po misečini često do duboko u noć, dok pripelica nije urađena učisto - urađen poso da se više s njim nije tribalo baviti.

Radilo se po suvom vrimeu svakog radnog dana, a subatom samo do podne. Za dana poso se prikido ujutru za ručak oko ½ sata, u podne za užnu i otpočinak sve zajedno oko 2½ - 3 sata, posli-podne za malu užnu oko ½ sata, pridveče za večeru oko ½ sata. Vreme provedeno u radu bilo je 11 - 12 sati, u kanikuli, na suncu, brez lada. Na suncu je odilom tilo što više zakriljeno od grebanja sla-

mom, a oznojena koža uprašena ko puder sitnim pravom, nagrizana izgrebana znojom i osima izazivala je nevolju. Žeđ se utolila obično u ladu smlaćenom vodom iz duge el čobanje. Muke na tilu risar se retosiljo čim je dospio na salaš. Najprija se uputio na bunar, napio se ladne vode, sa se sprao znoj i pra, pa je slatko odanio.

ZARADA

Risar je radio najteži poljodilski poso po žestokom vrimeu. Onda su upoređivali težinu više teški poslova, pa su istakli da je risar u jednom satu radio teži poso od posla kojeg je radio rabadžija na šlepu na Tisi, Dunavu i dr. Rabadžija je sa vode iz nižeg šlepa na drvenim kolicima, na višlju obalu po drvenoj podini izguravo vlažan šoder. Koliko se u ondašnjim prilikama moglo tačno izmiriti, upućeni su tvrdili da je risar u punom radnom danu i u kanikuli na dan potrošio oko 10.000 do 11.000 kalorija! (rudar oko 6.000 cal.). Iako je u risu risar ijo (jeo) pet puta na dan i jaču ranu neg obično, nije se moglo viditi makar malo gojazan risar. Iako se radio težak poso, pa još kad je išo ko podmazan, dobro se odvađo, često se uveče po mraku u ravni

iz daljeg čula vesela pisma risara.

Utrven i mlad risar u žitištu s malo korova, brez povaljačine i kolubara palamide (žilav korov), sa risarušom, pa još ako su imali dite da stere uža, za dan je moglo uraditi učisto oko 1 kj. (kat. jutro = ~5760 m²). tj ~ 22 krstine. To je moglo u risu uraditi samo naritko kad su se poklopile sve povoljne prilike. Njegov ris je obično bio oko 11-12 dio od navršenog žita kojeg je pokosio. U osridnjim prilikama risarski par zaradio je 8 - 10 mtc žita, koliko je približno tribalo za kruc za godinu dana čoviku i ženi s dvoje dice. Pošto se ne mož tačno izračunati koliko vridi poso risara, a koliko risaruše, ris su hamade (skoro) uvijek radili čovik i žena el brat i sestra - zarada je ostala u obitelji, nije bilo razmrica. Risari su većinom posli risa išli vrc s mašinom (vršalicom), pa su na mašini zaradili još žita, a ako je priteklo, suvišno je uvijek bilo lako prodat.

Poštivanje risarskog posla pokazivo je i gazda žitišta, osobito veće gazde. Na obiteljskoj dužijanci posli urađenog risa, na svečanoj užni za astalom di su sa obiteljom svi ili (jeli) zajedno, risare su posidali u pročelje, oma nuz gazdu i gazdaricu.

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

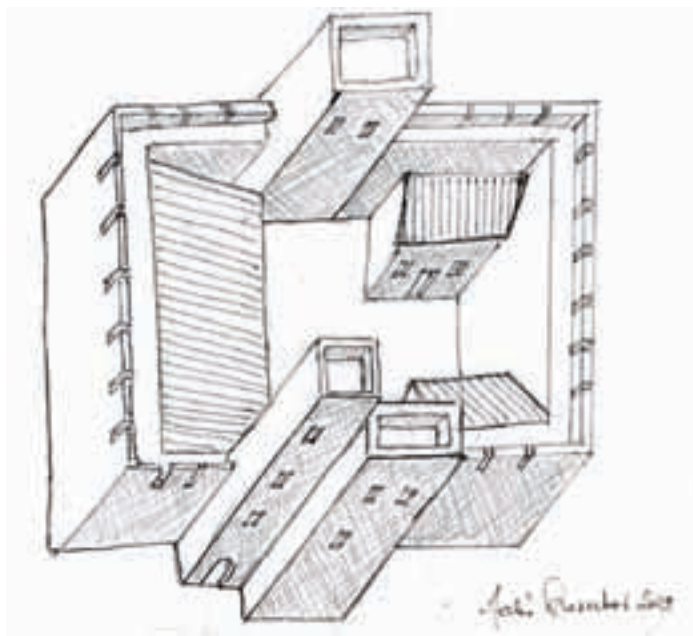
Početak borbe za posjedovanje Mađarske Kraljevine

Piše: dr. Zsombor Szabó

Povijest je vrlo čudna i interesantna »nauka«, jer nije tako egzaktna kao npr. matematika ili fizika. U povijesti se sukobljavaju razna viđenja i tumačenja, »može i ovako i onako«, ovisi o tome tko i zašto piše o nekim događajima (npr. utjecaj i potrebe političke propagande). Česta je pojava i »naknadna pamet«, ili »poslije bitke svi su generali«, iz ovih razloga u nastavku feljtona pokušat ćemo opisati (kratko i obazrivo) događaje koji su bili bitni »za naše narode« koji danas žive na ovim prostorima. Suvremena mađarska povijest propast srednjovjekovne Mađarske Kraljevine najčešće pripisuje činjenici da se zemlja »našla u klijestima« između dviju velesila: Habsbuškog Carstva i Otomanskog Carstva (u ovoj situaciji je bila oko 500 godina, do okončanja Prvog svjetskog rata, usput u tom ratu Austro-Ugarska i Turci su bili saveznici). No, da se vratimo 1526. godini, kada su se odigrali događaji čiji akteri o ovim »sudbonosnim klijestima« pojma nisu imali. Slijed događaja to jasno kazuje.

JEDNA KRALJEVINA, DVA KRALJA

Prije nego što je habsburški diplomat **Johannanes Cuspinianus** započeo »onovremenski medijski rat«, **Ferdinanda Habsburškog** su u Požunu (Bratislava) u jednom franjevačkom samostanu njegove pristaše 16. prosinca 1526. godine izabrale i proglasile za hrvatsko-ugarskog kralja, temeljem ugovora Jagelovića i Habsburgovaca. Eto, »tragovi Turaka još se nisu

Predmet sukoba, subotička tvrđava (autorova rekonstrukcija).

ni ohladili«, a zemlja već ima dva legalno izabrana kralja. Mada, **Ferdinand I.** tada je samo »teoretski« bio kralj, jer su na većini teritorija kraljevstva živjeli mađarski i hrvatski feudanci, koji su podržavali kralja **Ivana I. Zapolju**. Najveći dio pristaša potjecao je iz Slavonije, a među Hrvatima najpoznatiji je bio čuveni vojskovođa **Krsto Frankopan**. Ovakva »pravna situacija« na duže je razdoblje bila neodrživa i sredinom sljedeće godine izazvala je i pravi »rat plemstva ili elite«, tj. »građanski rat«, kako to danas nazivaju povjesničari. Cuspinianus je svoju *Besjedu* napisao iz »plemenitih« razloga, želio je njemačke kneževe motivirati i vrbovati za rat protiv Turaka. Mađare je samo onako usput optužio da su »izdali kralja«, kada je na ove optužbe **Stjepan Brodarič**, diplomat kralja Ivana I., odgovorio nesvjesno je započeo proces dvojakog pisanja povijesti jednu, uvjetno možemo reći, »habsburšku povijest Hrvatsko-Mađarskog Kraljevstva«, a drugu

»nacionalnu povijest istog kraljevstva«. (Nakon Prvog i Drugog svjetskog rata počelo je još nekoliko »viđenja povijesti«).

»NASTAVAK POLITIKE DRUGIM SREDSTVIMA«

Glavni akter prvog oružanog sukoba najvjerojatnije je potjecao iz Srijema. Naime, još dok je Zapolja u listopadu 1526. godine logorovao u Tokaju (središtu svojih posjeda), na prijam kod njega se javio »jedan vitez čudnog izgleda«. Njih su se dvojica poznavali od ranije, jer je on bio plaćenik u Zapoljinoj privatnoj vojsci, na jugu zemlje. Ne zna se točno kako, ali je oko sebe okupio oko deset tisuća boraca, koji su logorovali u »južnim krajevima zemlje«. On je molio novog kralja da mu dopusti da se sa svojim ljudima nastani u Bačkoj županiji. Zapolja mu je to odmah dopustio, jer ga je smatrao manje važnim »novim pristašom«. Ovog »luta-

jućeg viteza« kasnije su nazivali raznim imenima, najčešće latinski **Homo Niger, Crni Čovjek**. Ovo je ime dobio po čudnom biljevu na svom tijelu, jer mu se (od rođenja) od glave preko lica, duž trupa i do nogu pružala jedna crna linija. Neki su to tumačili kao svojevrsni znak, da je bio određen za velika djela.

BORBA ZA SUBOTIČKU TVRĐAVU

Došlo je proljeće 1527. godine. Crni se Čovjek (novi gospodar Bačke) sukobio s lokalnim feudalcima. Prvi nam je bio, još od pada Beograda, poznat kao **Bálint Török**, koji je tada bio Zapoljin pristaša, i smatrao je nepravednim što u njegovu vlasništvu u subotičkoj tvrđavi »stoluje novi vlasnik županije«. Poslao je 67 konjanika kako bi »nepozvanog gosta« istjerali iz grada. Nisu uspjeli. Török je bio uporan, vratio se s trista konjanika i u manjoj bici zauzeo uporište, što mu je bilo i važno (on nije »vodio brigu o velikim svjetskim događajima« nego samo o svom »skromnom imetku«). Želimo podsjetiti poštovane čitatelje kako je Bálint Török u periodu između 1525. do 1527. godine tri puta opsjedao subotičku tvrđavu. U međuvremenu, 1526. godine neuspješno su je opsjedali i Turci. Izvori ne pišu tko je obranio grad. Moja je pretpostavka da je to bio upravo Crni Čovjek sa svojim ljudima. Nakon gubitka grada, on »uvrijeđeno šalje svoje izaslanike kralju Ivanu da se tuži na postupke plemića«, piše **Đorđe Sremac**. Izaslanici kralja Ferdinanda I. baš su našli Crnog Čovjeka u ovom »uvrijeđenom stanju« i uspjeli ga pridobiti za svoje ciljeve.

DRAŽEN DULIĆ – NOVI SVEĆENIK SUBOTIČKE BISKUPIJE

Svećeničko ređenje

Polaganjem ruku subotičkog biskupa mons. dr. **Ivana Penzeša** u nedjelju, 29. lipnja, na blagdan Sv. Petra i Pavla, u subotičkoj katedrali bazilici sv. Terezije Avilske za svećenika je zaređen **Dražen Dulić** iz Žednika – sin **Jacinte** i **Zdenka Dulića**.

Euharistijsko slavlje je predvodio biskup Penzeš uz koncelebraciju mnoštva svećenika Subotičke i Đakovačke biskupije. Pokraj njih, slavlju su nazočili i mladomisnici, Draženove kolege, koje su također istoga dana zaređeni za svećenike u Đakovu, kao i mladomisnik iz Požeške biskupije, brojni župljani

mladomisnikove rodne župe sv. Marka iz Žednika predvođenji župnikom vlč. **Željkom Šipekom** te brojna rodbina i prijatelji.

Pod misnim slavljem pjevanje je predvodio katedralni zbor **Albe Vidaković** pod vodstvom **Miroslava Stantića**. Svečanost je završila mladomisničkim blago-

slovom, kada su se subotičkom mladomisniku pridružile kolege sa studija te su svi skupa, njih osam, nazočnim vjernicima podijelili mladomisnički blagoslov.

Svoju mladu misu vlč. Dražen Dulić služiti će 27. srpnja u crkvi sv. Marka u Žedniku u 17 sati.

Blaženici u čast

Devetnica u čast bl. Marije Petković započela je 1. srpnja u župnoj crkvi sv. Roka u Subotici krunicom i svetom misom koja je služena na nakanu svih onih koji traže posao. Svaki dan tijekom Devetnice ima svoju posebnu nakanu, te je drugi dan bio namijenjen duhovnim zvanjima, a u četvrtak se osobito molilo za sve one bračne parove koji žele, a ne mogu imati djece.

4. srpnja (danas) – u 17 sati počinje križni put bl. Marije Petković, te će u 17.30 sati biti sveta misa za bolesnike (s podjelom bolesničkog pomazanja).

5. srpnja (subota) – 7.30 sati je krunica BDM – slavna otajstva uz meditacije bl. Blažene Marije Petković te će sveta misa za duše u čistilištu biti u 8 sati.

6. srpnja (nedjelja) – dan obitelji, u 9 sati bit će sveta misa za djecu i obitelji, u 16.30 sati krunica uz meditacije bl. Blažene Marije Petković, te će u 17 sati biti služena sveta misa za bebe i njihove obitelji. Nakon obje mise bit će blagoslov djece u kapeli blaženice.

7. srpnja (ponedjeljak) – u 17 sati: hvale, zazivi i kantici blaženici, u 17.30 sati bit će sveta misa za misije i misionare i za uspješno promicanje nove evangelizacije.

8. srpnja (utorak) – 17 sati će se moliti krunica uz meditacije blaženice, a u 17.30 sati bit će sveta misa za siromahe (pod misom se sakupljanje darova za siromahe).

9. srpnja (srijeda) – Blagdan blažene Marije Petković (zaštitnica časnih sestara, dječjeg vrtića i suzaštitnica župe). U 17 sati bit će priređen prigodni program u čast blaženici, a u 17.30 bit će koncelebrirana sveta misa.

VIJESTI

Liturgijska slavlja
na Bunariću

5. srpnja – prva subota, sveta
misa u 9.30 sati

16. srpnja – Karmelska Gospa,
sveta misa u 18 sati

2. kolovoza – prva subota,
sveta misa u 9.30 sati

5. kolovoza – Snježna Gospa,
sveta misa u 18 sati

15. kolovoza – Velika Gospa,
sveta misa u 18 sati

Zavjetni dan
u Lemešu

Na blagdan Ivana i Pavla 26. lipnja, Lemešani imaju zavjetni dan. Taj su dan naši stari posvetili Spasitelju da ih zaštiti od tuče i nevremena tijekom žetve. Svečana sveta misa je održana u crkvi Rođenja Blažene Djevice Marije, a predvodio ju je mjesni župnik **Antal Egedi**. Unatoč radnom danu, u crkvi se okupilo puno vjernika da proslave ovaj dan u molitvi. Trebamo poštovati svoju prošlost zarad naše budućnosti.

L. T.

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
Koste Ahrsljevića 18
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790494
SMS: 063/998442
radio.maria.srbija@gmail.com
www.radiomaria.rs

Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/9822351
Program: 024/9822591
SMS: 063/4455231
marinaradio@pppnet.rs
www.marinaradio.rs

POMOŽITE RADIO MARIJU!

Broj računa: 180-324873-18
Banca Intesa a.d., Prima: Otkupljenja Marija,
21000 Novi Sad, Koste Ahrsljevića 18

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Često gledamo ljude koji pate u našoj okolini, na televiziji, u novinama. Ali, patnici koje mi vidimo nisu svi, mnogi u svom srcu nose tugu i patnju, a da to nitko oko njih ne zna. No, Bog vidi u svačije srce. Tuga i muka koju čovjek nosi, koliko god ljudskom oku bila skrivena, Bogu je vidljiva i on na nju ima odgovor.

BOŽJE SUOSJEĆANJE

Isus, Sin Božji, došavši na ovaj svijet, traži umorne i opterećene, poziva k sebi izgubljene, zarobljene grijehom, slomljenog srca, klonule pod teretom krivih odluka i loših poteza. Tako nam Isus pokazuje sliku Boga punog sućuti i ljubavi, ne Boga strogo suca, nego milosrdnog i strpljivog koji suosjeća s ljudskom patnjom.

Isusov poziv da k njemu dođu izmoreni i opterećeni (usp. Mt 11, 28) izazvan je njegovom pogođenošću ljudskom patnjom koju oko sebe vidi. Uzrok patnje njemu nije bitan, zato poziva sve i svima nudi svoju pomoć. To je pomoć za one koji trpe zbog nepravde, za one koji su žrtve ljudske oholosti i sebičnosti, za sve one koji se smatraju žrtvama tuđih grijeha, a ne znaju kako zaliječiti svoje rane. Međutim, ljubav Božja je neizmjerena i njegova sućut ne poznaje granice. Zato Bog ima milosti i za one koji pate zbog vlastitih grijeha. Grijeh stvara teret koji je teško nositi, pod čijim bremenom grešnik trpi, posrće i gubi snagu.

Božja briga za
čovjeka patnika

Kakva je to patnja svima nam je poznato. Gotovo svatko zna koliko boli stoji iza životnih promajša, koliko tuge zbog narušenih odnosa s dragim ljudima, koliko je mučan osjećaj krivnje. Teško je kada izjeda grižnja savjesti i kada s njom moramo živjeti svaki dan. Vidi Isus to i za takvu patnju osjeća sućut te želi pomoći. Jer, Bog ne mrzi grešnika, nego grijeh. Zato grešniku želi pomoći da se oslobodi grijeha i oporavi od njegovog razornog djelovanja u svom životu. Tu se očituje slika beskrajnog Božjeg milosrđa, Boga bogatog dobrotom (usp. Ps 145, 8).

UČINITI SVOJ KORAK

Ponuda Božjeg milosrđa da olakša čovjeku teret njegovih patnji, korak je koji Bog čini prema čovjeku. Ali, i čovjek mora učiniti svoj korak, mora prihvatiti Božju ponudu. No, nekada se ljudska narav suprotstavlja priznanju nemoći. Čovjek želi biti neovisan, ne želi ničiju pomoć u životu, pa čak ni Božju. Zato ne želi priznati da mu je teret, koji su mu životne okolnosti i vlastiti grijesi svalili na leđa, za njega postao pretežek. Pokušava se sam izboriti s teretom i patnjom i pritom odbija Boga.

Međutim, nije slabost pred Bogom priznati nemoć. Nećemo biti manje vrijedni ako realno sagledamo svoje sposobnosti te priznamo sami sebi da naše snage nisu dovoljne za borbu protiv životnih nedaća, da teret boli i tuge ne možemo nositi sami. Zato je Bog uvijek tu. Poziva nas k sebi i nudi svoju pomoć. Njeno prihvaćanje nije čovjekovo poniženje, nego oslobađanje od oholosti, samodostatnosti, nadmenosti. Bog je čovjeku potreban, osobito kada pati i sam ne zna ni

kamo ni kako dalje. Kada to prihvati čovjek će se osloboditi svog tereta, poštedit će se različitih tegoba koje patnja donosi, što mogu posvjedočiti mnogi koji su se okrenuli Bogu u najtežim trenucima svog života. Upravo iz takvog iskustva psalmist, slaveći Boga, pjeva: »Gospodin podupire sve koji posrću i pognute on uspravlja« (Ps 145, 14).

KAKO BOG POMAŽE?

Isus, pun sućuti, poziva k sebi umorne i opterećene. Znamo svi da u teškim trenucima samo sućut nije dovoljna. Sućut bez konkretne pomoći ostaje na razini praznih riječi i gubi svoj smisao. Ona zahtjeva djelovanje, akciju, koja će patniku donijeti olakšanje. Stoga ni Isusova sućut ne završava samo pozivom i obećanjem, nego nastavlja ponudom čije prihvaćanje donosi olakšanje: »Uzmite jaram moj na sebe, učite se od mene jer sam krotka i ponizna srca i naći ćete spokoj dušama svojim. Jaram je moj sladak i breme moje lako« (Mt 11, 29-30). Što je Isusov jaram i breme, što mi to od Isusa trebamo uzeti? »Njegov jaram je vjernost njegovoj ljubavi. Njegovo breme je poslušnost njegovoj riječi.« Poslušnost njegovoj riječi i vjernost njegovoj ljubavi mijenjaju čovjekov stav i pogled na život. Tako se svatko prije svega rješava bremena koje su mu nametnuli grijesi, jer odbacuje grijeh i počinje živjeti drugačije. Isto tako, čovjek počinje mijenjati svoje prioritete te mu neke stvari prestaju biti važne, pa nestaju i neke boli. No, neke tuge i tereti ostaju do kraja života. Snaga za njih dolazi iz Božje ljubavi i njegove riječi.

TOMISLAV KETIG, *DAMIN GAMBIT*, MATICA HRVATSKA SUBOTICA, 2014.

Roman o životu građanskog društva u tranziciji

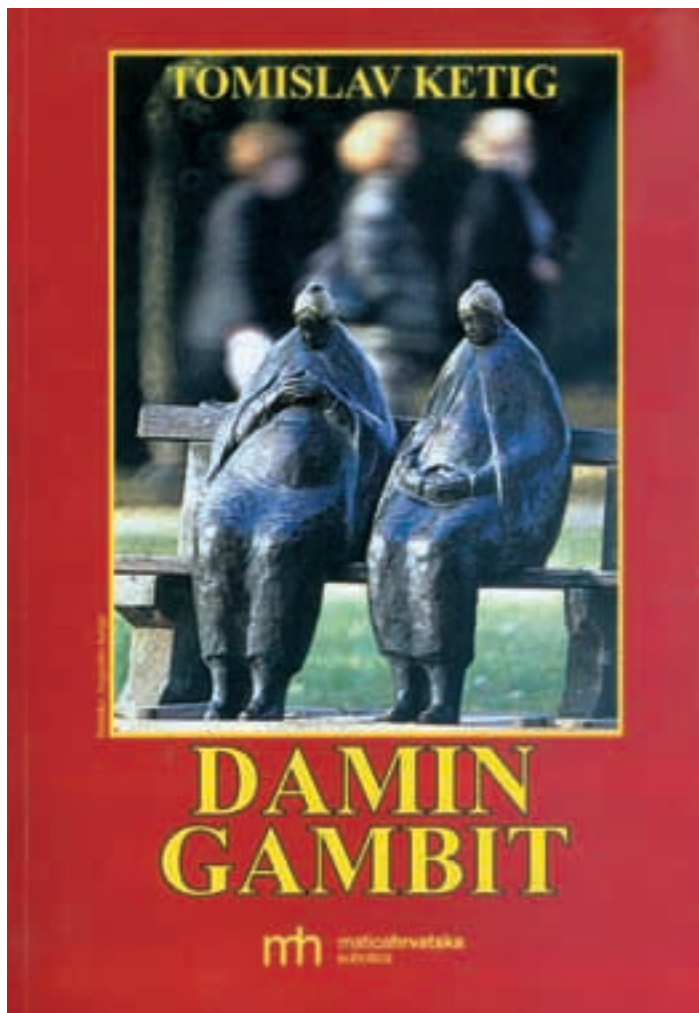
Piše: dr. János Bányai

D*amin gambit* Tomislava Ketiga je roman o životu građanskog društva, odnosno srednjeg sloja u doba tranzicije, kada se neke osnovne moralne i društvene vrijednosti dovode u pitanje i kada se to građansko društvo svojim stilom života, svojim obiteljskim vezama, pozivanjem na svoje podrijetlo, a istovremeno doživljavajući svijet u kojem se ipak može kako-tako živjeti, odupire daljnjem srozavanju građanskih vrijednosti. *Damin gambit* je u cjelini suvremen roman, u njemu se mogu prepoznati poznati, ili manje poznati likovi iz današnjeg društvenog života, likovi pritiješnjeni povijesnim promjenama, a isto tako pritiješnjeni svojim životnim prilikama, kao i doživljajem prolaznosti vremena.

KUT NARATORA

Roman počinje opisom pokopa četvrtog supruga glavne junakinje **Magdalene Baumann**, po ovom mužu **Magde Politeo**. Poslije sprovoda obitelj će se s poznanicima i prijateljima okupiti u stanu Magde Politeo, tu su njene kćeri, njihovi muževi, tu su bliži i daljnji rođaci, a kad svi odu sredovječna Magda ostaje sama suočena sa samoćom, koju će pokušati svladati sjećanjima, a potom sve izraženijom brigom za svoje kćeri i za njihove živote, zatim će otići na turističko putovanje na Bliski istok, gdje će steći nova poznanstva koja će je pratiti u daljnjem tijeku njenoga života.

Roman *Damin gambit* znači počinje iz doba realistične književnosti poznatim pripovjedačkim postupkom, jednom vrstom

tabloa; uglavnom su svi tu, izuzev onih s turističkog putovanja, koji će tijekom romana imati posrednog ili neposrednog udjela u Magdinu životu. Razvijajući radnju svoga romana iz ovog tabloa Tomislav Ketig će se držati narativnog postupka linearnog pričanja, naravno uz povremene izlete u prošlost i u snove. To je sasvim prirodan narativni postupak, koji proistječe iz kuta promatranja naratora, koji se s pravom može smatrati onipotencijalnim junakom Ketigovog romana.

PRESJEK DRUŠTVENOG ŽIVOTA

Magdalena Baumann je čvrsta žena, koja se hrabro suočava s dešavanjima iz svoga života ili iz života njoj najbližih, njenih kćeri, novih poznanstava ili onih koji su igrali više-manje značajnu ulogu u njenom životu, ranijih muževa, ranijih i novijih prijatelja. Pri tome se Magda opasno približava dobi starenja, što je naravno pogađa, ali ni to je neće samljeti, kao što je nisu samljele

ni druge nesreće, smrti i nesretni brak jedne od njenih kćeri, osamljenost druge kćeri, ili smrt njene prijateljice, stečene na turističkom putovanju, prema kojoj u izvjesnim trenucima osjeća i potajnu putenost.

Kroz veliki broj dobro oformljenih likova Tomislav Ketig u *Daminom gambitu* pruža i presjek društvenog života Srednje Europe, jer i korijeni njegovih likova dosežu u dvenu prošlost ovih predjela, a njihovi životi u suvremenom svijetu vezani su za ove prostore, od Zagreba do Novog Sada, od Zagreba do Beča i Stutgarta, sve do Geneve i Nizozemske, da bi na kraju romana, u doba starenja Magdinog, svi ti prostori bili prepušteni sjećanjima, jer će se Magda zaustaviti na najjužnijem dijelu afričkog kontinenta, odatle će samo pismima i povremenim telefonskim razgovorima održavati vezu sa svojim ranijim životom, naravno uz ne previše stvari, koje su joj stigle iz starih krajeva i koje je podsjećaju na njen raniji život.

MAJSTOR SVOG ZANATA

Roman s jedne strane prati životni put Magdalene Baumann, to je karakteristika kontinuiranog pripovijedanja, a s druge strane s puno pojedinosti i dešavanja, koja utječu na Magdin život, ili na koje ona utječe, roman Tomislava Ketiga poprima karakteristike kaleidoskopskog. Pobočni detalji o podrijetlu **Karla Kertnera**, poznanika s turističkog putovanja, o njegovu obiteljskom stablu, o naslijeđenim aristokratskim manirama,

koje imaju svoje određeno mjesto i u suvremenom poslovnom svijetu, zatim detalji o životu i stradanju **Branka Rudića**, muža jedne od njenih kćeri, tipičnog predstavnika svijeta propalih biznismena, koji se neće uzdržati ni od iznuda, pa do drugih odlika poslovnog svijeta, koji su preko Magdinih razgranatih obiteljskih veza u dodiru s njom i s njenom užom obitelji, potom detalji o životu u današnjem Zagrebu, kao i upečatljiva slika samoga grada Zagreba zasnovana na pojedinim epizodama, čine roman Tomislava Ketiga s jedne strane romanom o ženskom liku, koji svoj život uređuje na mantri šahovske igre, otud i naslov romana, i koji će se uvrstiti u red poznatih ženskih likova hrvatske i drugih književnosti, a s druge strane roman s puno dobro oformljenih likova, koji su tu predstavljeni uvijek u pričama, ili u detaljima priča, što je jedan od oblika odstranjenja, kao poznatog narativnog postupka. Tomislav Ketig je upravo u tome majstor svog zanata. U načinu na koji detalje, ali i dešavanja iz dalekih vremena, ili s dalekih prostora, umije dovoditi u vezu, koja je prirodna i koja odiše stvarnim poznavanjem života i povijesti. Po tome se roman Tomislava Ketiga *Damin gambit* može smatrati društvenim i historijskim odrazom srednjoeuropskih dešavanja na kraju prošloga stoljeća i na početku novoga. Roman s puno upečatljivih pojedinosti, ispričan jednostavnim jezikom, s izuzetno uspjelim dijalozima. Po svojim dijalozima *Damin gambit* je razgovorni roman. Razgovori u romanu odvijaju se uvijek na dobro opisanim prostorima, u stanovima, u klubovima, u kafeima, na mjestima gdje se junaci ovog romana s puno likova susreću...

Tomislav Ketig dobro poznaje svijet koji opisuje i nikad se ne poistovjećuje s njim, već ga opisuje, opisuje govorom o posebnostima svojih junaka, kao i o posebnostima njihovih života i sudbina. Upravo zbog toga što dobro poznaje ovaj svijet Tomislav Ketig drži i određenu distancu prema njemu, što mu omogućava da u svoju naraciju skoro neprimjetno, ali zato uvijek upečatljivo, uveže nit ironičnog govora, što čini njegovu naraciju slojevitom i životnom.

AKTIVNOSTI HKPD-A MATIJA GUBEC

Svjetski kongres slame u Tavankutu

Jedna od brojnih akcija i manifestacija HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta je i Svjetski kongres slame, koji se održava od 9. do 14. srpnja, kaže projekt menadžer HKPD-a **Dubravko Bilinović**.

»Svjetski kongres slame, koji se ove godine održava u Tavankutu u suradnji s američkim muzejom slame, održat će se od 9. do 14. srpnja. Sudionici mogu biti ne samo iz inozemstva, već i iz Republike Srbije, premda ih najviše ima iz inozemstva, poglavito iz Nizozemske, zatim, nekoliko iz Kanade, SAD-a, Ukrajine, Bjelorusije i Mađarske. Smještajni kapaciteti Tavankuta su skromni, možemo ih nazvati hostel-skim. Postoji više varijanti, jedna je galerijski prostor iznad Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame, zatim u okviru škole u učionicama, kao i smještajni kapacitet škole sličan onom u Galeriji i na Etno salašu Balažević«.

Sudionici na kongresu slame ne moraju biti upoznati s tehnikama rada sa slamom, a također ne postoji niti dobna granica za sudionike kojih, osim iz inozemstva, ima i iz Subotice te vojvođanske regije, kaže Dubravko Bilinović.

»Predviđeno je da svi sudionici budu prisutni na svim prezentacijama i radionicama koje budu organizirane u okviru Svjetskog kongresa slame. Svi do sada prijavljeni sudionici iz inozemstva su se prijavili i da održe radionicu ili neku vrstu prezentacije, tako da ćemo imati prilike vidjeti kakve su te tehnike obrade slame u različitim krajevima i državama. Predviđeno je i da naše slammarke, koje imaju tu čast biti sasvim sigurno autentične u odnosu na ostale, pokažu kako se rade slike od slame. Takve slike, kako su potvrdili internacionalni sudionici na kongresu, još nitko do sada nije radio.«

Svjetski kongres slame u Tavankutu prvi se put organizira u Srbiji, iako je već prijašnjih godina održavan, među ostalim, i u Mađarskoj.

Zainteresirani se mogu prijaviti osobno članovima *Gupca* i organizatorima kongresa ili putem elektroničke pošte na adresu: sladislav@open.telekom.rs.

Cijena za sudionike je 25 eura na dan, a cijenom je obuhvaćena participacija za kongres i tri obroka te noćenje. Postoji dogovor s hotelom *Patria* da oni koji žele, mogu po povoljnijim cijenama dobiti smještaj u hotelu. Za njih je osiguran put do Tavankuta i povratak.

Tavankut će biti i mjesto II. međunarodnog volonterskog kampa. Kako kaže Dubravko Bilinović, HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta je prošle godine uspostavio suradnju s volonterskim centrom Vojvodine iz Novog Sada i ove godine se ta suradnja nastavlja kroz održavanje spomenutog kampa u Tavankutu.

»Prvi dio kampa, od 7. do 14. srpnja, bit će orijentiran na Etno salašu Balažević u Tavankutu, gdje se održava Svjetski kongres slame i gdje će volonteri pripomagati u organizaciji i provedbi samog kongresa. Po završetku kongresa, volonteri će nastaviti svoj rad od 14. do 20. srpnja u tavankutoj šumi, kako bi se određene staze očistile, postavila signalizacija i tavankutska šuma preuredila za turističke svrhe. Osobito zato, jer se Tavankut sada već sasvim otvoreno pokušava pozicionirati kao agro-turističko središte našeg grada«, rekao je Bilinović. Volonteri dolaze iz Nizozemske, Irske, Finske, Španjolske i vjerojatno iz Češke.

N. Skenderović

24 MINUTA SA ZORANOM KESIĆEM, EMISIJA ZBOG KOJE SE OSTAJE UZ TV

Pravi dojam nakon teških utisaka

Kesić je u leksici i ponašanju svojih predmeta obrade pronašao pozadinsko, ali zato istinsko i suštinsko značenje i to tako što u tom procesu gromadu od utjecaja usitni do razine zbog koje bi se svaki pošten čovjek pokrio ušima i pobjegao iz javnog života

Eeej, dobro veče. (...) Nije veče? (...) Olja, Vi ste? (...) Niste, muško je? (...) Pa, jeste li gledalac? (...) Čitalac? Greška.

Ajmo mi ono naše.

Poštovani čitatelji, vi ste na stranicama *Hrvatske riječi* i pratite početak teksta o emisiji 24 minuta sa **Zoranom Kesićem**, čiji je autor poznati beogradski voditelj. Taj je voditelj, poznatiji kao Zoran Kesić, već nakon prve epizode uspio u drugi plan baciti još poznatiju mu kolegicu **Olju Bečković**, jer su gledatelji, umorni od dvosatnih mudrovanja u *Utisku nedjelje*, jedva dočekali da cager prijeđe 11. noćnu uru i prepuste se istinskom prozračanju duha. Naime, svaki od jednog bivšeg premijera obavješteniji gledatelj s nestrpljenjem očekuje nedjelju večer kako bi vidio što je to Kesić u uvodu obradio kao headline svoje emisije: je li to, možda, **Vučić** privatno, Božanski supermenski ili, ju bestijalnosti, Premijer profesionalno? Nađu, naravno, kod Kesića svoje mjesto i ostali junaci političke estrade: **Velimir Ilić** na križnom putu od nositelja orden(j)a do sveca, **Aleksandar Vulin** u različitim odorama i bez njih ili pak **Dragan Đilas** kao matematički genij na temi »Postizborni postotak u odnosu na cenzus«. Pozabavi se Kesić i običnim građanima, poput bivšeg skretničara u Željeznicama Srbije a sada scenariste 24 minuta **Dragiše Manojlovića**, koji je napisao vic

o Muji i Fati ili pak **Kristijana Golubovića**, koji je u *Teškoj reči* s **Draganom J. Vučićevićem** pred gledateljstvom podijelio živopisna iskustva i danas popularne zabave Onozakonih pod nazivom *Čopanje*.

BRITKO, A NJEŽNO

Kao i u slučaju Televizije Vojvodine s otkrićem *Državnog posla* nakon *Noćne straže*, tako je i Televizija B 92 u *Fajront Republici* (koja se emitirala na *Prvoj srpskoj televiziji*) u Zoranu Kesiću prepoznala sjajnu priliku da na originalan način obogati svoju ne baš smiješnu humorističnu produkciju. Nakon bjesomučne borbe s konkurencijom za podizanje gledanosti s erteeliziranim projektima poput *Velikog brata*, *Moja kuhinja -- moja pravila* i *Bulevarom* (kojemu zasluženu pozornost posvećuje i sam autor u 24 minuta) skauti B 92 konačno su u otkaćenom humoru vratili dobro poljuljani renome ove medijske kuće. Jer, svojim kao – Vučićev jezik – britkim humorom, a istodobno – kao Amfilohijeva homofilija – blagim karakterom Zoran je Kesić pridonio da se Stvarnost koja odlučuje prikaže u svom prirodnom obliku. Drugim riječima, Kesić je u leksici i ponašanju svojih predmeta obrade pronašao pozadinsko, ali zato istinsko i suštinsko značenje i to tako što u tom procesu »gromadu od utjecaja« usitni do razine zbog koje bi se svaki pošten

čovjek pokrio ušima i pobjegao iz javnog života. Trećim riječima: Kesić u 24 minuta od gotovo iste stvari stvori takav dojam kakav nijedan »utisak« prije njega nije uspio.

Uz potpisnika ovoga teksta vjerojatno ne manjka još gledatelja koji smatraju kako su gosti 24 minuta slabija strana emisije, i to ne stoga jer su oni »nešto loši« nego iz prostog razloga što je Kesić toliko dobar. Uz rijetke izuzetke, niti **Vedrana Rudan**, niti **Mičko Ljubičić**, niti **Miljenko Jergović**, niti **Jovo Bakić** ili netko drugi od koga se to »očekuje« nemaju taj dar i šarm koji se kod Kesića uočava i kad zine i kad pita.

VJERA U NADU

Autora ove emisije, međutim, prati rijetka sreća da je od cca. 35 emisija fulao bar njih 7-8. Naime, nakon svega 10 epizoda početkom siječnja 24 minuta iz nepoznatih je razloga privremeno nestalo s ekrana; zatim je u svibnju uslijedila neplanirana

stanka, nastala valjda »zbog situacije« u kojoj je produkcija smijeha s televizije prešutno tretirana kao nepristojno ponašanje. A u aktualnoj priči o cenzuri šapće se i o do sada neemitiranoj 21. epizodi.

Ipak, uz Državni posao, Kesićevih 24 minuta jedina je emisija ovoga žanra koja zasluži pozornost i koja daje vjeru u nadu da zdrav duh nije napustio (pre)ostalu nam mladost. Uostalom, o tomu svjedoče i same autorove riječi, objavljene u povodu nenajavljenog ukinuća njegove emisije u tekstu pod naslovom Ništa još niste videli. Prenosimo samo dio, koji otkriva njegovu suštinu, čak i ako ga niste pročitali: *Ne zaboravite da mislite svojom glavom, ne zaboravite da ono što vidite na televiziji ili pročitate u novinama možda i nije istina, ne zaboravite da razmišljate kritički i potrudite se da čitate između redova*. Je li, onda, čudan njegov odgovor na pitanje »Kako je biti Zoran Kesić«? *Nije lako. Ali je zabavno*.

Z. R.

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Tjedan gastronomije bačkih Bunjevaca u Esplanadi

Članovi HKC Bunjevačkog kola, sudionici
Tjedna gastronomije u Esplanadi

Početkom 90-tih godina poznati zagrebački Hotel *Esplanada* provodio je projekt predstavljanja raznih vrsta hrvatskih kuhinja na tjednom nivou. Tako se u *Esplanadi* jedan tjedan kuhalo na međimurski, potom dalmatinski, slavonski, zagorski, a između ostalog i na bunjevački način!

Hrvati Bunjevci su *Tjednu gastronomije u Esplanadi* sudjelovali od 4. do 7. srpnja 1994. godine, odnosno točno prije 20 godina. Do sudjelovanja na ovom projektu Hrvata iz dijaspor došlo je sasvim slučajno – zahvaljujući poznanstvu **Dinka Ivkovića** sa sinom ravnatelja ovog hotela. »Nakon što su nam javili da smo pozvani u Zagreb predstaviti našu kuhinju i dio kulture odmah smo počeli s organizacijom, jer vremena nije bilo puno. Bilo je to ludo iskustvo. Iako smo bili svi laici i nitko nije imao veze s gastronomijom i turizmom upustili smo se u tu avanturu sa željom da pokažemo našu bunjevačku kuhinju, ali i da bi nastavili održavati vezu s našom domovinom koja nam je bila naročito potrebna u ta teška ratna vremena«, rekao je **Lazo Vojnić Hajduk**, tadašnji potpredsjednik HKC Bunjevačkog kola.

S obzirom da je organizacija pripala HKC *Bunjevačkom kolu*, članovi su se organizirali da pored bunjevačkog gastonomskog bogatstva u Zagrebu predstave i još svoj likovni odjel, tamburašku muziku te nošnju koju je nekolicina mladih nosila.

SKORUPAČA, PRISNAC I UZLIVANCA

U gore navedenom tjednu u restoranu ekskluzivnog hotela *Esplanada* na stolovima je bio jelovnik pod nazivom *Tjedan gastronomije bačkih Bunjevaca* iz kojeg su gosti imali mogućnost poručiti svoje predjelo, glavno jelo ili desert. Ovaj jelovnik su složili članovi *Bunjevačkog kola* i on je sadržavao tradicionalna bunjevačka jela. Tako se među hladnim predjelima moglo naručiti između ostalog *divenica*, lemeški kulen, *skorupača* s *lakumičina* te za toplo predjelo *prisnac*, *uzlivanca* i *taške*. Među juhama su u ponudi bile kokošja (*svilena*) čorba, krumpir-čorba i čorba od surutke – *čavli čorba*. Pileći paprikaš sa *čipetkama*, teleći *perkelt* s nudlama i nagusto tarana s *divenicom* bila su jela u kategoriji međujela, dok je među glavnim jelima bilo najraznolikije

ponude: od junetine na svatovski način, *krumpirače*, pečene pučke i *pokljukuše*, rolade *a la salaš* sve do bifteka *Bunjevačko kolo* – jela koje je izmišljeno radi ove prigode i koje nažalost nije našlo kasnije. Sastojalo se od bifteka i oko njega poslaganih suvih šljiva te je njegov izgled podsjećao na kolo, otuda naziv biftek *Bunjevačko kolo*. Od salata su se služili krastavci s *kiselnom*, *sunčani krastavci*, *mišana* salata i svježja salata, a za desert su bila posluživana slatka *tista* – otezana pogača (s makom, višnjom, orasima), u kiselu pogača (s makom, sirom, orasima), listići, *fanki* i *barat file*.

KUHARI

Glavni kuhar ovih delicija bio je **Stipko Pečerić** (tadašnji subotički kuhar restorana *Majur*) i **Irena Vojnić Hajduk**, kućanica. Oni su imali na raspolaganju cijelu kuhinju *Esplanade* koja se prostirala na tri etaže i sve njene kuhare na usluzi. Iz razgovora s Irenom, glavnom kuharicom za jela s tijestom doznali smo kako je sve funkcioniralo iza zatvorenih vrata kuhinje: »Nikada ranije nisam kuhala za toliko ljudi i bilo je hrabro otići tamo u nepoznatu kuhinju i kuhati s nepoznatom

hranom. Jedino što smo naše ponijeli bio je sir za *prisnac*. Kako sam ja uglavnom bila zadužena za predjela i deserte, kuhala sam na trećoj etaži, za to namijenjenoj. Najviše su mi naručivali *prisnac*, *barat file* i *fanke*. Iako sam nekad znala napraviti malo više nego što sam *tribala*. Bilo je situacija i da je *falilo* hrane, jer su mi *prisnac* pojeli konobari prije nego što su iznijeli gostima restorana. Znao se prikrasti i šef kuhinje i *odsići* koji komad pogače.«

Radi potpunog bunjevačkog ugođaja, goste su na ulaznim vratima restorana pozdravljali mladi članovi *Bunjevačkog kola* u nošnjama, a u restoranu im je zvucima tambure dopunio ugođaj tamburaški sastav *Hajo* iz Subotice. Ovaj tamburaški sastav je pored koncerata za vrijeme večere u hotelu *Esplanada* imao i svoj koncert u *Kristalnoj dvorani* ovog hotela te u parku *Zrinjevac* u centru Zagreba. Likovni odjel HKC *Bunjevačkog kola* predstavio se izložbom svojih slika, među kojima su bile predstavljene i slike od slame.

»Svi mi koji smo tad išli predstavljati bunjevačku kuhinju i tradiciju bili smo izuzetno hrabri ljudi, jer je to bilo vrijeme kad se barut osjetio po ulicama Zagreba, pa i cijele Hrvatske. Išli smo u državu s kojom ratuje naša domicilna i nismo znali što će nas dočekati kad stignemo u Hrvatsku, a tako ni kad se vratimo nazad u Srbiju. Hvala dragom Bogu sve je dobro prošlo – osim što smo se mi lijepo proveli za tih tjedan dana u Zagrebu, pokazali smo hrvatskoj javnosti da nas ima i s ove strane Dunava koji smo raspoloženi za suradnju s matičnom državom Hrvatskom«, naglasio je organizator puta Lazo Vojnić Hajduk.

Jelena Dulić

More, more...

Novi Vinodolski

Učenici koji pohađaju nastavu na hrvatskom nastavnom jeziku i koji pohađaju sate hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture i ovoga su se ljeta odmarali na moru. Na zasluženi odmor prva skupina učenika krenula je 15. lipnja. U ovoj ekipi išli su učenici osnovnih škola iz Sota, Bezdana, Brega, Žednika i Subotice.

»Po dolasku u Novi Vinodolski uslijedilo je malo razočaranje zbog lošeg vremena, ali su nas dočekali veseli djelatnici Crvenog križa, koji su se potrudili zanimljivim aktivnostima i radionicama popuniti vrijeme koje nije moglo biti iskorišteno za uživanje na suncu. Ipak, vrijeme se stabiliziralo, pa nisu izostale niti morske ljetne radosti, a za neplivače bila je organizirana i škola plivanja. U pauzama između raznih aktivnosti bilo je prilike za šetnju prekrasnim gradom, u kojem se nalazi i rodna kuća našeg književnog velikana **Ivana Mažuranića**. Tjedan je brzo prošao, a učenici su se kućama vratili puni lijepih dojmova, radosni zbog sklapanja novih prijateljstava i s željom da se ovako prekrasno i zanimljivo ljetovanje ponovi«, kazala je voditeljica iz Sota **Ana Hodak**.

Odmah po povratku, već istoga dana, 22. lipnja, u Novi Vinodolski je krenula druga skupina djece. Ove godine u odmaralište Crvenog križa išla su djeca koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u okolnim osnovnim školama u Đurđinu, Tavankutu i Maloj

S obzirom na to da je bilo vrijeme loše za kupanje, učenici su imali priliku istraživati mjesto u kojem su boravili i to uz pomoć mape naselja i zadataka koji su im bili zadani. Cilj je bio pronaći sva mjesta koja su bila obilježena na mapama. O dojmovima učenika i voditelja nije potrebno puno govoriti, kako nam je bilo možete pogledati na slikama«, rekla je **Mirjana Božnjak**, učiteljica iz Žednika.

Učenice koje su na ovogodišnjem republičkom natjecanju iz hrvatskog jezika bile najbolje, također su ljetni odmor započele u odmaralištu Crvenog križa.

Ovaj put, kao i dosadašnjih godina, organiziralo je Hrvatsko nacionalno vijeće pod pokroviteljstvom Grada Zagreba i Crvenog križa.

Bosni. »Ove godine je među djecom i voditeljima bilo izuzetno jedinstvo, već za dva, tri dana postali smo jedna škola« rekla je učiteljica iz Male Bosne **Marina Kovač**, te dodala: »Svi smo brinuli jedni o drugima. Puno je bilo djece koja su po prvi puta bila na moru i koja nisu mogla sakriti oduševljenje.« Da je ovo za učitelje, nastavnike i voditelje izuzetno naporno i da je u pitanju velika odgovornost zna svatko tko je bilo kada vodio tuđe dijete, no o tome naša sugovornica kaže: »Da, naporno je i odgovornost je velika, ali sreća na dječjim licima je neprocjenjiva nagrada.«

»Iako je vrijeme bilo uglavnom hladno i kišovito, djecu nije spriječilo da uživaju. Animatori i instruktori potrudili su se odmor učenika učiniti prijatnim. Svaki dan bio je pun aktivnosti. Učenici su izrađivati narukvice i razglednice na likovnim radionicama, naučili su nove plesne korake, te sudjelovali u karaoke šou, izboru za »naj frizuru...« Organizirana je bila, također, obuka iz oblasti prve pomoći za starije učenike, sportske igre, provjera i obuka u plivanju...

Mali, zgodan gradić s tihim samostanom u centru bio je središte jedne od ovogodišnjih ljetnih školica za učenike hrvatskih odjela iz dvije subotičke škole - »Matko Vuković« i »Ivan Milutinović«. Dvije učiteljice, nastavnik tjelesnog, pater **Marjan**, liječnik, psihologinja, kuharica, **Ana** i **Miće** – kompletna ekipa s 40-tak djece potvrdila je i logo ovog mjestašca: »No stress on Cres«. Odlična organizacija, prisustvo dobre energije i duha zajedništva doprinijelo je da svakodnevna vježba duha i tijela, zajedničke aktivnosti, stvaranja, razonode i kupanje budu pravo uživanje. Jutro je počinjalo buđenjem u 7.30, zatim tjelovježba, duhovna meditacija, pa doručak. Nakon toga terapija solju, prikupljanje sunčavih zraka i uvježbavanje skoka sa skakaonica do podne. U pola jedan je bila zajednička sveta misa koju su upotpunile tambure i učiteljica Ana, a nakon toga ručak. Odmor saticak, dva, pa opet prskanje cura na plaži, sakupljanje morskih zvijezda i kupanje, a onda predvečer razgibavanje uma, prstiju, smisla za humor i zabavu. Društvene igre, izrada narukvica i odbojka. Domaćinima smo prezentirali i neke od naših snimljenih filmova i proveli s njima jednu ugodnu večer uz glazbu i vino. Pateru **Zdravku** veliko hvala što nam je bio domaćin i ove godine i time omogućio da nas valovi nauče plesti narukvice protkane duhom identita, slobode i zajedništva. Da ostanemo povezani, ispunjenii, spremni svoju lađu opet ostavit žalu i dalje ići kamo trebamo mi.

J. V.

PETAK 4.7.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:10 Dr. Oz, talk show
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 Junaci u kamionima, dokumentarna serija
11:00 Sve će biti dobro
12:00 Dnevnik 1
12:22 Abeceda zdravlja (R)
12:35 Znaj da te volim, telenovela
13:20 Roditelji i djeca, serija
14:10 Skica za portret
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Alpe-Dunav-Jadran (R)
15:15 Emisija pučke i predajne kulture
15:45 Nikola Tesla, dramska serija
17:00 Vijesti
18:10 Koncert etno i world glazbe (R)
18:55 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:06 Loza, serija
21:00 Ljubav i druge nemoguće potrage, američki film
22:50 Dnevnik 3
23:25 El aura, argentinski film - Filmski maraton
01:35 Ljubavi i druge nemoguće potrage - Filmski maraton
01:35 Podmetnuto ubojstvo, kanadski film - mski maraton
03:15 Reprizni program
03:55 Vijesti iz kulture
04:05 Jezik za svakoga (R)
04:15 Dokumentarni film - domaći
04:45 Koncert etno i world glazbe (R)
05:30 Hrvatska uživo
06:15 Ljubav u zaleđu, serija

05:30 Najava
05:33 Pravilo 72 (R)
06:03 Prkosna ljubav
06:45 Prkosna ljubav
07:28 Felixova pisma, crtana serija
07:53 Ezopovo kazalište, crtana serija
08:03 Mowgli, serija za djecu
08:28 TV vrtić: Trema

08:40 Tajni dnevnik patke Matilde: Tko se nije skrio (R)
08:55 Papreni detektori, serija
09:20 Život s Derekom, serija
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
10:55 Mučke, serija
11:25 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
11:40 Jednostavna jela s Nigelom Slaterom, dokumentarna serija
12:10 Podmetnuto ubojstvo, kanadski film
13:45 Brazil-Ekspres, dokumentarna serija
14:25 Wimbledon 2014., prijenos
16:15 Regionalni dnevnik
16:55 Wimbledon 2014., prijenos/
Latinoamerikanci
17:49 Nogomet, SP Brazil - prijenos
20:10 Zaštitnica svjedoka
21:00 Brazuca - emisija
21:45 Nogomet, SP Brazil - prijenos
23:50 Brazuca - emisija
00:30 Noćni glazbeni program

07:15 RTL Danas, (R)
08:00 Villa Maria, serija (R)
08:50 Moji džepni ljubimci
09:10 Virus attack, serija
09:30 TV prodaja
09:45 Snažne žene, serija
10:45 Snažne žene, serija
11:45 TV prodaja
12:00 Bibin svijet, serija (R)
12:40 Ekkluziv Tabloid, (R)
13:50 Villa Maria, serija
14:45 Tko će ga znati!, (R)
15:35 Ljubav, navika, panika, humoristična serija (R)
15:50 Ljubav, navika, panika, humoristična serija (R)
16:10 Ljubav, navika, panika, humoristična serija (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet
17:35 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati!
20:00 Slobodni pad, igrani film, akcijski
22:10 Željezni orao 3, igrani film, akcijski
23:05 Eurojackpot
23:10 Željezni orao 3
00:20 RTL Danas, (R)
01:05 Kraj programa

SUBOTA 5.7.2014.

07:00 Eko zona (R)
07:45 Star in the Dust, američki film - ciklus klasičnog vesterna
09:05 Normalan život
10:00 Vijesti
10:15 Dražesni pupoljci svibanjski, serija
11:05 Damin gambit: Irena Vrkljan
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veliki brodolomi
Jadrana: Jadranski
Titanic - Baron Gautsch, dokumentarna serija
13:15 Dokumentarni sadržaji religijske tematike
13:45 Prizma
14:30 Kućni ljubimci
15:05 Sretna obitelj, serija
17:00 Vijesti
17:15 Tržnice - trbuh grada: Barcelona - La Boqueira, dokumentarna serija
18:10 I to je Hrvatska (R)
18:25 Lijepom našom: Vinkovci
19:30 Dnevnik
20:06 Loto 7/39
20:13 Mali veliki vojnik, kinesko-hong-konški film
21:50 Vladarica, serija
22:35 Dnevnik 3
23:10 Zatočnici raja, britanski film - Filmski maraton
01:20 Filmski maraton subota 2. film
03:00 Filmski maraton subota 3. film - dnevna repriza
04:40 Prizma

06:34 Najava
06:37 Rijeka: More (R)
07:07 Dim dam dum
07:12 Wot wot's, crtani film
07:22 Dr. Pas, crtana serija
07:32 Felixova pisma
07:57 Ezopovo kazalište, crtana serija
08:07 Mowgli, serija za djecu
08:32 TV vrtić: Pamti pa vrati (R)
08:45 Vedranovi velikani: Lucija Mikas
08:55 Pinokijeve pustolovine, britansko-američko-njemačko-francusko-češki film za djecu
10:30 Mučke, humoristična serija
11:05 Kroz tvoje oči, dokumentarna serija
11:30 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
11:45 Jednostavna jela s Nigelom Slaterom, dokumentarna serija
12:30 Nogomet, SP Brazil - snimka

14:15 Nogomet, SP Brazil - sažetak
15:00 Wimbledon 2014., prijenos finala (Ž)
17:10 Brazil-Ekspres, dokumentarna serija
17:49 Nogomet, SP Brazil - prijenos
20:00 Zaštitnica svjedoka, serija
21:00 Brazuca - emisija
21:45 Nogomet, SP Brazil - prijenos
23:50 Brazuca - emisija
00:35 Optuženi, serija
01:35 Noćni glazbeni program

06:35 RTL Danas, (R)
07:20 Moji džepni ljubimci, crtana serija (R)
07:30 Virus attack, (R)
07:50 Timon i Pumbaa
08:20 Svemoguću Spiderman
09:15 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
10:00 TV prodaja
10:15 Koledžicom po svijetu, zabavna emisija (R)
11:20 TV prodaja
11:35 Malcolm u sredini
12:05 Malcolm u sredini
12:35 Malcolm u sredini
13:05 TV prodaja
13:20 Kućanice, humorna dramska serija
14:20 Kućanice, humorna dramska serija
15:15 Pratinja za vjenčanje, igrani film, romantična komedija
16:30 RTL Vijesti
16:45 Pratinja za vjenčanje, igrani film, romantična komedija
17:00 Koledžicom po svijetu, zabavna emisija
18:30 RTL Danas
19:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Po jutru se dan poznaje, igrani film, romantična drama
22:15 Plaćenici - TV PREMIJERA, igrani film, akcijski
00:05 Bez izlaza, igrani film
01:55 Astro show
02:55 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

NEDJELJA 6.7.2014.

06:15 Lijepom našom: Vinkovci (R)
07:30 Oliver, britanski film - Zlatna kinoteka

09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 A.Christie: Poirot
12:00 Dnevnik 1
12:20 I to je Hrvatska (R)
12:35 Plodovi zemlje
13:28 Split: More
14:00 Neobično oružje, dokumentarna serija
14:55 Mir i dobro
15:30 Raj, serija
16:20 Vrtlarica (R)
16:50 Eurovijesti
17:00 Vijesti
17:20 Kennedyjevi, serija
18:10 Godišnjica mature
19:30 Dnevnik
20:06 Loto 6/45
20:12 Velo misto, serija
21:35 Stipe u gostima
22:10 Dnevnik 3
22:45 Klasika mundi: Svečani koncert u čast Gustava Mahlera - Kalište 2010.
00:05 Prva repriza nedjeljnog krimića
00:50 Igrani film - strani
02:25 Ljeto - dokumentarci na I. nedjeljom u 14,00 h
04:10 Mir i dobro
04:40 Plodovi zemlje
05:30 Split: More
06:00 Vrtlarica (R)

06:32 Najava
06:35 Turistička klasa (R)
07:05 Zvonko u Zemlji igračaka, crtana serija
07:15 Vatrogasac Sam
07:25 Felixova pisma
07:50 Ezopovo kazalište, crtana serija
08:00 Mowgli, serija za djecu
08:25 Tajni dnevnik patke Matilde: Tko se nije skrio (R)
08:40 Laboratorij na kraju svemira: Šumeće kugle (R)
08:50 Djeca svijeta, serija
09:10 Gladijatorska akademija, crtana serija
09:35 Briljanteen
10:20 Pozitivni (R)
10:50 Biblija
11:00 Pisarovinska Jamnica: Misa, prijenos
12:05 Pas iz Bijele kuće, američki film
14:10 Nogomet, SP Brazil - sažeci
14:40 Nogomet, SP Brazil - snimka
15:00 Wimbledon 2014., prijenos finala
18:30 Brazil s Michaelom Palinom, dokumentarna serija
20:00 Zaštitnica svjedoka
20:45 Nima Splita do Splita, glazbena emisija

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- * Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

21:30 Festival Split 2014.,
prijenos
23:15 Hannie Caulder,
američki film
00:40 Festival Split 2014.,
proglašenje pobjednika
01:00 Noćni glazbeni program

07:15 RTL Danas, (R)
08:00 Timon i Pumbaa (R)
08:30 Svemoguća Spiderman (R)
09:25 TV prodaja
09:40 Galileo
10:35 TV prodaja
10:50 Malcolm u sredini
11:20 Malcolm u sredini
11:50 Malcolm u sredini
12:30 Čivava s Beverly Hillsa,
igrani film, komedija
14:15 Ledena princeza, film,
obiteljska humorna drama
16:25 Mjenjačnica
16:30 RTL Vijesti
16:45 Mjenjačnica
17:35 RTL Extra Magazin
18:30 RTL Danas
19:20 Sulejman Veličanstveni
20:00 Montevideo, vidimo
se! - nove epizode
21:00 Partneri u zločinu - TV
PREMIJERA, film, akcijski
23:00 CSI: Miami, serija
23:55 CSI: Miami, serija
00:50 CSI: Miami, serija
01:45 Astro show
02:45 RTL Danas, (R)
03:30 Kraj programa

PONEDJELJAK 7.7.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:10 Dr. Oz, talk show
10:00 Vijesti
10:15 Junaci u kamionima,
dokumentarna serija
11:00 Sve će biti dobro
12:00 Dnevnik 1
12:20 Jezik za svakoga (R)
12:35 Znaj da te volim,
13:20 Roditelji i djeca, serija
14:10 I to je Hrvatska
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:43 Svjedoci vremena - Pero
Kvrgić, dokumentarna
serija
15:33 Nikola Tesla, serija
16:38 Manjinski mozaik:
Judaika - Svjedočanstvo

i simbolika (R)
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu (R)
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:08 TV Bingo
20:30 Fokus
21:35 Nikolaj i Julie, serija
22:30 Dnevnik 3
22:56 Vijesti iz kulture
23:05 Izvavitelj - ciklus
hrvatskog filma

00:25 Fokus
01:25 Reprizni program
03:35 Vijesti iz kulture
03:45 Jezik za svakoga (R)
03:55 Dokumentarni film -
domaći
04:25 Večer na 8. katu (R)
05:10 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

06:02 Najava
06:05 Prkosna ljubav,
telenovela
06:47 Prkosna ljubav
07:30 Felixova pisma
07:55 Ezopovo kazalište
08:05 Mowgli, serija za djecu
08:30 Mala TV
08:55 Papreni detektivi, serija
09:20 Život s Derekom, serija
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
11:00 Mučke, serija
11:30 Napravljeno po mjeri,
dokumentarna serija
11:45 Jednostavna jela
s Nigelom Slaterom,
dokumentarna serija
12:15 Opsjednuta majka,
kanadski film (R)
13:45 Brazil-Ekspres,
dokumentarna serija
14:25 Nogomet, SP Brazil,
snimka
16:15 Regionalni dnevnik
16:50 Koncert
18:10 Nogomet, SP Brazil,
snimka
20:10 Zaštitnica svjedoka,
serija
21:00 Predmet ljepote,
američki film
22:45 Optuženi, serij
00:25 Koncert
01:25 Noćni glazbeni program

07:15 RTL Danas, (R)
08:00 Villa Maria, dramska
serija (R)
08:50 Moji džepni ljubimci
09:10 Virus attack
09:30 TV prodaja
09:45 Snažne žene, serija
10:45 Snažne žene, serija
11:45 TV prodaja

12:00 Bibin svijet, serija (R)
12:40 RTL Extra Magazin,
showbiz emisija (R)
13:30 TV prodaja
13:45 Villa Maria, dramska
serija
14:40 Tko će ga znati! - nove
epizode, game show (R)
15:30 Sulejman Veličanstveni
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet,
humoristična serija
17:30 Ekkluziv Tabloid,
magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati! - nove
epizode, game show
20:00 Tog se nitko nije sjetio! -
nove epizode, game show
21:10 Policajac s Beverly
Hillsa, igrani film,
akcijska komedija
23:15 RTL Vijesti
23:40 Mentalist,
kriminalistička dramska
serija
00:35 Montevideo, vidimo se!
- nove epizode, (R)
01:30 CSI: Miami, (R)
02:25 Astro show
03:25 RTL Danas, (R)
04:05 Kraj programa

UTORAK 8.7.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:10 Dr. Oz, talk show
10:00 Vijesti
10:15 Junaci u kamionima,
dokumentarna serija
11:00 Sve će biti dobro,
telenovela
12:00 Dnevnik 1
12:20 Jezik za svakoga (R)
12:35 Znaj da te volim,
telenovela
13:20 Roditelji i djeca, serija
14:10 I to je Hrvatska
14:20 Vijesti iz kulture
14:30 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:45 Četvrti smjena,
dokumentarni film
15:30 Nikola Tesla, dramska
serija
16:50 Eurovijesti
18:05 Večer na 8. katu (R)
18:50 Stipe u gostima,
humoristična serija
19:30 Dnevnik
20:06 Loza, serija
20:55 Turistička klasa
21:30 Kulturni kolodvor, ljetni

kulturni magazin
22:05 Nikolaj i Julie, serija
23:00 Dnevnik 3
23:35 Ranko Marinković:
Glorija, snimka kazališne
predstave (1. dio)
00:55 Turistička klasa
01:25 Kulturni kolodvor, ljetni
kulturni magazin
01:55 Reprizni program
03:35 Vijesti iz kulture
03:45 Jezik za svakoga (R)
03:55 Dokumentarni film -
domaći
04:25 Večer na 8. katu (R)
05:10 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

06:02 Najava
06:05 Prkosna ljubav,
telenovela
06:47 Prkosna ljubav,
telenovela
07:30 Felixova pisma, crtana
serija
07:55 Ezopovo kazalište,
crtana serija
08:05 Mowgli, serija za djecu
08:30 Mala TV
08:55 Papreni detektivi, serija
za djecu
09:20 Život s Derekom, serija
za djecu
09:45 H2O! Uz malo vode,
serija za djecu
10:10 Merlin, serija za mlade
11:00 Mučke, humoristična
serija
11:30 Napravljeno po mjeri,
dokumentarna serija
11:45 Jednostavna jela
s Nigelom Slaterom,
dokumentarna serija
12:20 Sestrina tajna,
kanadsko-američki film
13:55 Brazil-Ekspres,
dokumentarna serij
14:25 Nogomet, SP Brazil - !!!
16:15 Regionalni dnevnik
16:55 Nogomet, SP Brazil - !!!
17:49 Nogomet, SP Brazil - !!!
20:00 Zaštitnica svjedoka,
serija
21:00 Brazuca - emisija
21:45 Nogomet, SP Brazil -
prijenos
23:50 Brazuca - emisija
02:30 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, (R)
07:40 Villa Maria, serija (R)
08:35 Moji džepni ljubimci,
crtana serija
08:55 Virus attack
09:15 TV prodaja
09:30 Snažne žene, serija
10:30 Snažne žene, serija

11:30 TV prodaja
11:45 Bibin svijet, (R)
12:30 Ekkluziv Tabloid, (R)
13:15 TV prodaja
13:30 Villa Maria, serija
14:30 Tko će ga znati! - nove
epizode, game show (R)
15:25 Tog se nitko nije sjetio!
- nove epizode,
humoristična serija (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet, serija
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati! - nove
epizode, game show
20:00 Tog se nitko nije sjetio!
21:10 Tesna koža 3, igrani
film, komedija
22:55 RTL Vijesti
23:15 Mentalist, serija
00:10 Policajac s Beverly
Hillsa, igrani film, (R)
02:20 Astro show, (R)
03:20 RTL Danas, (R)
04:00 Kraj programa

SRIJEDA 9.7.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:10 Dr. Oz, talk show
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:15 Junaci u kamionima,
dokumentarna serija
11:00 Sve će biti dobro
12:00 Dnevnik 1
12:20 Jezik za svakoga (R)
12:35 Znaj da te volim
13:20 Roditelji i djeca, serija
14:10 I to je Hrvatska
14:30 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:45 Za srećom na kraj
svijeta - Opalna groznica,
dokumentarni film
15:30 Nikola Tesla, serija
16:30 dokumentarna serija
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu (R)
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:06 Loto 7/39
20:11 Loza, serija
21:00 Australijski vremeplov,
dokumentarna serija
21:55 Nikolaj i Julie, serija
22:50 Dnevnik 3
23:25 Diskretno vjenčanje,
rumunjski film - Kino
Europa
00:50 Reprizni program
02:50 Prekid programa radi
redovnog održavanja

04:25 Večer na 8. katu (R)
05:10 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

06:02 Najava
06:05 Prkosna ljubav
06:47 Prkosna ljubav
07:30 Felixova pisma
07:55 Ezopovo kazalište
08:05 Mowgli, serija za djecu
08:30 Mala TV
08:55 Papreni detektori, serija
09:20 Život s Derekom, serija
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
11:00 Mučke, serija
11:30 Napravljeno po mjeri
11:45 Jednostavna jela s Nigelom Slaterom
12:20 Zamka za učiteljicu, američko-kanadski film (R)
13:55 Brazil-Ekspres, dokumentarna serija
14:25 Nogomet, SP Brazil - snimka
16:15 Regionalni dnevnik
16:55 Nogomet, SP Brazil
17:49 Nogomet, SP Brazil - !!!
20:10 Zaštitnica svjedoka
21:00 Brazuca - emisija
21:45 Nogomet, SP Brazil - prijenos
23:50 Brazuca - emisija
00:30 Retrovizor 1. serija
01:15 Retrovizor 2. serija
02:00 Noćni glazbeni program

07:00 RTL Danas, (R)
07:40 Villa Maria, serija (R)
08:35 Moji džepni ljubimci
08:55 Virus attack, serija
09:15 TV prodaja
09:30 Snažne žene, serija
10:30 Snažne žene, serija
11:30 TV prodaja
11:45 Bibin svijet, humoristična serija (R)
12:30 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
13:15 TV prodaja
13:30 Villa Maria, dramska serija
14:30 Tko će ga znati! - nove epizode, game show (R)
15:25 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet, humoristična serija
17:30 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati! - nove epizode, game show
20:00 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show
21:10 Bez traga, policijska dramska serija
22:05 Bez traga, policijska dramska serija
23:00 RTL Vijesti
23:25 Mentalist, kriminalistička serija
00:20 Žikina ženidba, igrani film, komedija
02:15 Astro show, emisija uživo (R)
03:15 RTL Danas, (R)
03:55 Kraj programa

ČETVRTAK 10.7.2014.

06:40 Najava
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:10 Dr. Oz, talk show
10:00 Vijesti
10:12 Granice svjetlosti, dokumentarni film
11:02 Sve će biti dobro
12:00 Dnevnik 1
12:20 Abeceda zdravlja (R)
12:35 Znaj da te volim
13:20 Roditelji i djeca, serija
14:10 I to je Hrvatska
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Put na more, dokumentarni film
15:35 Nikola Tesla, serija
16:50 Eurovijesti
17:00 Vijesti
18:05 Večer na 8. katu (R)
18:50 Stipe u gostima
19:30 Dnevnik
20:06 Loza, serija
21:00 Otvaranje Dubrovačkih ljetnih igara
21:55 Nikolaj i Julie, serija
22:50 Dnevnik 3
23:25 Krvna osveta, albansko-američko-dansko-talijanski film - Kino Regija

01:10 Drugi format (R)
01:50 Reprizni program
03:35 Vijesti iz kulture
03:45 Jezik za svakoga (R)
03:55 Dokumentarni film - domaći
04:25 Večer na 8. katu (R)
05:10 Hrvatska uživo
05:55 Ljubav u zaleđu, serija

06:02 Najava
06:05 Prkosna ljubav, telenovela
06:47 Prkosna ljubav, telenovela
07:30 Felixova pisma, crtana serija
07:55 Ezopovo kazalište, crtana serija
08:05 Mowgli, serija za djecu
08:30 Mala TV
08:55 Papreni detektori, serija
09:20 Život s Derekom, serija
09:45 H2O! Uz malo vode
10:10 Merlin, serija za mlade
11:00 Mučke, serija
11:30 Napravljeno po mjeri, dokumentarna serija
11:45 Jednostavna jela s Nigelom Slaterom, dokumentarna serija
12:20 Dok nas laž ne rastavi, američko-kanadski film (R)
13:55 Brazil-Ekspres, dokumentarna serija
14:25 Nogomet, SP Brazil - snimka
16:15 Regionalni dnevnik
16:55 Nogomet, SP Brazil - sažetak

17:49 Nogomet, SP Brazil - !!!
20:10 Zaštitnica svjedoka
21:00 Largo Winch 2, francuski film
23:45 Humoristična serija
00:15 Retrovizor 1. serija
01:00 Retrovizor 2. serija
01:45 Noćni glazbeni program

05:00 Ekkluziv Tabloid, (R)
07:00 RTL Danas, (R)
07:40 Villa Maria, serija (R)
08:35 Moji džepni ljubimci
08:55 Virus attack
09:30 Snažne žene, serija
10:30 Snažne žene, serija
11:45 Bibin svijet, serija (R)
13:30 Villa Maria, serija
14:30 Tko će ga znati! - nove epizode, game show (R)
15:25 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show (R)
16:30 RTL Vijesti
16:45 Bibin svijet, serija
17:30 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:15 Tko će ga znati! - nove epizode, game show
20:00 Tog se nitko nije sjetio! - nove epizode, game show
21:00 Kućanice, serija
21:55 Kućanice, serija
22:50 RTL Vijesti
23:15 Mentalist, serija
00:10 Bez traga, serija (R)
01:00 Bez traga, serija (R)
01:55 Astro show (R)
02:55 RTL Danas, (R)
03:40 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetionik* nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 13.20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija • Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna glazba (ponedjeljom) • *Na valovima hrvatske glazbene tradicije* - narodna glazba (utorokom) • *Veliki majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljom) • *Kulturna povijest* (utorokom) • *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljom) • *Aktualije* (utorokom) • *Otvoreni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:

Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvodanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 Vjerska emisija, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 Putnici kroz vrijeme emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

MLADOMISNIK DRAŽEN DULIĆ

Neka bude po Božjoj volji

Draženova obitelj: s lijeva na desno Hrvoje, Jacinta, Dražen, Magdalena, Zdenko i Igor

Subotička biskupija i cijela Katolička crkva postale su u nedjelju 29. lipnja bogatije za jednog pastira – u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici zaređio se za prezbitera **Dražen Dulić** iz Žednika. O svome pozivu, studentskim danima u Đakovu, đakonskoj godini i brojnim aktivnostima govorit će nam Dražen, koji prije svega želi zahvaliti svojoj obitelji – roditeljima **Jacinti** i **Zdenku**, sestri **Magdaleni** i braći **Igoru** i **Hrvoju**, te vlč. **Željku Šipeku**, župniku crkve sv. Marka u Žedniku, na pruženoj potpori tijekom školovanja, a nadasve ukazanoj pomoći u rastu u vjeri i svećeničkom pozivu.

U SRCU SLAVONIJE

Poziv za svećenika Dražen je prvi put osjetio krajem osnovne škole, te ga je to nagnalo na upis Biskupijske klasične gimnazije *Paulinum* u Subotici. Budući da mu je poziv rastao tijekom školovanja, po završetku srednje škole upisao je Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu. »Nakon završene srednje škole u Subotici otišao sam na studij u srce Slavonije – Đakovo. Tamo mi je sve bilo novo, pa sam se morao prilagođavati na nove prijatelje, mjesto stanovanja, ali i na zahtjevnije školsko gradivo. Iako je bilo potrebno određeno vrijeme da se uhodam u taj novi ritam koji

mi je život u Đakovu donio i naviknem se na udaljenost od kuće, stekao sam doista dobru ekipu prijatelja, među kojima su osim bogoslova i studenti laici koji su studirali s nama. Kao i na svim ostalim fakultetima i kod nas je bilo pojedinih predmeta koji su tražili i muku i znoj, ali i onih koji su se lakše polagali. Za vrijeme studija stanovao sam u bogosloviji, tj. velikom sjemeništu, preko puta od đakovačke katedrale. U bogosloviji smo imali svatko svoju sobu i svoju kupaonicu, zajedničke su nam bile prostorije poput blagovao-nice, kapelice, aule i kantine«, govori Dražen.

ĐAKONSKA GODINA

Dražen je za đakona zaređen 6. listopada 2013. godine u katedrali sv. Petra u Đakovu. Na ređenju je sudjelovala žednička župna zajednica, kao i brojni članovi kako uže tako i šire obitelji, rodbina, te susjedi i prijatelji. »Bilo je to novo iskustvo, ispunjenje praznine, ostvarenje, prvi korak k nečemu što sam želio i iščekivao cijeli život«, svjedoči Dražen.

Da mu je đakonska godina protekla vrlo brzo i burno dokaz su brojna mjesta koja je obišao, ali i poslovi koje je kao đakon obavljao. »Nakon ređenja vrijeme sam provodio na rodnoj

župi u Žedniku, ali sam imao i obveza u Đakovu na fakultetu, jer nakon 5 godina imamo i 6., pastoralnu godinu, te još neka predavanja. Poslije božićnih blagdana dva sam tjedna proveo u Kutjevu u blagoslovu kuća. Potom, krajem drugog mjeseca odlazim na hodočašće u Svetu zemlju i Jordan. Kad nisam bio u Đakovu, svoj sam pastoralni praktikum vršio u župi u Žedniku, te radio ono što je đakonu dopušteno – ukopi i krštenja, obilazak bolesnika, propovijedanje, a malo sam radio i u školi, tj. držao vjeronauk učenicima«, priča nam Dražen.

DA DAN IMA 48 SATI...

Uz brojne obveze koje je Dražen imao tijekom svog školovanja i đakonske godine, uspio je njegovati i onu »umjetničku žicu« koju nosi u sebi, a koja se izražava kroz glazbu, fotografiranje, a najviše kuhanje. »Bilo bi dobro da dan ima 48 sati i da imam vremena i snage za sve ono što volim. Posebno zadovoljstvo mi je slušati tamburašku glazbu, ali ponekad i uzeti tamburu pa malo zasvirati i prisjetiti se kako je bilo prije dok sam svirao u *Subotičkom tamburaškom orkestru*. Kad imam vremena uzmem fotoaparat i izgubim se negdje u prirodu i fotografiram je. Priroda me posebno fascinira i volim pejzaže bilježiti fotoa-

»Najviše volim pripremati meso s roštilja, ali uz to volim i eksperimentirati u kuhinji s novim začinima, umacima i starim receptima majkine kuhinje uz dodavanje nekih novih okusa«, kaže Dražen

paratom. Međutim, ono što me najviše opušta i što najviše volim je kuhanje. Ako već mogu birati, onda je to kuhanje za manji broj ljudi, naročito za prijatelje, jer tad nema žurbe i vremenskog ograničenja. Ali, nisu problem ni veći izazovi, kao što je znao

biti roštilj za stotinjak osoba«, uz smijeh priča Dražen.

KULINARSKE VJEŠTINE

Otkud Draženu ova velika ljubav prema kuhanju i na koji način je nadograđivao, otkri-

va nam: »Ljubav prema kuhanju mi se pojavila jako davno. Još kao mali sam volio pratiti kuharske emisije, bile su to *Kruške i jabuke* na HRT-u i još neke kojih se ne sjećam. Osim gledanja preko TV-a, uvijek sam pomagao mami kada je trebalo nešto u kuhinji i od nje sam pokupio ono nekakvo osnovno znanje potrebno za kuhanje. Upisom na Biskupijsku klasičnu gimnaziju i odlaskom od kuće razvijanje mog kulinarskog umijeća se malo zaustavilo, ali sam zato na fakultetu sve nadoknadio. Budući da nam je u bogosloviji bila na raspolaganju samo čajna kuhinja, većinom sam kuhao kod prijatelja u stanu. To su bili najbolji obroci. Otvoriš hladnjak, pa što ima od toga kuhaš – *studentski*. Osim kuhanja za prijatelje, bilo je spremanja obroka i za puno više ljudi, a to je spremanje roštilja prilikom imendana, većih slavlja za bogoslove i svećenike. Bilo je da sam kuhao i u bogosloviji za naše djelatnike kada su imali duhovne vježbe, te sam im na taj način olakšao i omogućio da se mogu malo opustiti i bar jedan dan odmoriti od kuhinje«, kaže Dražen.

Draženova najveća želja za budućnost je postati dobrim svećenikom, a sve ostalo, kako navodi, prepušta Božjoj volji.

Jelena Dulić

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 063/508-813, 0600/553-774, 0600/567-465

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

od 1991. sa vama

Alergotestiranje na 370 alergena, bez bola, bez krvi, pouzdano.

Poliklinika za vašu obitelj

POGLED S TRIBINA

Osmina finala

Hrvatska nije uspjela izboriti plasman među 16 najboljih svjetskih reprezentacija na tekućem mundialu u Brazilu i *vatreni* su već odavno na ljetnom odmoru, a nakon odigranih susreta osmine finala pridružili su im se i Meksikanci. Krvnici izabranika **Nike Kovača** ipak nisu uspjeli proći dalje od prolaza skupine A, a Nizozemci su, iako s kasnim paljenjem, u nekoliko posljednjih minuta pokazali tko je viceprvak svijeta iz Južne Afrike 2010. godine (2-1).

I druga (točnije prva) momčad iz ove skupine, domaćin Brazil bio je na korak od neplanirano brzog godišnjeg odmora i selidbe na glasovite plaže *Copacabanu* i *Ipanemu*, ali je fortuna na bila uz *carioce*

i obrane penala veterana **Julia Cezara** protiv nesretnih Čileanaca donijeli su vrijednu pobjedu (3-2).

Kolumbija, Francuska i Njemačka su identičnim rezultatima i pobjedama (2-0) izbacili Urugvaj, Nigeriju i Alžir, no samo je uvjerljiva bila latinoamerička momčad predvođena najboljim igračem dosadašnjeg dijela Svjetskog kupa **Jamesom Rodriguezom**.

Favorizirani Argentinci doslovno su se na mala vrata, pogotkom Di Marie u 118 minuti, provukli protiv raspoložene Švicarske (1-0) i za samo minutu izbjegli penal rulet (poput Brazila).

Ali posebnu priču ovog Svjetskog prvenstva, u njenom najljepšem scenariju realnog ostvarenja, ispisala je reprezentacija Kostarike. Prvo je u skupini izbacila dva bivša svjetska prvaka Italiju i Englesku, a potom u osmini finala, poslije boljeg izvođenja penala i bivšeg europskog prvaka Grčku (1-1, 6-4).

Belgija je, istina tek nakon produžetaka, uspjela opravdati ulogu favorita protiv jednog od najugodnijih iznenađenja prvenstva selekcije SAD i minimalnom pobjedom (2-1) prošla dalje.

Prema viđenom, što uopće ne mora biti neki odlučujući faktor pred susrete četvrtine finala, konačnu veliku četvorku trebali bi činiti zbilja oni najveći: Brazil (Kolumbija), Njemačka (Francuska), Nizozemska (Kostarika) i Argentina (Belgija). Ukoliko se ne dogodi neko iznenađenje, kojih uzgred i nije bilo baš previše (izuzev Kostarike), potvrdit će se staro pravilo kako na koncu veliki uvijek pobjeđuju i time potvrđuju zašto su veliki. Za potvrdu ovog navoda pogledajte samo listu najboljih strijelaca ovog mundiala. Najveći i najpoznatiji nogometaši su na njenom vrhu.

P. S. Za one koji manje prate nogomet, desетка Kolumbije Rodriguez je svojevrmeno iz Porta prešao u Monaco za 48 milijuna eura.

Koliko će iznositi sljedeći veliki transferi prvih zvijezda ovoga Svjetskog prvenstva u Brazilu, ostaje nam da vidimo. Slijede susreti četvrtfinala i nove prilike za velike uloge na najvećoj svjetskoj sceni.

D. P.

TENIS

Čilić u četvrtfinalu

Najbolji hrvatski tenisač **Marin Čilić** je odličnim igrima na Grand Slam turniru u Wimbledonu opravdao status prvog nacionalnog reketa. Briljantom pobjedom (3-0) prvo je izbacio favoriziranog Čeha **Berdycha**, a potom je istim rezultatom bio bolji

i od Francuza **Chardyja** i izborio plasman u svoje prvo četvrtfinale na najpoznatijoj svjetskoj travi. U borbi za plasman u polufinale u srijedu je igrao protiv prvoga nositelja **Novaka Đokovića**.

NOGOMET

Kvalifikacije za Ligu Europe

Split u prvom pretkolu igra protiv Mike (Armenija), a prođe li dalje, igrat će s Hapoelom Beer Shevom, dok Hajduk i Rijeka europski nastup započinju u drugom kolu. Vjerojatni protivnik *bilih* bit će Dundalk (Irska), dok bi Riječani trebali igrati protiv Ferencvarosa (Mađarska).

Rakitić predstavljen Barceloni

Nakon **Gorana Vučevića** i **Roberta Prosinečkog**, **Ivan Rakitić** će biti još jedan Hrvat koji će nositi plavo-crvenu majicu velike Barcelone. Na predstavljanju upriličenom na Camp Nou, standardni član hrvatske reprezentacije i bivši kapetan Seville zadužio je dres s brojem 4, koji su proslavili **Guardiola** i **Fabregas**.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem automobil Opel Astra coupe bertone 1,8 2003. Tel.: 024 754760.

Izrađujem hrastove čamce, nekoliko tipova, od 3 do 6 metara dužine. Prijevoz po dogovoru. Novogodišnja akcija - vesla - bijeli barski jasen. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064 3467056. www.okrugic-camci.co.rs

Prodaje se garaža u sklopu stambene zgrade na Radijalcu, A. M. Tita 26/b s priključkom na grejanje, vodu i struju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem zob, deblo oraha i kruške, muške čakšire i kožne čizme, rojtoš i plišane marame, stol na razvlačenje sa stolicama. Tel.: 024 532-570.

Tečajevi talijanskog jezika, početne i napredne grupe. Naučite jezik ljepote i elegancije. Tel.: 065 2597700.

Prodajem 4 sobnu kuću na tihom i mirnom mjestu u Velikom Radanovcu, autobus na 400 m. Gradska voda, telefon, plin. Može zamjena za poljoprivredno zemljište. (cijena 50.000 eura) Tel.: 064 1759512.

Prodajem motokultivator IMT-506 Tel.: 065 4033077.

Prodajem ormar - kredenac za dnevnu sobu - sa stolom, stolicama i virangašima, muško tamno odijelo (kaput, prsluk i čakšire) i šešir. Tel.: 024 532570.

Povoljno prodajemo 3.850 m² građevinskog zemljišta kod bazena Dudova šuma u Subotici za gradnju 2 kuće, može za teniske terene, sadnju vinograda ili voćnjaka, sve pogledati u Ulici Pere Popovića Age. Kontakt: 063 7668808, e-mail: leanikolas17@yahoo.com

Povoljno kuća od 158 m² s gospodarskim zgradama u predgrađu Virovitice, Slavonija, Hrvatska. Za one koji hoće boravak u Europskoj uniji. Vrt, voćnjak uz kuću, povoljno prodajemo! Pitati na telefone 00381 644413383 i 00385 33543263.

Prodajem traktorsku prskalicu RAU 440 litara, paraču od 47 krila sa krimerima, kembriž valjak (2 m širok iz jednog dela) - vučni. Tel.: 024 532570.

Prodajem lijepu 182 m² kuću u turističkom gradu s jezerom Slavonska Orahovica, Hrvatska. Vrijedi pogledati. Plin, telefon, zračna banja, blizu planine Papuk. Tel.: 00385 33 673076 ili 063 7668808. E-mail: leanikolas17@yahoo.com

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i cg, u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 064 2808432.

Prodajem stare cigle - velikog formata, cijele polutke, povoljno (15 din/kom). Tel.: 024 532570.

Naprodaj: nova el. kosilica, el. štednjak s ravnom pločom, koturaljke, roze i bijele leandere, komplet crno muško odijelo s čakširama i prslukom, kožne čizme, razna bunjevačka ruva, sefiri, marame, stol na razvlačenje sa stolicama, virangaši, parača s krimerim, ručni kembriž valjak jednodijelni, ekskluzivna talijanska vjenčanica, tepih, tepih staze, ječmena i žitna slama. Tel.: 060-0532570 i 024/528-682.

Molim odgovornu i ozbiljnu obitelj bez predrasuda, koja bi prihvatila osobu u mirovini na doživotnu skrb, u vašem domu kao člana obitelji. Subotica-Osijek-Bjelovar-Darugar-Ivanićgrad. Tel.: 060/155-8667.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorcula.com. email:marko.gusak@apartmanikorcula.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/ 9622059.

Prodajem vilerove goblene. Tel.: 063 8579679.

Prodaju se: koturaljke, nova el. kosilica, cijele i polutke opeke velikog formata (13 din komad). Tel.: 024 528682

Makarska - iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909

Kupujem poljoprivredno zemljište, u jednom komadu od cca 8 do 20 jutara obradive zemlje. Tel.: 064 1759512.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću novu katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalnim priključcima i CG u centru Sombora. Tel.: 025 5449220 ili 0642808432.

Molim Zvonka Rodenovića, koji me putem jednog časopisa obavijestio da je u Švicarskoj da se javi ako ima prijatelje u Orahovici, Varaždinu, Kr. Toplice, da bi me prihvatili. I druga mesta. Tel.: +381/628377263.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 11. 7. 2014.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel.: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (hrurednik@tippnet.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)
Suzana Darabašić (dopisništvo Šid)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)
Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registrarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija
u publikaciji Biblioteka
Matice srpske, Novi Sad
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: ODLAZAK U MIROVINU

Vesela odlaže pero

Po drugi puta u rubrici *Čestitamo* umjesto očekivanih vijesti o nečijem vjenčanju ili pri-novi donosimo vam vijest o umirovljenju. Odlazak u mirovinu velika je stvar. Odraditi radni vijek veliko je postignuće, naročito ako je netko radio kvalitetno, požrtvovano, ne mareći za vlastiti probitak te gledajući opće dobro. Štoviše, statistika govori kako su najstresnija radna mjesta ona u kojima djelatnici svakodnevno imaju kontakt s ljudima. U današnje vrijeme svi su nervozni, šire nervozu. To ima neke veze i s medijima. Informacije su mnogo brže no prije 20 godina, kada nije bilo ni interneta ni mobitela.

Zato su, prema nekim podacima, najugroženiji novinari. Na njima se prelamaju mnogi konflikti. Sada vam predstavljamo jednu takvu novinarsku veličinu koja je više desetljeća radila u više novinarskih kategorija. Bavila se i dnevnim i tjednim novinarstvom, pisala za periodiku, objavila mnoštvo priloga na radiju i u tisku. Najpoznatija je kao suradnica dnevnog lista *Danas* iz onih najtežih vremena medijskog mraka, ali i kao suradnica Radija Slobodna Europa u periodu nakon svitanja demokracije.

Da ne zaboravimo niti njen doprinos *Hrvatskoj riječi* iz perioda pokretanja našeg tjednika.

Radeći na braniku ljudskih prava **Vesela Laloš** stajala je hrabro i pratila protumiloševićevsku oporbu, članove pokreta Otpor, nacionalne manjine, prava potrošača, razne vulnerabilne skupine...

Vesela Laloš pokazala je Subotici kako se održava razina kvalitete kroz dugo profesionalno razdoblje. Nije laskala nijednoj skupini, niti je favorizirala političke struje. Odmjereno, s visokih standarda objektivnosti pratila je i desetljećima informirala pučanstvo o dešavanjima. Kada su joj urednici omogućivali, to je pratila i analizama, opisima zakulisnih radnji i drugim podacima koji upotpunjuju opću sliku.

Vesela Laloš zbilja je doajen novinarstva. Ipak, ova čvrsta žena, koja je ostala vjerna sebi upravo zbog svoje predanosti profesiji, nije stjekla puno prijatelja među utjecajnim ljudima. Oni su je se zasigurno više plašili nego ona njih. Stoga, teško da će je se netko sjetiti, nagraditi njen dugogodišnji rad. Sumnjam da će dobiti neku prikladnu zahvalnicu, a zlatni sat ili takvo što radi odlaska u mirovinu je u medijima samo san. Stoga ova hvale vrijedna karijera zaslužuje biti zabilježena onako kako je i ona radila – novinarski.

N. Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Svud dospit...

Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi moja, ta eto u nikoj sam nevo-lji, navrzlo se fajin svetaca pa sam sebe nazglabam di ću i kako ću na sve dospit, a malo je vrmena za obać svu rodbinu, a o društvu ni da ne divanim. Bože

moj, kad se sitim moje majke i dide sam na se sam bisan, mi ni na polak nismo taki razgaljeni, kad su kaki sveci majka lipo zaveže malo kolača u maramicu, dida upregne mrkušu u aptike i lipo obađu svu familiju uzduž i popriko od Bajmaka do Tavankuta, a mi sad ni polak rodbine ne poznamo. Mi sad imademo limuzine što lete dvisto na sat, spravu što divani di ćeš tirat i di si se zbunijo, a nikad nemamo vrmena. Ako imade vrmena ondak nemade se novaca i sve nam ide nikako naopako, na kraju omatorimo i nismo ni vridni nigdi ić. »A bome neš Braniša, dospit ćeš ti svudak, vidiš kako je vik kratak«, divanim ja sam sebi i rešim da idem na proštenje u Tavankut. Tamo je u nedilju posli Srca Isusova veliko proštenje, najveće u našim selima, a imade di se već pomolo i trne. Baš mi sad Pere pripovida da tamo dođe bricoš pa moram otić kupit jednu bricu, nisam niki dan istrunijo digod, a taka je bila dobra brica, ostala mi još od dide u tal, sva se izlizala već, a bila oštra ko ovi naši političari, samo što nije znala slagat, uvik je bome bila cigurna. Kaže mi Pere »Ta neš valda ić čak u Tavankut na toj dandrljavoju bicigli i to samo zbog brice, ti ko da si munjen mokrim sudoperom«. E čeljadi, baš me uvridijo da sam ga tijo žagnit vrvom brice, samo kad bi je imo. Di je to tako daleko, pa kad je Bosna za vrime stare Jugovine pripadala Tavankutu, moja je nana išla pišće na pecu u Tavankut, neg smo se mi raspekmezili pa nam sve već mrzi, lini smo kugod zemlja čeljadi moja, što jest-jest. Zamislite vi to, kadgod žene odedu u Tavankut jal Bajmak na hetiju, nakupuju jaja pa ondak u petak odedu u varoš pripodat da zarade koji dinar, a sad mi samo kukamo, malo nam ovo, malo nam ono, a mrzi nam i otić lipo u dućan di nam sve na polici, samo što nas ne naranidu. Kadgod je svit bijo vridniji bome. »A i zašto ti Pere misliš da ću ja ić samo rad brice? Misliš da na proštenju u takim velikim Tavankutu neće bit mijanski šatri, pa da se čovik malo oduše od bicle, a ja čuo da će bit i banda tamburaša s pivaljkom, nije zgoreg zato svrnit«. Moro sam ga malkoc najavit, jal on ne mož ić, ima gostiju i to ženinu rodbinu. Sad mu proradila zloba pa će »Zato ti i ideš, a ne da samo kupiš bricu, samo prvo svrati u crkvu i kupi ženi i unuki šećera, bricu nemoj ni kupovat jel ćeš je svakako izgubit kugod i onu staru kad se oždereš«, ni mi Pere osto dužan, sveca mu lajavog, tog ne bi nadlajo ni kaki političar od oni svickog glasa, a ne ovi naši što prispavadu po skupštine. Čeljadi moja jevo i bokal nam se ispraznijo, a gornjak krenijo opet duvat, samo da ne donese ampu, pa bi ja vas pozdravijo odaleg iz Ivković šora, zbogom do drukput.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Mora se za svitom i vrimenom

Bač-Iva se ope rešijo da više ne gleda televiziju i ne čita novine. Par dana mu bilo lipo, dušu odmorijo, a onda ga vrag natiro da sidne zono crno sokočalo. Curama kupijo još pri nikoliko godina, imadu i druga dica, pa veli, ajd, vad neće njegove bit osim svita. Svašta jim cure pokazivale. Doduše, ni on ni tijo gledat u to, veli, što je za vidit, to je na televizije, što propuša televizija, natrukiju u novina, to mu i dosta. Ope se njegova prva privukla, cure je pokazale kao triba sotim crnim vragom. I bome, stala se ona priko toga divanit i š rodovima i š dobrima što su davno i daleko ošli, pa onda, ope, te pozdravijo ti vaj, te pozdravijo ti taj, te ajde samo da vidiš kako su se lipo beštelovali š dicama i unučadma. Malo po malo, navadijo se i on. Njegova mu pokazala kako se to sokočalo zapali, pa kako se najde ako bi štogoda pročitio i bome, tude obnaroduju puno više novoga neg na televizije. Al ne samo puno više, neg i puno drugače. Našo on dosta toga što od njegovi država i ve u koje živi i matrne, pišu i drugi, a ne samo ni što ji pušću na televizije. »Bože dragi, pa izgleda da te televizije i vode i priko, pušću da gledamo samo ne što do nebesa uzdižu i falu no što nam države radu. A gledaj vo, evo jedni obnarodovali da štrajkuju fiškalji, drugi beštelovali i obnarodovali kako žandari tuču nikake mesare. Vi bi priko reda da jim niko plati no što su još pri nikoliko miseci zaslužili. Priko, ope, iz ciloga svita skupili pomoć vima što su ji zatukle poplave, al niki ne dadu jednima ko i drugima, jel su u općinsku vlast izbirnili ne što nisu pod njima.«, veli njegove kad su sili ručat. Cure još nisu došle, ošle ajzibanom u komšijko selo na sunčanje i kupanje. Tamo imade jedno lipo jezerce, pa ga vi uredili i sad mladež iz bač-Ivinoga sela naveliko ide tamo. Lipo jim što mož kupit i kabeze i sladoleda, ako oće može baš i piva. Doduše ima jezerce i kod njevoga sela i to veće i lipše neg no kod komšijckoga, al nikako da se kogod siti uredit ga. Uređivalo se, pa uređivalo, evo već vraganajst godina, al nikako da se sotim poslim svrši. Bilo akcija, radili tamo iz mladeži skoro svi partija što ji bilo u selu, al niko do kraj. Jedni vodili te akcije, pa prišli u druge partije, drugi vodili dok su bili u mladeži, pa potli prišli u starež, treći nisu nigdi ni prilazili, al nisu više ni radili notomu poslu. Ko će baš toliko brež novaca? Na kraj ispalo da to jezero ni ni selcko, neg od kombinata što je prodan jednomu, pa ga taj prodo drugomu, drugi do u arendu trećemu i sad je opet državni. Jezerce nikomu ne triba, samo jim svima smeta, al niko ga ne išće, pa ne možu nikomu ni darovat. »Eto, da ni sokočala, ni to ne bi zno, a baš po selu mož svašta čut.«, veli bač-Iva priko zalogaja. »E, vidiš kako je dobro malo poslušat i mlađe. Ako ji neš slušat, neš ni za svitom ni za vrimenom!« - veli njegova i pokupi sude sastala.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- Goethe:** Ah, najjača kušnja je bijeda. I najmudrije ribe glad tjera na udicu.
- Heraklit:** Čovjek postaje najbliži sebi kada postigne onakvu ozbiljnost koju dijete ima kada se igra.
- Safir:** Novac je kao žena: da bi ga sačuvao trebaš se baviti njime, inače će usrećiti drugoga.

KVIZ

Miljenko Smoje

- Koje je godine i gdje rođen hrvatski novinar Miljenko Smoje?
- U kojoj je gradskoj četvrti odrastao?
- Kada je počeo raditi kao novinar?
- Kako se zvao list koji je pokrenuo?
- Po kojoj je seriji postao popularan u cijeloj Jugoslaviji?
- Kada je Smoje otišao u mirovinu?
- Je li nastavio pisati i u mirovini?
- Kada je i gdje umro Miljenko Smoje?

Rođen je 14. veljače 1923. godine u Splitu.
U četvrti Varoš.
1950. godine u Slobodnoj Dalmaciji.
Pomet.
Naše malo mjesto.
1979. godine.
Pisao je Dnevnik jednog penzionera u SD i kolumnu u Feralu.
Umro je 25. listopada 1995. godine u Splitu.

FOTO KUTAK

Ulična umjetnost!

VICEVI

Pita sin oca:
Je li istina da Facebook zaglupljuje?
Tata:
Što, wtf, lol,...

Pita sin oca programera:
Tata, što je to brak?
Sine, zamisli superbrzi internet bez limita, a možeš otvoriti samo jedan sajt.

MONOŠTOR UGOSTIO BROJNE MANIFESTACIJE

Regeneracija Dunava

GLAZBENI PROGRAM

Glazbeni program festivala Regeneracija Dunava održan je u večernjim satima u subotu i nedjelju, a veliki broj šatora u kampu govori o značaju ove manifestacije za Monoštor, Sombor, pa i šire. Prve večeri posjetitelji su uživali u nastupu Killo killo benda iz Novoga Sada i benda Sopot iz Banja Luke. Nastupe do ranog jutra imali su i: Ruski lekari (Sombor), Mefa Kococenowsky (Osijek) i Darez selecta (Subotica). Drugoga dana festivala glavna zvijezda bio je Del arno bend, koji je pozitivnom energijom obojio cijelu manifestaciju. Slušatelji su još đuskali i uz Zion crew (Bački Monoštor), Zenicafaria (Zenica), Showme selecta (NS), Natty riddim (Smederevo). Koncerti su bili humanitarnog karaktera, za oba dana, ulaznica je bio dokaz o poslanoj poruci na broj 1003.

Čekamo sljedeću Regeneraciju i u međuvremenu trudimo se da nam Dunav i priroda SRP Gornje Podunavlje ostanu čisti i lijepi, kad imaju ovakvu moć da izrode mnoštvo dobrih ideja i inicijativa.

Z. Mitić

Kada se u jednom selu od tri i pol tisuće mještana događaju manifestacije koje okupljaju goste iz regije, možemo pomisliti kako naša sela ipak imaju perspektivu i da postoji nada kako neće ostariti.

Minuloga je vikenda Monoštor obilovao sadržajima, kako za djecu i mlade, tako i za one srednjih godina, pa i za umirovljenike. Naime, u Monošturu je kirbaj 29. lipnja – na blagdan Sv. Petra i Pavla, dan kada mještani ugošćuju svoju rodbinu, prijatelje i poznanike. Nakon mise, na najveću radost djece, ode se u šetnju kroz šarene šatre kupiti neku igračku ili slasticu, kao i da se najmlađi provozaju na nekom od ringšpila ili slično.

EDUKACIJSKI SADRŽAJI

29. lipnja je i Međunarodni dan rijeke Dunav, koji se obilježava u svim podunavskim zemljama. Budući da je Monoštor višestruko povezan s Dunavom, na veoma svečan način se proslavlja dan ove rijeke. Tako je i nastala manifestacija *Regeneracija Dunava*, kao ekološko-glazbeni festival.

Glazbenom dijelu manifestacije prethodili su edukacijski sadržaji, koji su počeli s realizacijom još 10. lipnja. Udruga *Podunav* je s djecom iz vrtića organizirala snimanje emisije *Hajde sa mnom u obdani-*

šte, s temom Specijalnog rezervata prirode *Gornje Podunavlje*. Nakon toga uslijedila je edukacijska radionica na temu jesetarskih vrsta. Kreativnost i zaštita okoliša bili su povezani i tijekom oslikavanja platoa ispred knjižnice i Centra građanskih aktivnosti, kada su učenici šestoga razreda na beton prenijeli prikaz močvarnog ekosustava naših šuma.

UMJETNIČKA KOLONIJA

U četvrtak 26. lipnja Turišćki info centar bio je središtem održavanja umjetničke kolonije, na kojoj su sudjelovali članovi *Likovne grupe 76*, zaklade *Duša paorska* iz Novog Sada, Fonda za edukaciju *Vivarta Lila* iz Sombora, te monoštorski mladi talenti – **Lana Sudar**, **Perica Balog**, **Mario Stanić** i **Vanja Golub**. Ambijent Monoštora i njegova okruženja uspješno su pretočeni u djela koja će biti prodavana u humanitarne svrhe, za područja stradala u poplavama. Posebnu pozornost privukla je statua jesetre, izrađena od slame. U subotu 28. lipnja otvorena je izložba na kojoj su predstavljeni radovi, zajedno s retrospektivnom izložbom fotografija s prethodnih *Regeneracija Dunava*, čiji su autori **Dušan Kozoderović**, **Milan Đurđević** i **Siniša Trifunović**.

Nedjeljni dan, sam 29. lipanj, bio je posvećen djeci, pa su tako na edukacijsko-kreativnoj radionici mališani imali prigodu čuti nešto o jesetrama i o tome koliko su one danas ugrožene.

Cijela ekološka priča može se zaokružiti i događajem *Karavana za živi Dunav*, kojega organizira WWF svjetski fond za prirodu, a kao podsjetnik na značaj ove rijeke, obilazeći u Srbiji gradove Niš, Beograd, Novi Sad i Sombor. Djeca i svi zainteresirani u četvrtak 3. srpnja u Somboru su sudjelovali u interaktivnim igrama i naučili mnogo o značaju voda i rijeka.

Resturirana oltarska slika

Ove je godine kirbaj posebnim učinilo postavljanje upravo restaurirane glavne oltarske slike, na kojoj su predstavljeni svečari – sv.

Petar i Pavao. Slika je donesena s restauracije u četvrtak, kada su je svi zainteresirani, na inicijativu monoštorskog župnika vlč. Gorana Vilova, mogli pogledati izbliza.

**VIOLETA TRIFKOVIĆ,
BICIKLISTICA**

Najbolja sportašica u šidskoj općini

*Treninzi su ponekad
prilično naporni,
s obzirom da se trenira
u svim vremenskim
uvjetima – i kada je
kiša, blato, snijeg*

koje treba biti održano u kolovozu. Pripreme za natjecanje u svjetskom rangu moraju biti još intenzivnije – povećana kilometraža svakodnevnih vožnji, koja nekada dostiže i do 40 kilometara dnevno.

**DOBRE STRANE
BICIKLIZMA**

Iako nekada zna biti prilično naporno, s obzirom da se trenira u svim vremenskim uvjetima – i kada je kiša, blato, snijeg, Violeta o dobrim stranama biciklizma kaže: »Biciklizam je prije svega dobar za rad srca, ali i za dobru liniju. Dobro je i za izbacivanje negativne energije, jer ja na primjer kada dođem iz škole ne mogu leći odmoriti se, nego mi baš dobro dođe trening i vožnja biciklom. Za ovaj sport su, kada se već počne ozbiljno trenirati, vrlo važni rad, red i disciplina i naravno zdrava ishrana«, ističe Violeta. Svojim vršnjacima koji se još nisu pronašli u nekom sportu poručuje da se probaju baviti biciklizmom i vjeruje da će im se sigurno svidjeti. Za svoj klub kaže kako ima iznimno dobru suradnju s MTB Sokol iz Vinkovaca s kojim ponekad nekada zajedno treniraju i voze utrke, međusobno surađuju i razmjenjuju opremu. Što se tiče sigurnosti, za ovaj sport je vrlo važno imati kacigu, a što se ostale opreme tiče, tu su tenisičice sprinterice koje se mogu prikačiti na pedale i oprema koja će biciklistima olakšati vožnju.

Suzana Darabašić

Za najbolju sportašicu u šidskoj općini proglašena je devetnaestogodišnja **Violeta Trifković** iz Šida, članica MTB Jednota Šid, koja za četiri godine od kada se bavi planinskim biciklizmom, posjeduje preko stotinu osvojenih medalja. Do sada je sa svojim klubom, koji je također dobio priznanje za najuspješniji klub u protekloj 2013. godini, sudjelovala i pobijedila na mnogim utrkama u Ligi Srbije, gdje je također osvojila prvo mjesto, zatim na Balkanskom prvenstvu gdje je bila prva u svojoj juniorskoj kategoriji, na utrkama u Ribarskoj Banji, Stražilovu, za koje kaže kako je jedna od najtežih staza u Srbiji, Kragujevcu, Valjevu, Beogradu, Šidu gdje je MTB Jednota organizator utrka za Ligu Srbije u mounti bajku na izletištu Lipovača, zatim trka za Ligu dunavskog kupa u Erdeviku, kao i u utrkama gdje je MTB Jednota organizator utrka za ciklo kros, koje se održavaju na FK Jednota, gdje je Violeta također bila vrlo uspješna. Sudjelovala je i u utrkama u Republici Hrvatskoj: Slavonskom Brodu, Podravskoj Slatini, Požegi, gdje su Šidani osvajali prva mjesta.

I dok je mnogim njenim vršnjacima jedina preokupacija izlazak i druženje, Violeta ne izlazi u

grad u kasnim večernjim satima, jer, kako kaže i kako joj sportski duh nalaže, ide na spavanje rano, jer treninge ima svaki dan, a i učenica je treće godine gimnazije, pa to slobodno vrijeme provodi u učenju i povremenim druženjima s prijateljicama.

NIJE SVE U NOGAMA

Za MTB Jednotu počela je trenirati u kolovozu 2010. godine. Prije tog sporta trenirala je košarku, rukomet, odbojku, ali se poslije prvog treninga i vožnje biciklom odlučila baviti upravo tim sportom: »Kada sam počela trenirati, mislila sam kako je to samo cestovni biciklizam. Međutim, kada nas je trener odveo u šumu, na izletište Lipovača, shvatila sam kako je to mnogo teže, ali i zanimljivije. U biciklizmu je vrlo važna tehnika vožnje, s obzirom da ima dosta uspona, ali se sve to postiže i nije sve u nogama, treba koristiti i glavu. Važna je maksimalna koncentracija i brzina. Treniram svaki dan, a kada sam počela trenirati i kada su me počele boljeti noge, napravila sam stanku od 3 – 4 dana, poslije čega sam ponovno počela voziti. Prva utrka bila mi je u Irigu, a već 2011. godine otišli smo na Balkansko prvenstvo s reprezentacijom i

to mi je bilo prvo veće natjecanje. Nakon toga počeli smo voziti Ligu Srbije, otišli na državno prvenstvo i tada su se počele nizati prve medalje, što me je samo dodatno motiviralo da još bolje vozim«, kaže Violeta.

VELIKA POTPORA TRENERA

Violeta je na jednoj od utrka u Ribarskoj Banji imala ozbiljnu ozljedu kada joj je naprsila trtična kost. Tada su joj liječnici savjetovali da ne vozi bicikl sedam mjeseci, ali je počela trenirati već nakon dva mjeseca. Za svoje do sada postignute uspjehe, preventivno pobjedu u Ligi Srbije, koja joj je bila prvi uspjeh poslije ozljede, veliku zahvalnost, kako kaže, duguje treneru **Slobodanu Radovanoviću** i svojoj obitelji: »Mnogo znači podrška trenera. Čobe je dobar prijatelj i prije svega dobar čovjek i o treneru ovisi koliko ćeš zavoljeti taj sport. Mama me podržava, iako se zbog moje ozljede uvijek plaši kada odem na utrke«, kaže Violeta. Za ovu godinu Violeta zajedno sa svojim trenerom planira sudjelovanje na još ozbiljnijim natjecanjima. Uskoro počinju pripreme za cestovne utrke i natjecanja u inozemstvu, a iskreno se nada kako će sudjelovati na Svjetskom prvenstvu

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 300 dinara.